

VOORSPELLERS VAN DIE VERHOUDINGSKWALITEIT VAN GAY MANS

Deur

Stephanus Cornelius Boshoff

Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van Magister in Lettere en Wysbegeerte (Navorsingsielkunde) aan die Universiteit van Stellenbosch

Studieleier : Prof JA le Roux
Mede-studieleier : Dr HF Kotzé

Maart 1995

VERKLARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie tesis vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige ander universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

Handtekening

16 / 2 / 95

Datum

OPSOMMING

Die primêre doelstellings van die huidige ondersoek was om die verhoudingskwaliteit van manlike gay pare, sowel as dié van die paarlede, te voorspel aan die hand van sekere gekose veranderlikes. Die gekose veranderlikes is saamgevat binne 'n ekologiese raamwerk wat veranderlikes vanuit 'n persoonlike, sielkundige, interpersoonlike en sosiale konteks behels het. Veral vyf veranderlikes het wye dekking in die huidige ondersoek geniet, naamlik die seksuele gedragstatus van die verhouding, geslagsrolselfkonsep, geslagsrolgedrag, waargenome sosiale ondersteuning van gesin en vriende, en verskansing. Ook paarlid-homogamie was 'n belangrike veranderlike in die huidige ondersoek, met die gevolg dat verskille in die gekose veranderlikes binne pare gebruik is as 'n verdere voorspelling van die verhoudingskwaliteit van manlike gay pare.

'n Steekproef van 30 pare is bekom deur middel van advertensies in die plaaslike gay pers. Die steekproef het hoofsaaklik uit middel- en hoëklas blankes bestaan wat in goed-funksionerende, samewonende verhoudings van hoë tydsduur (± 8 jaar) betrokke was. Elke paar het per pos twee identiese stelle meetinstrumente ontvang - een vir elke lid om in onafhanklikheid van sy maat te voltooi. Die meetinstrumente, almal selfbeoordelingskale, was die Biografiese en Persoonlike Vraelys, die "Dyadic Adjustment Scale", die "Bem Sex Role Inventory", die "Shared Decision Making Scale", die "Perceived Social Support Scale", die "Being Known to Distant Others Scale", die "Being Known to Significant Others Scale", en die "Desire to Pass Scale".

Resultate is verkry deur statistiese ontledings uit te voer met onderskeidelik die paar ($N = 30$) en die paarlede ($N = 60$) as eenheid van analise. Indien die verskillende resultate gesamentlik in oënskou geneem word, was die belangrikste *korrelate* van verhoudingskwaliteit 'n toename in verhoudingslengte, 'n vroulike selfkonsep by beide paarlede, die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding en die handhawing van 'n openlike gay lewenstyl, tesame met paarlid-homogamie ten opsigte van 'n vroulike selfkonsep, waargenome sosiale ondersteuning van vriende en die vlak van openlikheid met betrekking tot seksuele voorkeure. Verder was dit ook van belang dat slegs een van die paarlede oor psigologiese manlikheid moes beskik.

Die belangrikste *voorspellers* van verhoudingskwaliteit was 'n toename in verhoudingslengte, 'n vroulike selfkonsep by beide paarlede, die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding, min waargenome sosiale ondersteuning van vriende en die gesin, en die handhawing van 'n openlike gay lewenstyl, tesame met paarlid-homogamie ten opsigte van onderskeidelik waargenome sosiale ondersteuning van vriende, bekendheid as gay aan betekenisvolle ander en die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding. Daarby was dit ook belangrik dat een van die paarlede vorige ervaring van gay verhoudings moes gehad het.

Die grootste enkele beperking van die huidige ondersoek was die relatief klein steekproef wat lae statistiese kragdoeltreffendheid tot gevolg gehad het. Die ondersoek het egter 'n bydrae gelewer deur lig te werp op die funksionering van manlike gay verhoudings binne die Suid-Afrikaanse konteks.

SUMMARY

The primary objectives of the present research were to predict the quality of relationships of gay male couples, as well as those of the members of the couples, on the basis of chosen variables. These chosen variables were taken along an ecological framework, which took into account variables from a personal, psychological, interpersonal and social context. Five variables received wide coverage in the present research: The sexual behavioural status of the relationship, sex role self-concept, sex role behaviour, perceived social support from family and friends, and passing. Partner-homogamy was also an important variable in the present research. This resulted in differences in the chosen variables within couples being used to predict the quality of the relationships of gay male couples.

A sample of 30 couples was obtained through advertisements in the local gay press. The sample comprised mostly middle and high-class whites who had been involved in well-functioning, long-lasting (± 8 years) relationships and who had lived together. Each couple received by mail two identical sets of measuring instruments - one for each member of the couple - to complete independently from the other. The measuring instruments, which were all self-reporting scales, were the Biographical and Personal Questionnaire, the Dyadic Adjustment Scale, the Bem Sex Role Inventory, the Shared Decision Making Scale, the Perceived Social Support Scale, the Being Known to Distant Others Scale, the Being Known to Significant Others Scale, and the Desire to Pass Scale.

Results were obtained through statistical analysis with both the couples ($N = 30$) and the partners ($N = 60$) as the unit of analysis. When the respective results are viewed together, the most important *correlates* of the quality of relationships were an increase in the length of the relationship, a female self-concept among both partners, the viewing of shared decision making within the relationship, and overtly maintaining a gay lifestyle, together with partner-homogamy with regard to a female self-concept, perceived social support from friends, and the level of overtness concerning sexual preferences. Furthermore, it was important that psychological masculinity had to be vested in one member of the couple only.

The most important *predictors* of the quality of well adjusted relationships were an increase in the length of the relationship, a female self-concept among both partners, the viewing of shared decision making in the relationship, little perceived social support from friends and family, and maintaining an overt gay lifestyle, together with the homogamy of partners towards perceived social support from friends, being known as gay to significant others, and the view of shared decision making in the relationship respectively. Furthermore, it was important that one of the members had to have previous experience of gay relationships.

The greatest limitation of the present research was the small sample which resulted in low statistical power. The research has, however, made a contribution by shedding light on the functioning of gay male couples within the South African context.

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
VERKLARING	i
OPSOMMING	ii
SUMMARY	iii
LYS VAN TABELLE	vi
HOOFSTUK 1 INLEIDING, MOTIVERING VIR EN DOELSTELLINGS MET ONDERSOEK	1
1.1 INLEIDING	1
1.2 MOTIVERING VIR DIE ONDERSOEK	2
1.3 BREë DOELSTELLINGS MET DIE ONDERSOEK	3
1.4 OMLYNING VAN GEBIED	5
1.5 BEGRIPSBEPALING	6
HOOFSTUK 2 ALGEMENE OORSIG OOR MANLIKE GAY VERHOUDINGS	7
• 2.1 DIE BESTUDERING VAN MANLIKE GAY VERHOUDINGS	7
• 2.2 DIE ONTSTAAN, VERLOOP EN BEëINDIGING VAN MANLIKE GAY VERHOUDINGS	8
• 2.3 DISKRIMINASIE EN DIE MANLIKE GAY VERHOUDING	12
HOOFSTUK 3 VERHOUDINGSKWALITEIT	15
3.1 INLEIDING	15
3.2 SPANIER EN COLE (1976) SE MULTI-DIMENSIONELE BENADERING	16
3.3 'N EENDIMENSIONELE BENADERING	17
3.4 DIE HUIDIGE ONDERSOEK	17
HOOFSTUK 4 VERANDERLIKES WAT VERBAND HOU MET DIE VERHOUDINGSKWALITEIT VAN GAY MANS	20
4.1 INLEIDING	20
4.2 SEKSUELE GEDRAGSTATUS VAN DIE VERHOUDING	20
4.3 GESLAGSROLSELFKONSEP	24
4.4 GESLAGSROLGEDRAG	27
4.4.1 Verdeling van Huishoudelike Take	29
4.4.2 Seksuele Aktiwiteitsvoorkeure	29
4.4.3 Besluitneming	30
4.5 SOSIALE ONDERSTEUNING	31
4.6 VERSKANSING	34
4.7 HOMO GAMIE	36
4.8 OPSOMMING	40
HOOFSTUK 5 METODE VAN ONDERSOEK	41
5.1 STEEKPROEFNEMING	41
5.2 MEETINSTRUMENTE	42
5.2.1 Biografiese en Persoonlike Vraelys	42
5.2.2 Dyadic Adjustment Scale	43
5.2.3 Bem Sex Role Inventory	44

5.2.4	Shared Decision Making Scale	45
5.2.5	Perceived Social Support Scale	46
5.2.6	Verskansingskale	46
5.2.6.1	Being Known to Distant Others Scale	47
5.2.6.2	Being Known to Significant Others Scale	47
5.2.6.3	Desire to Pass Scale	48
5.3	PROSEDURE	48
5.4	DIE STATISTIESE TEGNIEKE WAT GEBRUIK IS	49
HOOFSTUK 6	RESULTATE	50
6.1	BESKRYWING VAN STEEKPROEF	50
6.2	VERHOUDINGSKWALITEIT VAN DIE PAARLEDE	65
6.3	VERHOUDINGSKWALITEIT VAN DIE PARE	73
6.4	HOMOGAMIE	80
HOOFSTUK 7	BESPREKING EN GEVOLGTREKKING	88
7.1	INLEIDING	88
7.2	INTEGRASIE VAN BEVINDINGS	88
7.3	BYDRAES EN BEPERKINGE VAN DIE HUIDIGE ONDERSOEK	95
7.4	AANBEVELINGS VIR VERDERE ONDERSOEK	97
VERWYSINGSLYS		98
BYLAE 1	VOORBEELD VAN BRIEF WAT VRAELYS VERGESEL	113
BYLAE 2	BIOGRAPHICAL AND PERSONAL QUESTIONNAIRE	114

LYS VAN TABELLE

Tabel 1	Ouderdom van Paarlede	50
Tabel 2	Verskille in Ouderdom binne Pare	51
Tabel 3	Huistaal van Paarlede	51
Tabel 4	Huistaalkombinasies binne Pare	52
Tabel 5	Opvoedingspeil van Paarlede	52
Tabel 6	Beroepstatus van Paarlede	53
Tabel 7	Bruto Maandelikse Inkomste van Paarlede	53
Tabel 8	Gemiddelde Bruto Maandelikse Inkomste van Pare	54
Tabel 9	Verskille in Bruto Maandelikse Inkomste binne Pare	55
Tabel 10	Getal Vorige Gay Verhoudings van Paarlede	55
Tabel 11	Tydsduur van Langste Vorige Gay Verhouding	56
Tabel 12	Tydsduur van Huidige Verhouding	56
Tabel 13	Beskrywing van Lewensmaat	57
Tabel 14	Tydsverloop tussen Eerste Ontmoeting en Intrek neem by Mekaar	58
Tabel 15	Geskenke deur Paarlede aan Mekaar Gegee as 'n Simbool van Verbintenis	58
Tabel 16	Kontrakte opgestel deur Pare	59
Tabel 17	Seksuele Gedragstatus van Verhouding	59
Tabel 18	Verwagting van Seksuele Getrouheid onder Paarlede	60
Tabel 19	Getal Seksmats van Paarlede sedert Aanvang van Huidige Verhouding	60
Tabel 20	Paarlede se Beskrywing van die Verrigting van Vier Tipes Seksuele Aktiwiteite binne die Verhouding	61
Tabel 21	Die Verrigting van Geslagsgetipeerde Seksuele Aktiwiteite deur die Paarlede	62
Tabel 22	Die Voorkoms van Komplementêre Seksuele Aktiwiteitsrolle binne Pare	62
Tabel 23	Geslagsrolselfkonsep van Paarlede	62
Tabel 24	Geslagsrolselfkonsep-kombinasies binne Pare	63
Tabel 25	Paarlede se Besoek aan Gay Kroeë en Klubs	64

Tabel 26	Paarlede se Besoek aan Gay Sosialiseringplekke (Byvoorbeeld: Koffiehuis, Gay Sentrum)	64
Tabel 27	Beskrywende Statistiek van die Kwantitatiewe Veranderlikes vir Paarlede ($N = 60$)	66
Tabel 28	Interkorrelasies tussen Voorspellingsveranderlikes vir Paarlede ($N = 60$)	67
Tabel 29	Die Verband tussen die "Dyadic Adjustment Scale" (DAS), met sy Vier Subskale, en die Voorspellingsveranderlikes vir Paarlede ($N = 60$)	69
Tabel 30	B-koëffisiënte verkry deur 'n Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontleding met die Paarlede ($N = 60$) as Eenheid van Analise en Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die DAS en sy Vier Subskale, as Afhanklike Veranderlike	71
Tabel 31	Beskrywende Statistiek van die Kwantitatiewe Veranderlikes vir Pare ($N = 30$)	74
Tabel 32	Interkorrelasies tussen Voorspellingsveranderlikes vir Pare ($N = 30$)	75
Tabel 33	Die Verband tussen die DAS, met sy Vier Subskale, en die Voorspellingsveranderlikes vir Pare ($N = 30$)	77
Tabel 34	B-koëffisiënte verkry deur 'n Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontleding met die Paar ($N = 30$) as Eenheid van Analise en Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die DAS en sy Vier Subskale, as Afhanklike Veranderlike	79
Tabel 35	Beskrywende Statistiek van die Verskille tussen die Kwantitatiewe Onafhanklike Veranderlikes vir Elke Paar ($N = 30$)	81
Tabel 36	Interkorrelasies van die Verskille tussen die Onafhanklike Veranderlikes vir Elke Paar ($N = 30$)	82
Tabel 37	Die Verband tussen die DAS, met sy Vier Subskale, en die Verskille tussen die Onafhanklike Veranderlikes vir Elke Paar ($N = 30$)	84
Tabel 38	B-koëffisiënte verkry deur 'n Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontleding met Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die DAS en sy Vier Subskale, as Afhanklike Veranderlike en die Verskille tussen die Onafhanklike Veranderlikes as Voorspellers ($N = 30$)	86

I've travelled the world and changed my face
I've put on one great show
Cried myself to sleep at night
and only now I know
No need to be running
Never needed to have gone
Don't need no approval
to be dancing with John
Don't need no approval
now I'm dancing with John

- Nataniël

(Uit: *Dancing with John*)

Oppedra aan Gerrie Kok

HOOFSTUK 1

INLEIDING, MOTIVERING VIR EN DOELSTELLINGS MET ONDERSOEK

1.1 INLEIDING

Homoseksualiteit het nog altyd gepaard gegaan met 'n groot mate van geheimhouding en stilswye. Kinsey, Pomeroy en Martin (1948) was van die eerste navorsers om die stilswye te verbreek met hul opspraakwekkende bevinding dat ongeveer 4% van Amerikaanse blanke mans ná puberteit 'n uitsluitlik gay lewenstyl handhaaf. Sedertdien is daar op Kinsey et al. se statistiek voortgebou en word dit vandag algemeen aanvaar dat tussen 4% en 17% van die totale Amerikaanse bevolking, mans sowel as vroue, in 'n meerdere of mindere mate gay is (Gonsiorek & Weinberg, 1991).

Uit 'n ondersoek wat Olivier (1989) hier te lande onder die vier vernaamste bevolkingsgroepe gedoen het, het dit geblyk dat 5,9% van die blankes, Asiërs en kleurlinge en 0,6% van die stedelike swartmense 'n homoseksuele voorkeur openbaar het. Gegee egter die sensitiwiteit van die vraag, is dit na alle waarskynlikheid nie 'n akkurate beeld van die ware toedrag van sake nie. So byvoorbeeld het 23,1% van die stedelike swartmense en 18,0% van die blankes, Asiërs en kleurlinge aangedui dat daar by hulle onsekerheid bestaan het omtrent hul seksuele oriëntasie.

Navorsing dui verder daarop dat 40% tot 50% van gay mans op 'n gegewe oomblik in 'n verhouding met 'n ander man betrokke is - streng gesproke 'n onderskatte statistiek aangesien die ouer gay man nie in berekening geneem is nie (Harry, 1983). Wat wel duidelik is, is dat manlike gay verhoudings, net soos heteroseksuele verhoudings, 'n gunstige invloed uitoefen op die sielkundige welsyn van die paarlede. Gay mans wat in verhoudings betrokke is, voel oor die algemeen meer tevrede met hul lewe en ervaar ook minder simptome van depressie en angs as enkellopende gay mans (Bell & Weinberg, 1978; Schmitt & Kurdek, 1987). Verder blyk dit ook dat hoe hoër die verhoudingskwaliteit, hoe beter is die geestesgesondheid van die gay paarlede met verloop van tyd (O'Brien, 1992).

Ondanks die positiewe effek van verhoudingstatus op die geestesgesondheid van gay mans, het min navorsers tot op hede aandag geskenk aan dié kernaspek van gay wees. In Suid-Afrika is daar, sover die huidige navorsers kon vasstel, nog net een studie oor manlike gay verhoudings gedoen (Klughist, 1985).

1.2 MOTIVERING VIR DIE ONDERSOEK

Sedert die skraping van homoseksualiteit as 'n geestesversteuring deur die Amerikaanse Sielkundevereniging in 1975, het daar 'n klemverskuiwing plaasgevind in die bestudering van homoseksualiteit. Die klemverskuiwing is gekenmerk deur 'n wegbeweeg van etiologiese studies en psigopatologie na 'n meer holistiese beskouing van homoseksualiteit. Dit het onder andere die bestudering van gay verhoudings tot gevolg gehad (Peplau, 1982).

Alhoewel navorsing ten opsigte van gay verhoudings sedertdien toegeneem het, is dit egter ver agter in vergelyking met navorsing ten opsigte van heteroseksuele verhoudings (Bahr & Weeks, 1989). Beskikbare inligting aangaande die ontstaan, verloop en beëindiging van menslike verhoudings is byna uitsluitlik gebaseer op die bestudering van heteroseksuele pare. Navorsing ten opsigte van gay pare word dus benodig om die algemene geldigheid van die heteroseksueel-gebaseerde bevindings te toets (Peplau, 1982). Verder kan sodanige navorsing ook lig werp op die funksionering van menslike verhoudings in die afwesigheid van tradisionele geslagsrolle, sosiale ondersteuning en tradisionele waardes soos seksuele eksklusiwiteit (Kurdek, 1991c).

Ook wat terapie en berading betref, is kennis van gay verhoudings onontbeerlik (Ussher, 1990, 1991). Jones en Bates (1978) was van mening dat alvorens terapeute vir gay mans van enige hulp kan wees in die handhawing van stabiele verhoudings, hulle eers self die dinamika onderliggend aan suksesvolle gay verhoudings moet verstaan. Volgens Eldridge (1987) is daar veral vier struikelblokke wat terapeute sal moet oorkom ten einde 'n geldige begrip van gay verhoudings te vorm: (a) eie stereotipiese opvattinge rakende homoseksualiteit, (b) 'n heteroseksuele bevooroordeeldheid, (c) oorbeklemtoning van geslagsrolle, en (d) die versteekte aard van die gay gemeenskap. Terapeute wat met gay pare werk behoort dus, naas 'n grondige kennis van psigodinamiese en gesinsistemiese beginsels, ook kennis te dra van atipiese sosialisering en stigmatisering met

besondere verwysing na die identiteitsprobleme wat verband hou met homofobie en "uit die kas klim", sowel as 'n vertroudheid met die gay subkultuur en 'n oortuiging dat gay verhoudings geldig en lewensvatbaar is (Decker, 1984).

Laastens, gesien in die lig van die vigs krisis word daar gespekuleer dat die norms van die gay subkultuur besig is om te verander in die rigting van paarvorming (Barrows & Halgin, 1988; Risman & Schwartz, 1988). Aangesien langtermyn gay verhoudings 'n belangrike manier is om verantwoordelike seksuele gedrag te help bewerkstellig, plaas dit hernieude klem op die gay paar as die kern van liefde en lewe vir 'n gemeenskap in krisis (Berger, 1990a).

1.3 BREË DOELSTELLINGS MET DIE ONDERSOEK

Aangesien daar, met die uitsondering van een ondersoek (Klughist, 1985), geen vroeëre navorsing ten opsigte van manlike gay verhoudings in Suid-Afrika onderneem is nie, was die huidige ondersoek hoofsaaklik verkennend van aard. Die doelstellings van die ondersoek was soos volg:

1. Om die paarlede en hul verhoudings te beskryf aan die hand van biografiese en persoonlike besonderhede.
2. Om die verhoudingskwaliteit vir elk van die **paarlede** te voorspel aan die hand van veranderlikes soos saamgevat binne 'n ekologiese raamwerk:

Persoonlike konteks : Ouderdom, inkomste per maand, betrokkenheid by vorige gay verhoudings, lengte van huidige verhouding, verwagting van seksuele getrouheid, en die seksuele gedragstatus van die huidige verhouding (eksklusief of nie-eksklusief).

Sielkundige konteks : Geslagsrolselfkonsep (manlik, vroulik en androgien) en die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite

Interpersoonlike konteks : Gedeelde besluitneming binne die verhouding

Sosiale konteks : Waargenome sosiale ondersteuning van gesin en vriende, verskansing en die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle en onbetekenisvolle ander

3. Om die verhoudingskwaliteit van die **pare** te voorspel aan die hand van die volgende veranderlikes, ook saamgevat binne 'n ekologiese raamwerk:

Persoonlike konteks : Gemiddelde ouderdom en maandelikse inkomste van die paar, sowel as die lengte en seksuele gedragstatus van die verhouding

Sielkundige konteks : Geslagsrolselfkonsep (die gemiddelde tellings van die paar op 'n skaal wat manlikheid, vroulikheid en androginie meet)

Interpersoonlike konteks : Die voorkoms van komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle binne die verhouding, asook die gemiddelde telling van elke paar op 'n skaal wat gedeelde besluitneming meet

Sosiale konteks : Die gemiddelde tellings van die paar op skale wat onderskeidelik waargenome sosiale ondersteuning van gesin en vriende, verskansing en die mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle en onbetekenisvolle ander meet

4. Om te bepaal in watter mate **homogamie** voorspellend is van die verhoudingskwaliteit van gay mans. Anders gestel, in watter mate verskille tussen die paarlede se tellings op die ekologiese raamwerk-veranderlikes, verband hou met verhoudingskwaliteit.

Persoonlike konteks : Verskille in ouderdom, inkomste per maand, taal, betrokkenheid by vorige gay verhoudings en wedersydse verwagtinge van seksuele getrouheid

- Sielkundige konteks : Verskille in geslagsrolselfkonsep, dit wil sê, verskille in tellings op 'n skaal wat manlikheid, vroulikheid en androginie meet
- Interpersoonlike konteks : Verskille in tellings op 'n skaal wat gedeelde besluitneming meet
- Sosiale konteks : Verskille in tellings op skale wat onderskeidelik waargenome sosiale ondersteuning van gesin en vriende, verskansing en die mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle en onbetekenisvolle ander meet

5. Om die onderlinge verband tussen die voorspellingsveranderlikes te ondersoek.

1.4 OMLYNING VAN GEBIED

Volgens Risman en Schwartz (1988) is daar drie nou verwante groepe navorsing ten opsigte van gay verhoudings. Die eerste navorsingstradisie geskied in reaksie op stereotipiese mites, naamlik dat gay mans nie in staat is om stabiele verhoudings te vorm nie en hoofsaaklik heteroseksuele rolle naboots. Die tweede navorsingstradisie gaan van die aanname uit dat manlike gay verhoudings wel lewensvatbaar is en navorsers wat dié tradisie handhaaf, probeer bepaal watter handeling, waardes en omstandighede die kwaliteit van die verhouding verhoog. Die derde en mees onlangse navorsingstradisie vergelyk getroude en samewonende heteroseksuele pare met lesbiese en manlike gay pare ten einde basiese teorieë oor intieme verhoudings te vorm.

Die huidige ondersoek het hoofsaaklik binne die tweede navorsingstradisie geval alhoewel stereotipiese mites rakende manlike gay verhoudings ook sover moontlik aandag geniet het.

1.5 BEGRIPSBEPALING

Die begrip "gay" word, afgesien van sy tradisionele Engelse betekenis, gewoonlik in een van twee aanverwante kontekste gebruik. Eerstens, as alternatief vir die begrip "homoseksueel". Laasgenoemde is 'n begrip wat deur menige gay persoon geminag word vanweë die oordrewe klem op seksualiteit en die vroeëre assosiasie daarvan met psigopatologie (Peplau & Gordon, 1983). In teenstelling hiermee verwys die begrip "gay" na 'n toestand sonder skuldgevoelens, vryheid en 'n sterk identifikasie met die gay subkultuur (Isaacs & McKendrick, 1992). Morin (1977) het die fyn nuanses van die begrip "gay" soos volg opgesom: "*Gay is proud, angry, open, visible, political, healthy, and all the positive things that homosexual is not*" (p 633).

'n Tweede, enger gebruik van die begrip "gay", is as 'n term uitsluitlik vir mans terwyl vroulike homoseksuele deur die begrip "lesbies" aangedui word.

Gegee egter die uiteenlopende gebruik van die begrip "gay" in die navorsingsliteratuur, en om verwarring te voorkom, was "gay" vir die doel van die huidige ondersoek aanduidend van beide geslagte. Dit het tot gevolg gehad dat die toutologiese samestelling "manlike gay verhouding" gebruik is om gay mans se verhoudings van dié van vroue te onderskei.

'n Manlike gay verhouding, die navorsingsfokus van die huidige ondersoek, kan omskryf word as 'n sosio-seksuele interaksievorm tussen twee mans wat gewoonlik op 'n aanname van permanensie berus (Sonenschein, 1968, 1976).

HOOFSTUK 2

ALGEMENE OORSIG OOR MANLIKE GAY VERHOUDINGS

2.1 DIE BESTUDERING VAN MANLIKE GAY VERHOUDINGS

Gedurende die dekades wat die skraping van homoseksualiteit as 'n geestesversteuring deur die Amerikaanse Sielkundevereniging voorafgegaan het, was navorsing ten opsigte van manlike gay verhoudings hoofsaaklik beperk tot (a) toevallige en sporadiese skrywes deur vakkundiges, meestal sosioloë, en (b) publikasies deur psigiaters, sielkundiges en navorsingsinstansies soos die Kinsey-instituut wat 'n sosiale lisensie gehad het om oor homoseksualiteit te skrywe sonder vrees vir gepaardgaande stigmatisering. Die meeste van hierdie pre-1970 studies het egter die seksuele aktiwiteite van gay mans oorbeklemtoon sonder om dit binne verhoudingskonteks te plaas, of na verhoudings gekyk as voorbeelde van psigopatologie (Eldridge, 1987; Harry, 1983; Morin, 1977). Verder was gay mans in gevangnisse of in terapie gewoonlik as proefpersone gebruik (Gonsiorek, 1982; Oliver, 1985) met die gevolg dat navorsers 'n verwronge beeld van homoseksualiteit aan die algemene publiek voorgehou het.

Die totstandkoming van meer bruikbare navorsing was, volgens Harry (1983), ten nouste verweef met die opkoms van die gay bevrydingsbeweging in die vroeë sewentigerjare. Die belangrikheid van die manlike gay paar vir die gay bevrydingsbeweging was daarin geleë dat dit die simbool was van vryheid en gay trots met verreikende politieke implikasies (De Cecco, 1988). Onder invloed van die gay bevrydingsbeweging het gay koususse binne die verskillende akademiese professies in Amerika ontspring wat 'n forum geskep het vir die sistematiese en objektiewe bestudering van onder andere manlike gay verhoudings.

Sedertdien het 'n groot getal toepaslike navorsingsartikels die lig gesien waarvan die meeste in die *Journal of Homosexuality* verskyn het. Verskeie grootskaalse empiriese ondersoeke na die intieme verhoudings van gay mans is ook gepubliseer (Bell & Weinberg, 1978; Blumstein & Schwartz, 1983; Harry, 1984; Harry & DeVall, 1978; McWhirter & Mattison, 1984), sowel as oorsigartikels (Harry, 1983; Larson, 1982; Peplau, 1991; Peplau & Gordon, 1983), tesisse (Bioletta, 1976;

Klughist, 1985; Oliver, 1985; Reece, 1980; Romance, 1988; Stevens, 1975; Westmoreland, 1975), verhoudingsterapeutiese benaderings (Butler & Clarke, 1991; Keller & Rosen, 1988; McWhirter & Mattison, 1978) en handleidings wat ten doel het om gay mans te help om suksesvolle langtermyn verhoudings te vorm (Berzon, 1979, 1988; Clark, 1987; Marcus, 1988; Tessina, 1989).

Kwantitatief gesproke kan bestaande navorsing ten opsigte van manlike gay verhoudings egter nie vergelyk word met soortgelyke navorsing ten opsigte van heteroseksuele verhoudings nie. Navorsers vermy steeds gay-verwante onderwerpe uit vrees vir 'n morele dilemma en/of persoonlike verleentheid (Plummer, 1981). Die gay navorsingsveld skyn ook nie so divers te wees soos die heteroseksuele navorsingsveld nie alhoewel daar onlangs begin is met basiese navorsing oor die voorkoms van onder andere seksuele disfunksies (Bahr & Weeks, 1989) en geweld (Waterman, Dawson & Bologna, 1989) binne die manlike gay verhouding.

Desnieteenstaande is die bestudering van manlike gay verhoudings reeds goed gevestig as 'n navorsingsdissipline en is die navorsingsresultate dit eens "that the stereotype of the gay man as a lonely, neurotic individual incapable of intimacy or stable relationships does not conform to reality" (Larson, 1982, p 224).

2.2 DIE ONTSTAAN, VERLOOP EN BEËINDIGING VAN MANLIKE GAY VERHOUDINGS

Noodsaaklike omstandighede vir die ontwikkeling van 'n manlike gay verhouding behels gewoonlik die ontmoeting van twee mans en hul wedersydse identifisering van mekaar as gay. Gegee die gestigmatiseerde aard van homoseksualiteit is dit egter 'n moeilike taak (Larson, 1982). Nie net skuil daar in elke potensiële ontmoeting die gevaar dat 'n persoon hom kan misreken met die ander persoon se seksuele oriëntasie nie, maar vrees vir vervolging of afdreiging plaas dikwels ook 'n demper op 'n persoon se vrymoedigheid om 'n vreemde man te nader.

Gevolgtrek is gay mans wat in 'n verhouding belangstel, meestal aangewese op gay versamelpunte, en indien die belangstellingsfokus 'n verhouding van permanente aard is, dan eerder versamelpunte wat sentreer rondom sosiale as seksuele interaksie. Die gewildste wegspringplek vir 'n manlike gay verhouding blyk egter die gay kroeg te wees, gevolg deur ontmoetings by die werk, gay organisasies,

partytjies en advertensies in die persoonlike kolomme van gay koerante (Berger, 1990a).

Net soos heteroseksuele persone openbaar gay mans ook bepaalde kriteria in hul soeke na 'n lewensmaat. Lee (1976) het die verskillende tipes maatsoekende gedrag van gay mans ondersoek en dit weergegee in wat hy 'n tipologie van liefdestyle genoem het. Kortliks was die belangrikste liefdestyle soos volg: (a) Eros - 'n liefdestyl wat gekenmerk word deur 'n soeke na 'n maat wie se fisieke voorkoms voldoen aan 'n ideale voorstelling, (b) Pragma - 'n liefdestyl waarvolgens van die maat verwag word om aan sekere sosiale en persoonlike oorwegings te voldoen, (c) Ludus - 'n speelse liefdestyl wat primêr gerig is op die verkryging van genot, en (d) Mania - 'n desperate liefdestyl wat geen eise stel nie en enige maat sal aanvaar.

Die belangrikste prioriteite wat die gay en biseksuele mans in 'n ondersoek van Laner (1977) aangedui het hulle in 'n potensiële lewensmaat soek, was (in volgorde van voorkeur) eerlikheid, liefdevolheid, intelligensie, aantreklikheid, humorsin en finansiële welvaart. Gay mans soek veral na lewensmaats met eienskappe wat saamgevat kan word as logies en ekspressief (Boyden, Carroll & Maier, 1984).

Manlike gay pare het nie soos heteroseksuele pare 'n geleentheid tot die sosiale bekragtiging van hul verhouding in die vorm van 'n verlowing of troue nie. Gevolglik het "intrek neem by mekaar" spesiale betekenis as 'n poging om die verhouding te verstewig. Soms met verreikende gevolge, veral as dit in 'n vroeë stadium van die verhouding geskied en die aanpasbaarheid van die betrokke paarlede nie behoorlik in ag geneem word nie (Berger, 1990a). In Berger se ondersoek het 24% van die 92 manlike gay pare binne 'n maand ná hul eerste ontmoeting by mekaar ingetrek. Verder het 13% van die pare 'n formele verhoudingseremonie gehad terwyl 37% aangedui het dat hulle een sou verkies indien die geleentheid hom sou voordoen.

Alhoewel minder gay as heteroseksuele persone dit belangrik geag het dat hul verhouding formeel erken word by wyse van 'n wetlike of religieuse seremonie (Engel & Saracino, 1986), moet die belangrikheid van sulke seremonies en ander rituele en tradisies vir die manlike gay verhouding nie onderskat word nie (McWhirter & Mattison, 1984). Klughist (1985), byvoorbeeld, het 'n beduidende positiewe verband gevind tussen die verhoudingstabieliteit van gay mans en die

voorkoms van sekere seremonies, simbole en herdenkings binne die verhouding, alhoewel die verband verskil het tussen ouderdomsgroepe.

Die oorgrote meerderheid gay mans wat in verhoudings betrokke is, volg 'n moderne Westerse verhoudingsmodel wat beteken dat die paarlede ongeveer ewe oud is en beide eweveel seggenskap het in die verhouding. Dis in teenstelling met die historiese Latyns-Amerikaanse en Griekse modelle waar daar 'n magswanbalans is en die verdeling van mag onderskeidelik geskied op grond van geslagsrolle en ouderdomsverskille (Harry, 1982).

Ongeag egter van op watter model die verhouding gebaseer is, is manlike gay verhoudings, net soos heteroseksuele verhoudings, onderworpe aan 'n bepaalde ontwikkelingsproses. McWhirter en Mattison (1984) het 156 manlike gay pare oor 'n tydperk van 5 jaar ondervra en ses ontwikkelingsstadia onderskei waarvan vier stadia binne die eerste 10 jaar van verhoudingslewe val.

- Stadium 1 (samesmelting) omvat die eerste jaar en word gekenmerk deur binding en 'n hoë mate van verliefdheid en seksuele aktiwiteit.
- Stadium 2 (nesmaking) strek oor jare twee en drie en het 'n afname in verliefdheid tot gevolg wat gepaard gaan met ambivalente gevoelens rakende die verhouding. Nogtans probeer paarlede in dié stadium hul bes om aanklank by mekaar te vind en wy hul hul aandag aan tuisteskepping.
- Tydens Stadium 3 (instandhouding) wat jare vier en vyf behels, tree individuele verskille sterk op die voorgrond wat outonome gedrag en konflik tot gevolg het. Die verhouding word egter in stand gehou deurdat dit standvastigheid en vertroudheid aan die paarlede bied.
- Stadium 4 (samewerking) wat oor jare ses tot tien strek, is die stadium waartydens die paarlede hul onafhanklikheid van mekaar vestig en produktief begin raak op hul onderskeie gebiede. Terselfdertyd bly hulle egter afhanklik van mekaar vir ondersteuning en leiding.
- Met die aanbreek van Stadium 5 (vertroue) wat gedurende die tiende en twintigste verhoudingsjaar geskied, ontwikkel wedersydse vertroue tussen die

paarlede en begin hulle met die geleidelike samevoeging van hul besittings. 'n Kenmerk van dié stadium is dat die verhouding gewoonlik as vanselfsprekend aanvaar word.

- Die laaste stadium (hernuwing) wat deur die twintigste verhoudingsherdenking ingelui word, het weer 'n opbloeï in die verhoudingslewe tot gevolg. Die paarlede voel tevrede met dit wat hulle bereik het en verwag dat hulle bymekaar gaan wees "tot die dood hulle skei".

Empiriese ondersteuning vir McWhirter en Mattison (1984) se ontwikkelingstadia, of dele daarvan, is onder andere gevind deur Kurdek (1988b, 1989) en Kurdek en Schmitt (1986a).

McWhirter en Mattison (1981) het ook, gebaseer op hul persoonlike ervaring van psigoterapie met manlike gay pare, sekere kategorieë verhoudingsprobleme uniek tot gay mans geïdentifiseer, te wete (a) stadium-verwante probleme, (b) anti-homoseksuele houdings waaronder homofobie, (c) die paarlede se mate van openheid rakende hul seksuele oriëntasie, (d) die gebrek aan sigbare rolmodelle, (e) kommunikasieprobleme, veral die neiging van sommige gay mans om die oordra van gevoelens te oorbeklemtoon, en (f) ander probleme, waaronder sosio-ekonomiese verskille, vorige verhoudings, seksuele disfunksies en jaloesie.

Volgens Stein (1988) kan baie van die probleme wat gay mans in verhoudings ervaar daaraan toegeskryf word dat hulle van dieselfde geslag is. Ander probleme hou weer verband met die homoseksualiteit van die paarlede en die samelewing se negatiewe reaksie op gay verhoudings.

Ussher (1990, 1991) was van mening dat wanneer manlike gay pare gekonfronteer word met sosiale druk en 'n afwesigheid van ondersteuning vir hul verhouding, hulle eerder die verhouding sal beëindig as om professionele hulp te soek. Die rede hiervoor is dat gay mans, relatief tot heteroseksuele persone, minder struikelblokke het om te oorbrug in die beëindiging van hul verhoudings. Daar is weinig of geen wetlike formaliteite om te beding, kinders om in aanmerking te neem of pogings van gesinslede en vriende om die verhouding te probeer herstel nie. Ook is dit onwaarskynlik dat een paarlid finansiëel afhanklik van 'n ander sal wees, wat die breuk vergemaklik (Peplau, 1981).

Gay mans ontbind hul verhoudings om verskeie redes wat wissel van finansiële struwelinge, nie-responsiwiteit en seksuele kwessies tot probleme rondom binding en outonomie (Blumstein & Schwartz, 1983; Kurdek, 1991b). Die kortstondige aard van manlike gay verhoudings bly dikwels die gevolg te wees van die vermindering van verliefdheid aan die einde van die eerste verhoudingsjaar (Mattison & McWhirter, 1987b). Ook kan dit wees dat sommige gay mans 'n verhouding beskou as 'n toetsterrein vir "onafgehandelde sake", waaronder die validering van hul seksualiteit. Gevolglik sal sulke gay mans hul ook oorhaastig in 'n verhouding begeef (Isaacs & McKendrick, 1992).

In teenstelling met wat dikwels deur die populêre pers aan die algemene publiek voorgehou word, is nie álle manlike gay verhoudings van korte duur nie. Reeds so vroeg as die sestigerjare het Hooker (1965) daarop gewys dat 8 uit die 30 gay mans wat sy bestudeer het, verhoudings van tot so lank as 19 jaar gehandhaaf het. Verder was 18% van die 989 plaaslike gay mans in Schurink en Schurink (1990) se ondersoek oor vigspersepsies, in verhoudings van 5 of meer jare betrokke. Die gemiddelde lengte van 'n manlike gay verhouding, soos dit blyk uit die navorsingsliteratuur, wissel tussen 1 en 10 jaar (Berger, 1990a; Blasband & Peplau, 1985; Dailey, 1979; Kurdek, 1988b, 1991a; Kurdek & Schmitt, 1986c; Peplau & Cochran, 1981).

2.3 DISKRIMINASIE EN DIE MANLIKE GAY VERHOUDING

Ofskoon gay verhoudings legitiem is in terme van wetenskaplike studie en geestesgesondheid, bly die wetlike, politieke, religieuse en gemeenskaps-aanvaarding daarvan steeds in gebreke (Cabaj, 1988). Waar heteroseksuele persone se verhoudings deur die staat erken en bevorder word, word gay mans van oral oor die reg ontsê om te trou* en kinders aan te neem (Harvard Law Review, 1990; Hurley, 1977). Dié wat wel die moed aan die dag lê en hulself in 'n verhouding begeef, word egter deur die streng Calvinistiese en ander kerklike tradisies

* 'n Uitsondering op die reël is Denemarke en Noorweë wat onderskeidelik sedert 1 Oktober 1989 en 1 Julie 1993 wetlike erkenning verleen aan gay pare in die vorm van 'n geregistreerde vennootskap ("registered partnership"). Hiervolgens geniet gay mans wat hul verhouding registreer, dieselfde wetlike voordele as getroude heteroseksuele pare (Nielsen, 1990; Wockner, 1993).

tereggewys en selfs onder tug geplaas (Pretorius, 1990). Ook bevrage teken sommige sielkundiges die stabiliteit en lewensvatbaarheid van sodanige verhoudings (Israelstam, 1974). In Amerika, byvoorbeeld, behandel een uit elke vyf praktiserende kliniese sielkundiges homoseksualiteit steeds as 'n afwyking (Pope, Tabachnick & Keith-Spiegel, 1987).

In werklikheid berus gay mans se verhoudings net so veel op liefde en wedersydse verantwoordelikheid soos dié van heteroseksuele persone (Dailey, 1979; Kurdek & Schmitt, 1986c). Laasgenoemde is egter 'n gesigspunt wat moeilik ingang vind by die grootste gedeelte van die heteroseksuele populasie. Testa, Kinder en Ironson (1987) het heteroseksuele proefpersone met identiese inligting aangaande 'n hipotetiese manlike gay, lesbiese en heteroseksuele paar voorsien en 'n heteroseksuele bevooroordeeldheid gevind. Die manlike gay en lesbiese pare is deur die proefpersone gesien as minder verlief en minder tevrede met hul verhouding as die heteroseksuele paar.

Uit 'n ondersoek wat deur Glanz (1988) onder blanke Suid-Afrikaners gedoen is, het dit geblyk dat 71% van die respondente daarteen gekant was dat homoseksuele dade tussen twee mans gewettig word. Verder het 92% van die respondente hul daarteen uitgespreek dat manlike gay pare toegelaat behoort te word om kinders aan te neem. Afrikaanssprekende blankes se houdings was die negatiefste. Groter verdraagsaamheid teenoor gay persone, volgens 'n ondersoek van Duckitt (1983), gaan gepaard met Engelstaligheid, persoonlike kontak met gay persone, verblyf in groot stedelike sentra en 'n lae telling op 'n skaal wat outoritêre persoonlikheid meet.

Professor Gordon Isaacs, tans hoof van die Departement Maatskaplike Werk aan die Universiteit van Kaapstad, het die posisie van Suid-Afrikaanse gay persone en in die besonder gay verhoudings, binne die huidige dekade soos volg opgesom:

I think there will be more tolerance in the long run, tempered with attitudinal distaste. I see more tolerance within the black community and within the Anglican church, but there will be a certain intolerance among the general community, and intolerance among gays themselves - what's called internal homophobia, where, for example, gay people predict the demise of their relationships before they even start - based on straight society's attitudes. (Michell, 1990, p 36)

Suid-Afrika beleef op die oomblik 'n periode van sosiale en politieke veranderinge wat na alle waarskynlikheid ook gaan uitkring tot die verlening van wetlike regte aan lesbiese en manlike gay pare (Botha, 1994). Silverstein (1973) het só 'n verlening van wetlike regte beskou as 'n belangrike eerste stap in die rigting van die verandering van die algemene publiek se negatiewe houding jeens homoseksualiteit.

Lee (1990) het dit egter betwyfel of wetlike status noodwendig ook institusionele status vir die manlike gay verhouding impliseer. Volgens Lee berus die totstandkoming van institusionele status veel eerder op interne verhoudingsdinamika as op eksterne faktore soos wetlike regte. Dit plaas dus die onus op elke manlike gay paar om die bestaansreg van hul verhouding te bevestig en 'n balans te vind tussen die "obligations of reciprocity" en "aspirations for change" (De Cecco, 1988, p 3) wat dikwels in die manlike gay verhouding aanwesig is. Deur 'n suksesvolle oplossing vir dié twee spanningselemente te vind, kan 'n verhouding van hoë kwaliteit gebou word.

HOOFSTUK 3

VERHOUDINGSKWALITEIT

3.1 INLEIDING

Sedert die eerste meting van huwelikskwaliteit in die laat twintigerjare, het letterlik honderde navorsers hulle toegespits op die evaluering van die kwaliteit van heteroseksuele persone se verhoudings. 'n Groot verskeidenheid meetinstrumente is gebruik, alhoewel die meerderheid navorsers voorkeur verleen het aan Likertskale met behulp waarvan persone uitgevra is oor sekere areas van ooreenstemming, konflik of tevredenheid binne die huwelik of verhouding (Spanier & Cole, 1976).

Die meeste van hierdie meetinstrumente het egter nie oor voldoende betroubaarheid en/of geldigheid beskik nie (Spanier & Cole, 1976). 'n Verdere ernstige tekortkoming van vroeëre navorsing ten opsigte van huwelikskwaliteit was dat navorsers geen poging aangewend het om verwante begrippe soos huweliksaanpassing, -tevredenheid, -sukses, -geluk, -stabiliteit, -konsensus, en -effektiwiteit doeltreffend te definieer of om hulle van mekaar te onderskei nie. Die gevolg was dus dat identiese begrippe gebruik is vir heeltemal verskillende konseptuele idees en dat verskillende begrippe weer in gebruik geneem is terwyl hulle in werklikheid dieselfde onderliggende idee gehad het (Burr, 1973).

Gedurende die sestiger- en sewentigerjare het navorsers egter toenemend begin besef dat die gebrek aan konsensus rakende die spesifieke betekenis van al die verskillende begrippe die rede was dat die operasionalisering en meting van huwelikskwaliteit nie op dreef kon kom nie. Sommige navorsers (Lively, 1969; Viljoen, 1982) het aanbeveel dat die verskillende begrippe geskrap moes word om plek te maak vir 'n nuwe, meer oorkoepelende begrip. Viljoen het in dié verband die begrip "huweliksintegrasie" voorgestel terwyl Klein (aangehaal in Spanier & Cole, 1976) die begrip "huwelikskwaliteit" geopper het.

Ander navorsers, van wie die sosioloog Graham Spanier seker die prominentste was, het weer geredeneer dat 'n nuwe begrip nie die oorspronklike probleme van definiëring, konseptualisering en meting sou oplos nie, maar slegs 'n herhaling van

die probleme sou oplewer. Hul uitgangspunt was dat daar eerder gepoog moes word om bestaande begrippe doeltreffend te definieer en, waar moontlik, toepaslike teorieë te ontwikkel (Lewis & Spanier, 1979; Spanier & Cole, 1976).

Veral twee kernbegrippe het prominensie geniet, naamlik huwelikstevredenheid (Roach, Frazier & Bowden, 1981; Snyder, 1979) en huweliksaanpassing. Slegs huweliksaanpassing sal vervolgens aandag geniet aangesien die konseptuele definisie wat Spanier en Cole (1976) daarvoor voorgestel het, ook elemente van verwante huweliksbegrippe bevat. Spanier en Cole se definisie van huweliksaanpassing was dus by implikasie ook 'n definisie van huwelikskwaliteit.

3.2 SPANIER EN COLE (1976) SE MULTI-DIMENSIONELE BENADERING

Spanier en Cole (1976) het, op grond van vorige navorsing, huweliksaanpassing gedefinieer as "a process, the outcome of which is determined by the degree of (1) Troublesome marital differences, (2) Interpersonal tensions and personal anxiety, (3) Marital satisfaction, (4) Dyadic cohesion, and (5) Consensus on matters of importance to marital functioning" (pp 127-128). Met dié definisie het hierdie skrywers die algemeenste punt van kritiek teen huweliksaanpassing probeer oorbrug, naamlik dat dit bloot 'n statiese toestand is wat geëvalueer word op 'n kontinuum wat strek van wan- tot welaangepas (Viljoen, 1982).

Alhoewel die evaluerende komponent in Spanier en Cole (1976) se definisie behoue gebly het, het hulle huweliksaanpassing beskou as 'n voortdurende proses van heen en weer beweeg op die kontinuum. Enige individuele meting van huweliksaanpassing was dus as't ware 'n momentopname van die proses van aanpassing op 'n gegewe punt op die kontinuum (Spanier, 1976).

Eersgenoemde twee dimensies van Spanier en Cole (1976) se voorgestelde definisie, naamlik problematiese huweliksverskille en interpersoonlike spanning en persoonlike angs, kon egter nie empiries geverifieer word nie. Gevolglik het Spanier (1976) hulle weggelaat en vervang met 'n dimensie getiteld "affektiewe ekspressie".

3.3 'N EENDIMENSIONELE BENADERING

Waar Spanier (1976) se finale omskrywing van huweliksaanpassing - as 'n proses wat beïnvloed word deur vier sleutelareas - 'n multi-dimensionele benadering tot huwelikskwaliteit geverg het, het enkele navorsers gedurende die tagtigerjare 'n saak begin uitmaak vir 'n eendimensionele benadering tot huwelikskwaliteit (Norton, 1983; Schumm et al., 1986). So 'n eendimensionele benadering blyk in werklikheid niks anders as 'n kort, globale evaluering van die kwaliteit van die huwelik te wees nie.

Die waarde van globale skale lê, naas hul gerieflike lengte, daarin dat hulle saamgestel is uit semanties soortgelyke items, byvoorbeeld: "How satisfied are you with (a) your marriage? (b) your husband as a spouse? (c) your relationship with your husband?" (Schumm et al., 1986, p 387). Aangesien slegs een algemene dimensie van huwelikskwaliteit gemeet word, word die moontlikheid grootliks uitgeskakel dat die item-inhoud daarvan sal oorvleuel met dié van die skale wat gebruik word om die variansie in huwelikskwaliteit te verklaar. 'n Oorvleueling van item-inhoud, en gevolglik ook 'n valse beduidende verband tussen kriterium en voorspeller, word soms aangetref indien 'n multidimensionele skaal van verhoudingskwaliteit gebruik word en een spesifieke dimensie groot ooreenkomste met 'n voorspellerskaal toon (Fincham & Bradbury, 1987).

3.4 DIE HUIDIGE ONDERSOEK

Alhoewel die eendimensionele benadering by uitstek geskik is vir gebruik in meerveranderlike studies, is daar vir die doel van die huidige ondersoek op 'n multi-dimensionele benadering en spesifiek Spanier (1976) se benadering tot verhoudingskwaliteit besluit. Vier punte van belang is in aanmerking geneem.

- Eerstens het Spanier (1976) op grond van sy konseptuele definisie 'n skaal ontwikkel wat nie net beperk is tot getroude heteroseksuele pare nie, maar wat ook gebruik kan word vir "investigation of any nonmarital dyad which is a primary relationship between unrelated adults who are living together" (p 16). Dié skaal, formeel bekend as die "Dyadic Adjustment Scale" (DAS) (Spanier & Filsinger, 1983), is dus ewe toepaslik op manlike gay pare hoewel nie alle gay mans 'n gemeenskaplike blyplek met hul maat deel nie (Harry, 1984). Slegs

51% van die 128 gay mans in Peplau (1981) se ondersoek het byvoorbeeld gesê dat hulle saam met hul maat onder een dak woon. Dit beteken egter nie dat sulke pare nie ook as 'n eenheid funksioneer en, net soos samewonende pare, gesamentlike besluite moet neem en gekonfronteer word met eise van binding en outonomie nie. Ten einde egter aan die kriteria vir die gebruik van die DAS te voldoen, het slegs samewonende manlike gay pare die navorsingsfokus van die huidige ondersoek uitgemaak.

- Tweedens, gegee die meerdoelige aard van Spanier (1976) se skaal, is dit nie vreemd dat die DAS die meetinstrument is wat die meeste gebruik word in studies om die kwaliteit van gay mans se verhoudings te bepaal nie (Dailey, 1979; Kurdek, 1988a, 1988b, 1989; Kurdek & Schmitt, 1985, 1986a, 1986b, 1986c, 1987a). Slegs in vier studies, sover die huidige navorser kon vasstel, is daar van globale skale gebruik gemaak (Duffy & Rusbult, 1985; Kurdek, 1991a, 1991c, 1992). Al vier hierdie studies het egter die toetsing van basiese teorieë oor intieme verhoudings ten doel gehad.
- Derdens besit die DAS 'n diadiese tevredenheid-subskaal (Kyk Hoofstuk 5, afdeling 5.2.2) wat, volgens die huidige navorser, ook kan dien as 'n globale evaluering van die kwaliteit van gay mans se verhoudings. Kurdek (1992) het byvoorbeeld elemente van dié subskaal gebruik en dit aangebied as 'n eendimensionele benadering tot verhoudingskwaliteit. Verder het die diadiese tevredenheid-subskaal ook goeie saamvallende geldigheid getoon met 'n gestandaardiseerde globale meetinstrument van verhoudingskwaliteit, te wete die "Kansas Marital Satisfaction Scale" (Schumm et al., 1986).
- Vierdens was die skale wat in die huidige ondersoek gebruik is om die verskillende onafhanklike veranderlikes te meet, van só 'n aard dat hul onderskeie item-inhoude nie oorvleuel het met dié van die DAS nie. Die enigste uitsondering was die "Shared Decision Making Scale" (Kyk Hoofstuk 5, afdeling 5.2.4) waarvan enkele items se bewoording raakpunte getoon het met dié van die diadiese konsensus-subskaal van die DAS. Ten einde enige valse verband wat sodoende mag ontstaan te ondervang, is nie net die totale DAS nie, maar ook elk van sy vier subskale afsonderlik gebruik as kriteria in die verskillende stapsgewyse regressie-ontledings (Kyk Hoofstuk 5, afdeling 5.4).

Oorsigtelik beskou bestaan daar geen toepaslike teorie van verhoudingskwaliteit wat kon dien as teoretiese grondslag vir die huidige studie nie. Lewis en Spanier (1979) het wel 'n gedeeltelike teorie van verhoudingskwaliteit daargestel, maar dit is gebaseer op die bestudering van getroude heteroseksuele pare.

Volgens Lewis en Spanier (1979) se teorie is daar drie algemene kategorieë veranderlikes wat verband kan hou met die kwaliteit van heteroseksuele huwelike, te wete eerstens, sosiale en persoonlike hulpbronne waaronder agtergrond-homogamie, blootstelling aan toepaslike rolmodelle, voorhuwelikse hulpbronne en ondersteuning van betekenisvolle ander, tweedens, 'n tevredenheid met lewenstyl wat behels sosio-ekonomiese doeltreffendheid, tevredenheid met vrou se beroep, grootte van huishouding en gemeenskapsbetrokkenheid, en derdens, belonings wat paarlede uit die huwelik put soos positiewe agting, emosionele genoegdoening, doeltreffende kommunikasie, rolpassing en huweliksinteraksie.

Die waarde van Lewis en Spanier (1979) se teorie vir die huidige studie het onder andere daarin gelê dat dit 'n ekologiese raamwerk voorsien het waarbinne die veranderlikes wat met die kwaliteit van gay mans se verhoudings verband hou, sinvol saamgevat kon word. Volgens 'n ekologiese raamwerk word verhoudingskwaliteit gelyktydig beïnvloed deur veranderlikes uit 'n persoonlike, sielkundige, interpersoonlike en sosiale konteks (Kurdek, 1989).

HOOFSTUK 4

VERANDERLIKES WAT VERBAND HOU MET DIE VERHOUDINGSKWALITEIT VAN GAY MANS

4.1 INLEIDING

Gegee die verkennende aard van die huidige studie binne die Suid-Afrikaanse konteks, is ses veranderlikes gekies as primêre voorspellers op grond van die belangrike insae wat hulle bied in die funksionering van manlike gay verhoudings. Die gekose veranderlikes (seksuele gedragstatus, geslagsrolselfkonsep, geslagsrolgedrag, sosiale ondersteuning, verskansing en homogamie) dek derhalwe nie die hele spektrum van moontlike veranderlikes wat verband kan hou met die verhoudingskwaliteit van gay mans nie. Ander veranderlikes wat, volgens veral die Amerikaanse navorsingsliteratuur, ook met sodanige verhoudingskwaliteit verband hou, is 'n positiewe waardering van die verhouding, die afwesigheid van konflik, vertroue, sekere verhoudingsmotiverings en -opvattinge, outonomie, diadiese binding, sekere probleemoplossingstrategieë, en die mate van belegging in die verhouding (Jones & Bates, 1978; Kurdek, 1988b, 1991a; Kurdek & Schmitt, 1986c).

Die wyse waarop die gekose veranderlikes binne die ekologiese raamwerk pas, is bespreek in Hoofstuk 1, afdeling 1.3.

4.2 SEKSUELE GEDRAGSTATUS VAN DIE VERHOUDING

Tradisioneel word daar geglo dat persone in 'n vaste verhouding seksueel getrou moet wees aan mekaar. Indien seksuele nie-eksklusiwiteit voorkom, word dit gesien as aanduidend van probleme binne die verhouding. In teenstelling hiermee is daar 'n meer revolusionêre beskouing waarvolgens seksuele eksklusiwiteit afgemaak word as ouderwets en gekritiseer word vir die onnodige beperking wat dit op verhoudingsgroei plaas. Volgens die revolusionêre beskouing kan 'n verhouding slegs daarby baat indien dit beide persone vry staan om seksueel te eksperimenteer (Blasband & Peplau, 1985).

Seksuele nie-eksklusiwiteit kom algemeen voor onder gay mans wat in verhoudings betrokke is. Peplau en Cochran (1981) het byvoorbeeld gevind dat 73% van die 128 gay mans in hul ondersoek ten minste een keer seks gehad het met iemand anders sedert die aanvang van hul primêre verhouding. Verder het 54% van die mans in hul ondersoek gesê dat hulle die laaste twee maande seks gehad het met iemand buite die verhouding. Soortgelyke persentasies is ook deur ander navorsers gerapporteer (Harry & DeVall, 1978; Saghir & Robins, 1973).

Volgens Blasband en Peplau (1985) is daar hoofsaaklik drie redes waarom seksuele eksklusiwiteit die uitsondering eerder as die reël is in gay mans se verhoudings. Eerstens oorbeklemtoon manlike geslagsrolsosialisering dikwels die belangrikheid van veelvuldige seksuele aktiwiteite, met die gevolg dat twee mans in 'n vaste verhouding minder gemotiveerd sal wees tot seksuele eksklusiwiteit as 'n heteroseksuele of lesbiese paar (Duffy & Rusbult, 1985; Kurdek, 1991c). Tweedens verminder die afwesigheid van kinders binne die manlike gay verhouding die behoefte aan seksuele eksklusiwiteit, en derdens is die norms van die gay subkultuur van só 'n aard dat dit seksuele nie-eksklusiwiteit aanmoedig. Terloopse seks is byvoorbeeld vrylik beskikbaar in gay kroë en klubs (Harry & DeVall, 1978). 'n Ander rede, soos vermeld deur Moses en Hawkins (aangehaal in Berger, 1990a), is dat manlike gay pare dikwels aangeraai word om konformerend te word ten opsigte van 'n heteroseksuele huweliksmodel te vermy.

Bogenoemde redes in ag genome, wil dit voorkom asof die seksuele aard van die manlike gay verhouding grotendeels bepaal word deur die betrokke paarlede se persoonlike houdings en behoeftes, byvoorbeeld die behoefte aan seksuele verskeidenheid in die geval van seksuele nie-eksklusiwiteit en gevoelens van jaloesie in die geval van seksuele eksklusiwiteit (Blasband & Peplau, 1985). In aansluiting hierby het Peplau en Cochran (1981), wat van die aanname uitgegaan het dat 'n individu se waardestelsel bepalend is van sy verhouding, gevind dat gay mans wat groot waarde aan diadiese binding heg, meer geneig was tot seksueel eksklusiewe verhoudings as gay mans wat dit geringgeskat het. Persone wat groot waarde aan persoonlike outonomie heg, was egter nie meer of minder geneig tot seksueel nie-eksklusiewe verhoudings as persone wat dit afgemaak het as onbenullig nie. Verder het dit uit 'n ondersoek van Harry en Lovely (1979) geblyk dat gay mans wat deel uitgemaak het van 'n gay vriendskapsnetwerk, geneig was om groot klem op seksuele eksklusiwiteit te plaas.

Verskeie navorsers het tot die gevolgtrekking gekom dat gay mans hul verhouding met die verwagting van seksuele eksklusiwiteit begin, maar oor tyd beweeg na 'n nie-eksklusiewe seksuele verhouding (Harry, 1984; McWhirter & Mattison, 1984; Warren, 1974). Seksuele eksklusiwiteit is veral algemeen gedurende die eerste jaar en maak deel uit van die wittebroodfase (Mattison & McWhirter, 1987a). Dikwels is seksuele eksklusiwiteit van kardinale belang vir die instandhouding van die verhouding gedurende die vroeë stadium (Blumstein & Schwartz, 1983).

Waar Harry en Lovely (1979) die gevolgtrekking gemaak het dat manlike gay verhoudings 'n deromantiseringsproses ondergaan wat gekenmerk word deur 'n transformasie van seksuele eksklusiwiteit na seksuele nie-eksklusiwiteit, het slegs 20% van die 40 manlike gay pare in Blasband en Peplau (1985) se ondersoek aangedui dat hul verhouding 'n soortgelyke patroon gevolg het. Die orige 80% se verhoudings was van altyd af eksklusief of nie-eksklusief of die paarlede het 'n meningsverskil daaromtrent gehad. Dit moet egter in gedagte gehou word dat Blasband en Peplau seksuele eksklusiwiteit versus nie-eksklusiwiteit gedefinieer het in terme van verwagte gedrag en nie in terme van werklike gedrag nie. Nogtans het dit geblyk dat die gay mans in hul ondersoek wie se verhouding in verwagting eksklusief was, ook seks met ander mans gehad het namate die verhouding in tydsduur toegeneem het.

'n Belangrike kenmerk van seksueel nie-eksklusiewe verhoudings is dat die beoefenaars daarvan in staat is om liefde en seks van mekaar te skei. Seksuele betrokkenheid by 'n persoon buite die verhouding gaan dus nie noodwendig gepaard met emosionele betrokkenheid by daardie persoon nie (Peplau, 1981). Verder lei seks met buitestaanders ook nie daartoe dat paarlede 'n verminderde behoefte aan seks met mekaar ervaar nie (Blasband & Peplau, 1985) en beïnvloed dit ook nie hul verbintenis tot die primêre verhouding nie (Blumstein & Schwartz, 1983). Hierdie skeiding tussen liefde en seks word gefasiliteer deur die aanwesigheid van sekere geformuleerde of ongeformuleerde reëls rakende seksuele nie-eksklusiwiteit. So byvoorbeeld het meer as 'n kwart van die seksueel nie-eksklusiewe pare in Blasband en Peplau se ondersoek gesê dat hul seksuele vryheid aan sekere beperkings onderworpe was, byvoorbeeld, dat die derde persoon nooit huis toe gebring word nie of, indien hy huis toe gebring word, dat beide paarlede moet deel in die seksuele aktiwiteit. Gay mans lê veral klem daarop dat vrye seksuele verhoudings beperk moet wees tot kortstondige ontmoetings ("one-night stands") (Klughist, 1985).

Vergelykings tussen die verhoudingskwaliteit van gay mans in seksueel eksklusiewe en nie-eksklusiewe verhoudings het teenstrydige resultate opgelewer. Waar sommige navorsers gevind het dat seksueel eksklusiewe pare se verhoudings gelukkiger was as dié van seksueel nie-eksklusiewe pare (Bell & Weinberg, 1978) en ook gekenmerk was deur minder spanning, meer liefde en groter tevredenheid (Kurdek & Schmitt, 1985), kon ander navorsers weer geen verskil vind in die verhoudingskwaliteit van die twee groepe nie (Blasband & Peplau, 1985; Kurdek, 1988b). By nadere ondersoek blyk dit egter dat, afgesien van verskillende metings van verhoudingskwaliteit, die teenstrydige resultate moontlik ook toegeskryf kan word aan die konseptualisering van seksuele eksklusiwiteit en nie-eksklusiwiteit. Navorsers wat gevind het dat die verhoudingskwaliteit van seksueel eksklusiewe pare hoër was as dié van nie-eksklusiewe pare, het eksklusiwiteit versus nie-eksklusiwiteit gedefinieer in terme van gedrag en nie in terme van verwagtinge soos die ander ondersoekers nie.

Volgens Harry (1984) is dit nie soseer seksueel nie-eksklusiewe gedrag wat onmin in die verhouding veroorsaak nie, maar wel die gebrek aan 'n ooreenkoms rakende die aanvaarbaarheid of onaanvaarbaarheid daarvan. Die verlaagde verhoudingskwaliteit in die geval van seksueel nie-eksklusiewe pare kan dus na alle waarskynlikheid toegeskryf word aan onvoldoende kommunikasie tussen die paarlede. Dis egter nie 'n probleem waarby gay mans gretig is om 'n sielkundige te betrek nie. Net 4% van die 128 gay mans en vroue in Modrcin en Wyers (1990) se ondersoek het gesê dat hulle professionele hulp sal soek indien hul probleme rondom seksuele nie-eksklusiwiteit ervaar.

Waar seksuele nie-eksklusiwiteit straks nadelig is vir verhoudingskwaliteit, is daar aanduidings dat dit bevorderlik is vir verhoudingstabiliteit (Harry, 1984; Kurdek, 1988b; McWhirter & Mattison, 1984). In een ondersoek, byvoorbeeld, het 47% van die gay mans in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings langer as vyf jaar bymekaar gebly teenoor slegs 20% van die mans in seksueel eksklusiewe verhoudings (Kurdek & Schmitt, 1985). Ook Klughist (1985) het in die geval van haar Suid-Afrikaanse steekproef 'n betekenisvolle verband gevind tussen seksuele nie-eksklusiwiteit en verhoudingslengte, alhoewel net vir gay mans binne die ouderdomsgroep 30 tot 39 jaar. 'n Uitsondering op die reël was die ondersoek van Blasband en Peplau (1985), maar soos reeds gesê, het hulle 'n andersoortige konseptualisering van seksuele nie-eksklusiwiteit gebruik.

Dis belangrik om daarop te let dat die meerderheid studies rakende die seksuele gedragstatus van gay mans se verhoudings, gedoen is gedurende die tydperk wat die vigs krisis voorafgegaan het, dit wil sê, tot en met die middel tagtigerjare. Die eerste ondersoek te midde van die vigs krisis is gedoen deur Berger (1990a). In dié ondersoek het 96% van die 83 manlike gay pare hul verhouding as seksueel eksklusief beskryf. Alhoewel aangevoer kan word dat die respondente in Berger se ondersoek almal lede van 'n vrywillige organisasie van gay pare was en gevolglik meer verhoudinggesentreerd en tradisioneel was in hul seksuele patrone, dui die groot persentasie seksueel eksklusiewe verhoudings ook daarop dat gay mans besig is om hul vroeëre verwerping van seksuele eksklusiwiteit te herevalueer (Barrows & Halgin, 1988; Meredith, 1984).

4.3 GESLAGSROLESELFKONSEP

Geslagsrolselfkonsep het te make met 'n individu se persepsie van die mate waartoe hy oor die psigologiese eienskappe beskik wat kultureel met mans en met vroue geassosieer word. Vroulike eienskappe is byvoorbeeld liefdevolheid, sensitiwiteit vir ander se behoeftes en emosionaliteit. Manlike eienskappe, weer, is byvoorbeeld doelgerigtheid, selfgelding en onafhanklikheid (Jones & De Cecco, 1982). 'n Geslagsgetipeerde persoon is iemand wat die samelewing-spesifieke verwagtinge rakende manlikheid of vroulikheid vir homself geïnternaliseer het (Bem, 1974).

Sedert Bem (1974) se baanbrekerswerk ten opsigte van die meting van geslagsrolle, word psigologiese manlikheid en vroulikheid gekonseptualiseer en gemeet in terme van twee onafhanklike kontinue eerder as in terme van twee teenoorgestelde pole op dieselfde kontinuum. Gevolglik kan 'n individu homself beskou as manlik, vroulik, of as beide manlik en vroulik. Bem het die term "androgien" gebruik om persone te beskryf wat oor beide manlike en vroulike eienskappe beskik en die term "ongedifferensieerd" vir persone by wie die genoemde eienskappe in 'n ewemin mate aanwesig is.

Alhoewel daar eenstemmigheid tussen navorsers oor die algemeen bestaan dat psigologiese manlikheid deurslaggewend is vir selfvertroue, prestasie, leiersvermoë en psigologiese welsyn (Antill & Cunningham, 1979; Jones, Chernovetz & Hansson, 1978; Orlofsky & O'Heron, 1987; Taylor & Hall, 1982; Whitley, 1983, 1984), skyn

'n manlike selfkonsep nie die sleutel tot 'n gelukkige en suksesvolle intieme verhouding te wees nie. Baucom en Aiken (1984) het wel gevind dat beide manlike en vroulike eienskappe betekenisvol verband gehou het met die huwelikstevredenheid van heteroseksuele pare, maar die korrelasie tussen 'n vroulike selfkonsep en huwelikstevredenheid was beduidend groter as dié tussen 'n manlike selfkonsep en huwelikstevredenheid. Uit 'n ondersoek van Antill (1983) het dit weer geblyk dat getroude pare waarin een of albei lede hoë tellings behaal het op 'n skaal wat vroulikheid meet, baie gelukkiger was as pare waarin een of albei lede lae vroulikheidstellings behaal het. Soortgelyke resultate is ook deur Burger en Jacobson (1979) gerapporteer.

Aangesien androgiene persone per definisie ook hoog is op die vroulikheidskontinuum, volg dit vanself dat 'n androgiene selfkonsep dan ook positief verband sal hou met verhoudingskwaliteit. Coleman en Ganong (1985) het in hul ondersoek na die romantiese verhoudings van heteroseksuele studente gevind dat androgiene persone die hoogste tellings behaal het op 'n skaal wat ekspressie en gevoelens van liefde meet. Persone met 'n manlike of ongedifferensieerde selfkonsep het die laagste tellings behaal. Ook uit 'n kwalitatief-fenomenologiese ondersoek van Smith (1986) het dit geblyk dat in pare waar beide die man en die vrou 'n androgiene oriëntasie geopenbaar het, die verhoudingstevredenheid die hoogste was.

Dis maar eers onlangs dat daar begin is om ondersoek in te stel na die geslagsrolselfkonsep van gay mans wat in verhoudings betrokke is. In een van die eerste ondersoeke het Cardell, Finn en Marecek (1981) gevind dat lede van manlike gay pare, vergeleke met heteroseksuele en lesbiese pare, die meeste geslagsgetipeerd was wat hul selfkonsep betref. Die gay mans was dus meer geneig om hulself as manlik of vroulik te beskou dan as androgien. Ook Kurdek en Schmitt (1986c) het gevind dat manlike gay paarlede minder geneig was tot androginie as samewonende heteroseksuele en lesbiese pare. Hierteenoor het dit uit 'n ondersoek van Kurdek (1987) geblyk dat gay mans in vaste verhoudings, vergeleke met heteroseksuele mans in verhoudings, meer geneig was om hulself te beskryf in terme van kenmerke wat tradisioneel met vroue geassosieer word. Die gay mans in genoemde ondersoek was egter nie minder geneig tot instrumentaliteit ('n manlike eienskap) nie, wat daarop dui dat hul in hul selfkonsep meer androgien was as heteroseksuele mans. In aansluiting hierby het ander navorsers (Bernard &

Epstein, 1978; Freund, Langevin, Laws & Serber, 1974; Larson, 1981; Mallen, 1983) gevind dat gay mans oor die algemeen minder rigiede geslagsrolstereotipes handhaaf as heteroseksuele mans.

Wat die verband tussen geslagsrolselfkonsep en die verhoudingskwaliteit van gay mans betref, blyk dieselfde tendens as in die geval van heteroseksuele pare. Waar Cardell et al. (1981) se ondersoek geen betekenisvolle verband opgelewer het nie, het Kurdek en Schmitt (1986c) dit wel gevind tussen 'n vroulike selfkonsep en sekere dimensies van verhoudingskwaliteit. Harry (1984) het weer gevind dat 'n androgieniese selfkonsep gepaard gaan met groter verhoudingstevredenheid. Uit die resultate van 'n ander ondersoek (Kurdek & Schmitt, 1986b) het dit geblyk dat gay en heteroseksuele persone met 'n androgieniese of vroulike selfkonsep, hoër tellings behaal het op vraelyste wat verhoudingskwaliteit meet as persone met 'n ongedifferensieerde of manlike selfkonsep. Meer spesifiek, pare waarin een of albei lede 'n vroulike of androgieniese selfkonsep gehad het, se verhoudingskwaliteitellings was hoër as dié van pare waarin een of albei lede ongedifferensieerd was.

Gevolgtik ontstaan die vraag wat die besondere kenmerke onderliggend aan 'n androgieniese of vroulike selfkonsep is wat verhoogde verhoudingskwaliteit tot gevolg het. Cook (1985) het die eienskappe van die androgieniese persoon soos volg opgesom: sosiaal gebalanseerd, uitgaande, volwasse, besorgd oor andere, selfagtend, aangenaam, assertief en self-ontsluitend. Hierdie eienskappe, wat groter buigzaamheid in geslagsrolgedrag meebring, vergroot die moontlikheid van harmonie in interpersoonlike verhoudings (Antill, 1983).

Persone met 'n vroulike selfkonsep weer, volgens Cook (1985), is vriendelik, onderdanig, konformerend, afhanklik en sensitief vir ekspressiewe leidrade. Die belangrikheid van 'n vroulike selfkonsep vir verhoudingskwaliteit moet ook gesien word in die lig van navorsingsbevindinge, naamlik dat daar 'n beduidende verband bestaan tussen 'n vroulike selfkonsep en sekere konstruktiewe kommunikasievaardighede, sowel as sekere konstruktiewe response op verhoudingsprobleme (Burger & Jacobson, 1979; Rusbult, Zembrodt & Iwaniszek, 1986). Ironies is dit juis hierdie eienskappe waarvoor gay mans gedurende hul kinder- en adolessentejare dikwels gespot word (teerheid, sensitiwiteit en deling van gevoelens) wat deurslaggewend is vir die sukses van hul intieme verhoudings (Mattison & McWhirter, 1987a).

Desnieteenstaande het dit uit 'n studie van Kurdek en Schmitt (1985) geblyk dat 'n manlike geslagsrolselfkonsep ook betekenisvol was vir verhoudingskwaliteit, maar slegs in soverre dit gay mans in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings aangegaan het. 'n Moontlike verklaring hiervoor is dat daar 'n beduidende negatiewe verband bestaan tussen 'n manlike selfkonsep en die behoefte aan seksuele getrouheid (Jones & De Cecco, 1982).

Analoog aan 'n vorige opmerking dat seksuele nie-eksklusiwiteit straks nadelig is vir verhoudingskwaliteit, maar waarskynlik verhoudingstabiliteit in die hand werk, wil dit voorkom asof psigologiese manlikheid dieselfde tweeledige uitwerking op manlike gay verhoudings het. Reece en Segrist (1981) het byvoorbeeld gevind dat 'n groter persentasie van die gay mans wat ten tyde van hul ondersoek in voortgesette verhoudings betrokke was, 'n manlike selfkonsep geopenbaar het as persone wie se verhoudings kort tevore beëindig is.

4.4 GESLAGSROLGEDRAG

Wanneer iemand wat onbekend is met 'n gay verhouding só 'n verhouding vir homself probeer voorstel, maak hy gewoonlik van 'n heteroseksuele verwysingsraamwerk gebruik (Tripp, 1987). Dit het tot gevolg dat daar aan die een persoon 'n manlike rol toegeskryf word en aan die ander persoon 'n vroulike rol. Hiervolgens word die een persoon gesien as die broodwinner, besluitnemer en inisieerder van seks terwyl die ander persoon gesien word as ondergeskik en hoofsaaklik verantwoordelik vir die huishoudelike take (Peplau & Gordon, 1983).

Geslagsrolgedrag, oftewel optrede volgens 'n tradisioneel manlike of vroulike wyse, is egter slegs 'n mite wat manlike gay verhoudings betref (Freedman, 1975). Die meeste gay mans verwerp 'n heteroseksuele model as basis vir hul verhouding (Harry, 1984; Peplau, 1981; Peplau & Gordon, 1983; Sonenschein, 1968, 1976). Harry en DeVall (1978) was van mening dat manlike gay verhoudings eerder gemodelleer is op 'n vriendskapsbasis met die bykomende komponent van wedersydse romantiese en erotiese attraksie. Of, soos een van die respondente in Saghir en Robins (1973) se ondersoek dit gestel het: "Whenever I am asked who is the husband and who is the wife, I would say: we're just a couple of happily married husbands" (p 74).

Ook Cardell et al. (1981) het gevind dat manlike gay pare, vergeleke met heteroseksuele en lesbiese pare, die minste geslagsrolgetipeerd was wat gedrag betref. Verder het hulle ook 'n beduidende verband gevind tussen geslagsrolgedrag en verhoudingstevredenheid. Die pare wat die minste geslagsrolgetipeerd was ten opsigte van gedrag, was ook die meeste tevrede met die verhouding.

Alhoewel tradisionele rollespel in 'n veel mindere mate by gay pare as by heteroseksuele pare voorkom, is dit nie so dat dit geensins by manlike gay pare voorkom nie. Veral ouer gay mans en dié wat binne 'n laer sosio-ekonomiese groep val, kan 'n heteroseksuele verhoudingsmodel aanneemlik vind; waarskynlik omdat hulle die minste beïnvloed word deur die gay bevrydingsbeweging (Peplau, 1981).

Marecek, Finn en Cardell (1982) het drie hipotetiese modelle voorgestel waarvolgens geslagsrolle toegeken word indien hulle wel binne gay verhoudings voorkom. Eerstens word sodanige rolle toegeken deur middel van 'n tweefase-proses wat op insidentele pragmatiese faktore (soos verskille in vaardighede of werkskedules) en geïnternaliseerde geslagsnorme berus. Hiervolgens vervul 'n persoon aanvanklik 'n bepaalde rol in die verhouding weens sekere pragmatiese faktore, maar mettertyd word addisionele handeling wat met daardie rol geassosieer word, ook deur die persoon verrig. Tweedens kan dit wees dat gay paarlede se onderskeie geslagsidentiteite verskil. Een persoon kan homself byvoorbeeld sterker met die vroulike geslag identifiseer as met die manlike geslag en gevolglik meer vroulike gedrag openbaar. Derdens kan dit wees dat die manlike geslagsrol as meer lonend dan die vroulike rol beskou word. Dit het tot gevolg dat die persoon met die meeste mag daardie rol vir homself sal toe-eien. Die persoon met die meeste mag is gewoonlik die een wat die minste verbind is tot die verhouding en in 'n posisie is om sy maat af te dreig (Howard, Blumstein & Schwartz, 1986), of die persoon wat 'n voorsprong het in terme van geld, opvoedingspeil of inkomste (Harry & DeVall, 1978). Gay persone se behoefte aan mag oor hul maat blyk egter kleiner te wees as dié van heteroseksuele persone (Falbo & Peplau, 1980).

Drie areas van moontlike man/vrou-rollespel in gay verhoudings is al ondersoek, naamlik die verdeling van huishoudelike take, seksuele aktiwiteitsvoorkeure en besluitneming.

4.4.1 Verdeling van Huishoudelike Take

Enige paar, hetsy heteroseksueel of gay, wat 'n gesamentlike huishouding begin, moet 'n kompromie bereik aangaande die verrigting van arbeid binne en buite die huis. Tot 'n paar jaar gelede was die dominante patroon vir heteroseksuele pare een waarvolgens die man buite die huis in die arbeidsmark betrokke was en die vrou primêre verantwoordelikheid aanvaar het vir huishoudelike take (Atkinson & Huston, 1984; Kotkin, 1983). Met die toetrede van die vrou tot die arbeidsmark het heteroseksuele pare egter begin om huishoudelike take in 'n groter mate te verdeel. Tog is dit so dat in die meeste Suid-Afrikaanse huishoudings, die vrou steeds "vrouetake" verrig en die man "manstake" (Maconachie, 1992).

'n Soortgelyke verdeling van arbeid word selde by manlike gay pare aangetref. Omrede beide mans in 'n gay verhouding gewoonlik 'n beroep beoefen, kan geeneen al sy tyd aan huishoudelike take bestee nie (Peplau & Gordon, 1983). Noodsaaklike take wat verrig moet word, word toegewys op grond van bevoegdheid of die tyd wat elke paarlid daarvoor tot sy beskikking het, maar nie op grond van geslagsrolle nie (Harry, 1984). In Bell en Weinberg (1978) se ondersoek het 94% van die respondente byvoorbeeld gesê dat dit nie so is dat die ander persoon al die "vrouetake" verrig nie en 91% het weer gesê dat dit nie so is dat die ander persoon al die "manstake" verrig nie. Die ideaal waarna gay mans in hui verhoudings streef, is gelykheid (Peplau, 1981; Tuller, 1978). Ten einde hierdie ideaal te verwesenlik, gebeur dit soms dat 'n gay paarlid 'n taak waarin hy goed is, moet afleer om sy maat, wat ook genot uit die taak put, te kan akkommodeer. Dit staan bekend as aangeleerde onbevoegdheid (McWhirter & Mattison, 1984).

4.4.2 Seksuele Aktiwiteitsvoorkeure

Rollespel kan ook gereflekteer word in die voorkeur wat 'n persoon vir 'n sekere seksuele aktiwiteit toon. Toegepas op manlike gay verhoudings, beteken dit dat die persoon in die manlike rol (die "inserter") 'n voorkeur sal hê vir aktiewe anale en passiewe orale seks terwyl die persoon in die vroulike rol (die "insertee") weer 'n voorkeur sal hê vir passiewe anale en aktiewe orale seks (Harry & DeVall, 1978).

Gay mans toon egter 'n veel groter buigsaamheid as dit wat hul seksuele gedrag betref en verwissel telkens hul voorkeure vir sekere seksuele aktiwiteite binne 'n

verhouding (Bell & Weinberg, 1978; Hooker, 1965; Saghir & Robins, 1973; Westwood, 1960). So byvoorbeeld het die uitvoering van anale seks in die ondersoek van Harry (1984) positief gekorreleer met die ontvang van anale seks.

Wanneer 'n persoon wel 'n voorkeur vir sekere seksuele aktiwiteite getoon het, het dit geen direkte verband met dominansie of ondergeskiktheid getoon nie (Harry & DeVall, 1978). Ook Blumstein en Schwartz (1983) het gevind dat die persoon wat aktiewe anale seks verrig, geensins meer manlik of dominant was as sy maat aan die ontvangkant nie. Gay mans streef dus, naas verskeidenheid, ook na gelykheid en wederkerigheid in hul seksuele verhoudings (Tuller, 1978). Probleme kan egter ontstaan indien 'n persoon in 'n spesifieke seksuele aktiwiteit vasval bloot omdat dit met 'n sekere geslagsrol geassosieer word (George & Behrendt, 1987).

4.4.3 Besluitneming

'n Derde komponent van die tradisionele man/vrou-model is die idee dat die man die leiding moet neem in die besluitnemingsproses. Soos in die geval van huishoudelike take en seksuele aktiwiteitsvoorkeure, verwerp gay mans 'n oneweredige verdeling van besluite en gee hulle voorkeur aan 'n verhouding waar beide persone gelyke sê het in die besluitnemingsproses (Klughist, 1985; Peplau, 1981; Peplau & Gordon, 1983). In Peplau en Cochran (1981) se ondersoek het byna al die respondente (92%) aangedui dat, ideaal gesproke, beide paarlede eweveel seggenskap behoort te hê in die verhouding. Slegs 37% van die respondente het egter erken dat dit daadwerklik die geval was. In aansluiting hierby het dit uit 'n ondersoek van De Cecco en Shively (1978) geblyk dat besluitneming, oftewel die reg van elke paarlid om besluite te neem en te implementeer wat die verhouding sal rig, die reg is wat gay mans voel die meeste in hul verhoudings oortree word. Probleme met betrekking tot besluitneming in manlike gay verhoudings kan veral ontstaan indien die paarlede se ouderdomme of inkomstes verskil (Kyk ook die bespreking van *Homogamie* in hierdie hoofstuk).

Harry (1984) het 'n beduidende positiewe verband gevind tussen gelyke besluitneming en die verhoudingstevredenheid van gay mans. Ook uit ander ondersoeke het die positiewe effek van gedeelde besluitneming op verhoudingskwaliteit duidelik geblyk (Kurdek, 1988b; Kurdek & Schmitt, 1986c). In Kurdek en Schmitt (1985) se ondersoek was gedeelde besluitneming egter slegs 'n

betekenisvolle voorspeller van verhoudingskwaliteit in soverre dit gay mans in seksueel eksklusiewe verhoudings aangegaan het.

4.5 SOSIALE ONDERSTEUNING

Sosiale ondersteuning kan omskryf word as "an exchange of resources between two individuals perceived by the provider or the recipient to be intended to enhance the well-being of the recipient" (Schumaker & Brownell, 1984, p 13). Uit genoemde omskrywing kan afgelei word dat sosiale ondersteuning verband hou met fisiologiese en psigologiese gesondheid en ook die stres teëwerk wat persone in verhoudings ervaar (D'Augelli, 1983; Blythe, 1983; Heller, 1979; Heller & Swindle, 1983; Kurdek, 1988a; Pilisuk, 1982; Procidano & Heller, 1983).

Die positiewe verband tussen sosiale ondersteuning en gesondheid word gewoonlik verklaar aan die hand van een van twee modelle. Volgens die buffer-effek model hou sosiale ondersteuning slegs verband met gesondheid in soverre die individu onder stres verkeer. Die redenasie is dan dat sosiale ondersteuning as 'n buffer dien teen die potensieel skadelike gevolge van stresvolle lewensgebeure. Voorstanders van die hoofeffek-model, daarenteen, glo weer dat sosiale ondersteuning 'n algemeen gunstige uitwerking het op individuele gesondheid, ongeag of die individu onder stres verkeer of nie (Cohen & Wills, 1985).

Die verband tussen sosiale ondersteuning en gesondheid word verder ook beïnvloed deur die hoeveelheid, tydstip, bron, struktuur en funksie van sosiale ondersteuning (Shinn, Lehmann & Wong, 1984), sowel as deur die sosiale vaardighede van die persoon aan die ontvangkant (Sarason, Sarason, Hacker & Basham, 1985).

Afgesien van die verband met gesondheid, is tevredenheid met sosiale ondersteuning ook 'n sterk voorspeller van die verhoudingskwaliteit van gay mans en vroue (Kurdek, 1988b, 1989, 1991a). 'n Meer onlangse bevinding van Kurdek (1992) het daarop gedui dat in gay pare waar beide paarlede eweveel tevrede was met die ondersteuning vir hul verhouding, die verhoudingstevredenheid oor 'n tydperk van vier jaar toegeneem het.

Desnieteenstaande geniet gay persone weinig ondersteuning van die breë samelewing wat hul verhoudings betref (McWhirter & Mattison, 1984). Meyer

(1989) het onderhoude met 12 manlike gay pare gevoer en tot die slotsom gekom dat die meerderheid se gesinne hulle geensins ondersteun nie. Ook Kurdek en Schmitt (1986c) het gevind dat gay pare betekenisvol minder ondersteuning van hul gesin ontvang as heteroseksuele pare. Berger (1990a) was egter van mening dat die houdings van gesinslede van gay persone besig is om te verander. Meer as twee derdes van die 92 manlike gay pare in Berger se ondersoek het gesê dat hul ouers volgens hul persepsie vriendelik, hoflik en algemeen ondersteunend ten opsigte van die verhouding was. Veral moeders blyk ondersteunend ten opsigte van die verhouding te wees (Kurdek, 1988a). Dit beteken egter nie dat moeders die verhouding aanvaar of goedkeur nie. In tradisionele en in religieuse gesinne is daar nog steeds die ambivalente situasie aanwesig waar ouers "...may mourn and punish divorces of heterosexually married children, but celebrate and reward the dissolution of ... gay offspring as marking a return to normalcy, or as at least opening the possibility of 'growing out of the homosexual phase'" (Murray, 1990, p 272).

Vriende word deur beide gay mans en vroue beskou as meer prominente voorsieners van sosiale ondersteuning dan gesinslede (Kurdek & Schmitt, 1987b). So byvoorbeeld het Kurdek (1988a) gevind dat 43% van die manlike gay en lesbiese pare in sy ondersoek se totale ondersteuningsnetwerk uit vriende bestaan het en slegs 14% uit gesinslede. Alhoewel gay persone minder ondersteuning van hul gesin as van hul vriende geniet, skyn dit nie hul psigologiese aanpassing te benadeel nie (Kurdek & Schmitt, 1987b).

Kurdek en Schmitt (1986c) het 'n beduidende positiewe verband gevind tussen die verhoudingstevredenheid van gay mans en die sosiale ondersteuning wat hulle van hul vriende geniet. Die belangrikheid van 'n gay vriendekring vir 'n gay man in 'n vaste verhouding lê onder andere daarin dat "...in this group, acceptance of his gayness is not an issue; he can share common experiences and values; and there are mentors who can teach him how to make his life work" (Keller & Rosen, 1988, p 108).

Verskille in die frekwensies waarmee die twee persone betrokke in 'n gay verhouding vriende as 'n bron van sosiale ondersteuning beskou, het egter 'n beduidende negatiewe verband getoon met een dimensie van verhoudingskwaliteit, naamlik liefde vir die maat (Kurdek, 1988a). In dieselfde ondersoek het groot verskille in die frekwensies waarmee gesinslede beskou word as 'n bron van sosiale

ondersteuning weer beduidend verband gehou met hoë verhoudingskwaliteit. Laasgenoemde impliseer dus dat die ondersteuning van een lid se gesin vergoed vir die gebrek aan ondersteuning van die ander lid s'n.

Twee ander belangrike bevindings ten opsigte van sosiale ondersteuning en manlike gay verhoudings was dat sosiale ondersteuning beduidend positief gekorreleer het met geslagsrolselfkonsep, asook met die lengte van die verhouding. Kurdek en Schmitt (1987b) het gevind dat ongedifferensieerde persone die minste ondersteuning van hul gesin en vriende geniet het en androgiene persone die meeste. Uit 'n ondersoek van Kurdek (1988b) het dit geblyk dat persone wat vir ses jaar of langer bymekaar was, meer tevrede was met die sosiale ondersteuning vir hul verhouding as persone wat vir 'n korter tydperk bymekaar was.

Wat die houding van die gay gemeenskap teenoor gay verhoudings betref, blyk dit dat die gay gemeenskap sodanige verhoudings nie geheel en al steun nie, hoofsaaklik omdat die gay gemeenskap sentreer rondom individualiteit en die bemerking van seksualiteit (Blumstein & Schwartz, 1983; Jay, 1977). Een van die respondente in Meyer (1989) se ondersoek het die posisie van manlike gay pare binne die breër gay gemeenskap soos volg opgesom: "The gay community is a very unstable world. In the midst of all that instability, stability is a threat" (p 73). Gevolglik is gay mans geneig om hulle aan die aktiwiteite van die gay gemeenskap te onttrek sodra hulle 'n betekenisvolle verhouding aanknoop, ongeag van hoe aktief hul vroeër in die gemeenskap was (Sonenschein, 1968, 1976). Veral die instellings wat bevorderlik is vir seksuele interaksie en dus ook kompetisie en konflik binne die verhouding kan veroorsaak, word vermy - alhoewel in 'n meerdere mate in die geval van seksueel eksklusiewe as vir nie-eksklusiewe pare (Bell & Weinberg, 1978).

Ook wat georganiseerde gay aktiwiteite betref, is gay mans geneig om afsydig daarteenoor te staan. Slegs 36% van die byna 2 000 gay mans wat ten tyde van Blumstein en Schwartz (1983) se ondersoek in vaste verhoudings betrokke was, het gesê dat hul betrokkenheid by sulke aktiwiteite wissel van redelik tot baie aktief. Een manier waarop manlike gay pare egter probeer verseker dat hul gay vriende sal hê wat die verhouding sal ondersteun, is deur vriende te kies wat self in gay verhoudings betrokke is. In Berger (1990a) se ondersoek het 71% van die respondente aangedui dat die meeste van hul intieme vriende ook in sulke verhoudings betrokke was.

4.6 VERSKANSING

Verskansing, oftewel die sosiale proses waardeur gay persone hulself as heteroseksueel aan die buitewêreld voordoën, geskied die een of ander tyd in elke gay persoon se lewe (Berger, 1990b). Twee psigososiale vrese dien gewoonlik as beweegrede tot so 'n drastiese en meestal teenproduktiewe besluit, naamlik vrees vir blootstelling en vrees vir die geantisipeerde negatiewe samelewingsreaksie (Weinberg & Williams, 1974). In Blumstein en Schwartz (1983) se ondersoek het 64% van die gay mans wat in verhoudings betrokke was, gesê dat hulle in 'n meerdere of mindere mate hul homoseksualiteit vir heteroseksuele persone probeer wegsteek. Verder het 31% van die respondente in Saghir en Robins (1973) se ondersoek gesê hulle gesin weet nie van hul homoseksualiteit nie terwyl 46% geglo het dat hulle wel weet. Veral ouer gay mans blyk minder daarop uit te wees om hul homoseksualiteit doelbewus te verbloem, moontlik omrede hul reeds goed gevestig is in hul onderskeie beroepe en die kans dus kleiner is vir diskriminasie by die werk (Berger, 1982).

Die afgelope twee dekades begin gay persone van alle ouderdomme egter toenemend "uit die kas te klim", hoofsaaklik onder invloed van die gay bevrydingsbeweging met sy fokus op die totstandkoming van 'n positiewe gay identiteit. Om "uit die kas te klim", die teenpool van verskansing, is 'n ewe moeilike proses wat in breë trekke drie fases behels, te wete die erkenning en aanvaarding van jouself as gay, die uitreik na ander gay persone waardeur 'n ondersteuningsnetwerk opgebou word, en die bekendmaking van jou homoseksualiteit aan jou gesin, vriende, kollegas en werkgewers (George & Behrendt, 1987). Veral die openbaarmaking van homoseksualiteit binne die gesin is gekompliseerd aangesien die gesinslede van gay persone nie soos dié van ander minderheidsgroepe, 'n gedeelde gestigmatiseerde identiteit besit nie (Decker, 1984). Dit het tot gevolg dat die gesin, ná onthulling, gekonfronteer word met eise om die samelewing se negatiewe beskouing van homoseksualiteit te bevraagteken en die gay gesinslid se rol binne die gesin te herevalueer. Dis 'n proses wat ewe maklik op verwerping of aanvaarding kan uitloop (Strommen, 1990).

Gedurende die "uit die kas klim"-proses begin 'n gay man ook om die homofobiese boodskappe waarmee hy grootgeword het en wat hy mettertyd vir homself geïnternaliseer het, te verwerk. Algemene homofobiese boodskappe waaraan 'n gay

man gedurende sy leeftyd blootgestel word, is onder andere dat seks tussen twee mans onnatuurlik is en dat gay mans nie in staat is tot suksesvolle langtermyn verhoudings nie (Cabaj, 1988; George & Behrendt, 1987). Die internalisering van sodanige boodskappe beïnvloed die manlike gay verhouding op vele wyses. So byvoorbeeld kan 'n gay man skuldig voel omdat hy in 'n seksuele verhouding met 'n ander man betrokke is, of hy kan sy gedevalueerde selfbeeld op sy maat projekteer wat dan as die sondebok vir probleme uitgesonder word (Friedman, 1991; Keller & Rosen, 1988). Naas skuldgevoelens en 'n lae selfwaarde, gaan geïnternaliseerde homofobie gewoonlik ook gepaard met angs, depressie, 'n gebrek aan selfaanvaarding en die voortdurende verwerping van sekere aspekte van homoseksualiteit (Mattison & McWhirter, 1987a).

Die algemene standpunt van George en Behrendt (1987) was dat hoe meer openlik 'n manlike gay paar oor hul seksualiteit is, hoe beter aangepas blyk die individue en die verhouding te wees. Openlikheid met betrekking tot seksuele voorkeure kan egter ook stres uniek tot die gay verhouding in die hand werk. So byvoorbeeld veroorsaak die intrapsigiese gevolge van aanpassing tot 'n gestigmatiseerde identiteit dikwels angs, vrees en verwydering in die verhouding. Die paar kan ook onder druk geplaas word om, ten spyte van hul openlikheid, die swye oor hul verhouding te handhaaf - byvoorbeeld by 'n openbare funksie waar toenadering tussen twee mans as ontoepaslik beskou word (Decker, 1984). Indien die paarlede se onderskeie vlakke van openlikheid of verskansing boonop verskil, of indien hulle in verskillende fases van die "uit die kas klim"-proses verkeer, kan verdere probleme te wagte wees (Mattison & McWhirter, 1987a). Cabaj (1988), byvoorbeeld, het verskille in die "uit die kas klim"-proses gebruik as een dimensie van 'n vierdimensionele matriks om manlike gay pare met verhoudingsprobleme te evalueer.

Gay mans wat ander persone rakende hul seksuele voorkeure ingelig het, het lae tellings op depressie- en angsskale behaal en hoë tellings op 'n skaal wat selfkonsep meet (Schmitt & Kurdek, 1987). Ook Weinberg en Williams (1974), wat die verband tussen verskansing en die geestesgesondheid van gay mans in New York, San Francisco, Amsterdam en Kopenhagen ondersoek het, het gevind dat hoë vlakke van verskansing gepaard gegaan het met depressie, interpersoonlike tekortkominge en skuld en angs rakende 'n persoon se homoseksualiteit. Veral

mans ouer as 40 wat hul homoseksualiteit probeer verbloem het, het angs rakende hul seksuele oriëntasie ervaar sowel as 'n vrees vir doodgaan (Berger, 1982).

Ten spyte van die belangrike rol wat verskansing in die lewe van gay mans speel, het nog net een navorser tot op hede ondersoek ingestel na die invloed van verskansing op die verhoudingstevredenheid van gay mans (Berger, 1990b). Uit genoemde ondersoek het dit geblyk dat een aspek van verskansing, naamlik die mate waartoe die respondent se homoseksualiteit bekend was aan betekenisvolle ander, beduidend positief gekorreleer het met verhoudingstevredenheid. Verder het 28% van die respondente gesê dat hulle bekendheid as gay hul verhouding op een of ander wyse beïnvloed het. Van die 28% het byna twee derdes gevoel dat dit hul verhouding versterk het en hulself ook meer op hul gemak laat voel het. Die res het egter gevoel dat hul bekendheid as gay die behoefte by hulle laat posvat het om hul verhouding in die toekoms vir buitestaanders geheim te hou.

4.7 HOMOGAMIE

In die bestudering van heteroseksuele verhoudings is daar al ondersoek ingestel na die mate waarin die man en vrou soortgelyk is ten opsigte van mekaar. Wat biografiese besonderhede soos ouderdom, inkomste, sosio-ekonomiese status, ras, taal en opvoedingspeil betref, is daar aansienlike steun gevind vir die homogamie-hipotese (Banta & Hetherington, 1963; Maconachie, 1988; Murstein, 1961; Spanier, 1983). Volgens die homogamie-hipotese kies 'n persoon iemand soortgelyk as hyself vir 'n huweliksmaat (Murstein, 1970). Huwelike waar die man en vrou soortgelyke agtergronde en behoeftes het, blyk ook beter aangepas te wees as huwelike waar die man en vrou van mekaar verskil (Bentler & Newcomb, 1978; Burr, 1973; Meyer & Pepper, 1977).

Meer onlangse bevindings wat die homogamie-hipotese bevestig, is dat die twee persone in 'n heteroseksuele verhouding soortgelyk is wat sekere intrapersoonlike en interpersoonlike dimensies betref (Buss, 1984; Lesnik-Oberstein & Cohen, 1984). Hierdie soortgelykheid, so word geredeneer, fasiliteer kommunikasie, begrip en empatie tussen die betrokke persone wat weer verhoogde verhoudingskwaliteit tot gevolg het (Kurdek & Schmitt, 1987a). Ook Antill (1983) het gevind dat heteroseksuele pare waar beide paarlede soortgelyk was ten opsigte van hul

geslagsrolselfkonsep, meer tevrede was met hul verhouding as komplementêre of intermediêre pare.*

Die vraag ontstaan in watter mate bogenoemde kenmerke van homogamie ook van krag is in gay mans se verhoudings. Harry (1984) was van mening dat die homogamie-hipotese minder toepaslik is in die geval van gay mans, hoofsaaklik om drie redes. Eerstens het 'n persoon deur seksuele belangstelling in 'n maat van dieselfde geslag te toon, reeds klaar 'n belangrike samelewingstaboe oortree. Gevolglik sal dit vir so 'n persoon ook makliker wees om ander verhoudingsgrense te oorskry, waaronder liefde oor die religieuse of rassegrens heen. Tweedens funksioneer gay verhoudings gewoonlik in sosiale isolasie met die gevolg dat 'n gay man se heteroseksuele gesin en vriende weinig of geen inspraak het (of wil hê) in sy keuse van 'n maat. Derdens is die gay konsentrasiepunte binne 'n gegewe stad 'n diverse samestelling van mense met slegs een samebindende faktor, naamlik hul seksuele oriëntasie.

Een area van soortgelykheid of nie-soortgelykheid tussen manlike gay paarlede wat telkens in die literatuur na vore kom, is ouderdom. Bell en Weinberg (1978) het 'n ouderdomsverskil van 6 of meer jaar gevind by 49% van hul respondente wat in verhoudings betrokke was. Ouderdomsverskille van meer as 10 jaar het in 33% van die 92 manlike gay pare in Berger (1990a) se ondersoek voorgekom. 'n Tendens wat uit die ondersoek van Harry en DeVall (1978) geblyk het, was dat waar gay mans binne die ouderdomsgroep 25 tot 34 jaar 'n maat van ongeveer dieselfde ouderdom verlang het, mans jonger as 25 en ouer as 34 onderskeidelik 'n maat ouer en jonger as hulself verlang het. Volgens Harry (1983) kan so 'n oorvleueling in ouderdomsvoorkeure onder andere daaraan toegeskryf word dat die sosialisering van jonger en ouer gay mans binne dieselfde kultuursfeer plaasvind en nie afsonderlik soos in die geval van heteroseksuele persone nie. Tog is dit nie noodwendig so dat in manlike gay pare waar die paarlede meer as ag jaar in ouderdom verskil, die jonger persoon seksuele gunste aanbied in ruil vir nie-seksuele gunste, waarvan geld seker die belangrikste is, van die ouer persoon nie (Steinman, 1990).

* Komplementêre pare: Paarlede is op teenoorgestelde pole van beide manlike en vroulike kontinue
Intermediêre pare: Paarlede is op teenoorgestelde pole van slegs een kontinuum

Waar sommige navorsers gevind het dat manlike gay paarlede oor die algemeen minder soortgelyk is wat ouderdom betref, het dit uit 'n ondersoek van Harry (1982) geblyk dat die oorgrote meerderheid respondente 'n maat van ongeveer dieselfde ouderdom verlang het. Ook ander navorsers het bevestiging vir die homogamie-hipotese met betrekking tot ouderdom gerapporteer (Boyden et al., 1984; Kurdek, 1988b; Kurdek & Schmitt, 1988b; McWhirter & Mattison, 1984). Cotton (1972), weer, het gevind dat wanneer twee gay mans ongeveer dieselfde ouderdom was, hulle ook meer geneig was om van verskillende rasse-, etniese of sosio-ekonomiese groepe te wees. In Bahr en Weeks (1989) se ondersoek was 11 van die 90 manlike gay verhoudings oor die rassegrens heen. Verder het Engel en Saracino (1986) gerapporteer dat 'n betekenisvol kleiner persentasie gay en biseksuele persone as heteroseksuele persone gesê het dat dit vir hulle belangrik was dat hul verhoudingsmaat van dieselfde etniese groep moet wees.

'n Ander aspek van die homogamie-hipotese waarvoor daar al bevestiging in die literatuur gevind is, is dat gay mans dikwels belangstel in 'n maat met 'n soortgelyke geslagsrolselfkonsep. In 'n ondersoek van Boyden et al. (1984) het gay mans wat hoë tellings behaal het op 'n skaal wat vroulikheid meet, 'n maat verlang wat baie ekspressief was ('n vroulike eienskap) terwyl persone wat lae tellings behaal het op 'n skaal wat manlikheid meet, weer 'n maat verlang het wat afhanklik was (ook 'n vroulike eienskap). In aansluiting hierby het Schullo en Alperson (1984) gevind dat gay persone van beide geslagte, vergeleke met heteroseksuele persone, hulself as meer soortgelyk aan hul maat beskou het met betrekking tot ekspressiewe vermoëns.

Daar bestaan ook 'n beduidende positiewe korrelasie tussen die androginietellings van manlike gay paarlede soos bevind deur Kurdek (1988b). Paarlede in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings blyk egter meer geneig te wees om teenoorgestelde tellings op 'n vroulikheidskaal te behaal as paarlede in seksueel eksklusiewe verhoudings (Kurdek & Schmitt, 1985). Dit impliseer nie dat sulke pare komplementêre manlike en vroulike rolle openbaar nie, maar eerder dat waar een lid van 'n seksueel nie-eksklusiewe paar ekspressief, versorgend en toegewend is, sy maat dit nie is nie.

Afgesien van geslagsrolselfkonsep, bestaan daar ook empiriese getuienis dat lede van manlike gay pare soortgelyk is met betrekking tot hul verhoudingstevredenheid en hul beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding (Kurdek, 1988b).

Wat die invloed van homogamie op die verhoudingskwaliteit van gay mans betref, het Blumstein en Schwartz (1983) gevind dat verskille in inkomste tot konflik in die verhouding kan lei. Die persoon wat die meeste verdien, kan moontlik probeer om die verhouding te domineer vanweë sy groter finansiële bydrae. Ook in Berger (1990a) se ondersoek was finansies 'n groot bron van konflik. Aangesien die respondente in genoemde ondersoek oor die algemeen hoë inkomstes verdien het, het Berger geredeneer dat die konflik eerder die gevolg was van hoe elke persoon se finansiële inset korreleer met besluitneming, as wat dit die gevolg was van stres weens onvoldoende fondse. Probleme met betrekking tot besluitneming blyk veral beduidend verband te hou met groot verskille in ouderdom (Harry, 1982).

Waargenome magsverskille in die verhouding kan ook verminderde seksuele omgang tot gevolg hê wat die verhouding nadelig beïnvloed. Reece (1987) was van mening dat indien 'n gay man waarneem dat sy maat meer mag of prestige as hy besit, hetsy deur ouderdom, voorkoms, inkomste, opvoedingspeil of sosiale status, dit daartoe kan lei dat hy sal begin om seks van sy maat te weerhou, of om dit op te eis, ten einde die balans te herstel. Kwessies soos mag en kompetisie kan, volgens Mattison en McWhirter (1987a), veral problematies wees wanneer die paarlede ongeveer ewe oud is en beide ewe onervare is in intieme verhoudings met ander mans.

Uit 'n studie van Kurdek en Schmitt (1987a) het dit egter geblyk dat verskille in paarlede se biografiese gesteldheid, waaronder inkomste, ouderdom en opvoedingspeil, geen beduidende verband getoon het met verhoudingskwaliteit nie. Slegs verskille in die tellings wat paarlede behaal het op 'n skaal wat diadiese binding meet, het beduidend negatief gekorreleer met een dimensie van verhoudingskwaliteit, te wete liefde vir die maat. Volgens Peplau en Cochran (1981) lê gay mans wat groot waarde aan diadiese binding heg, ook klem op seksuele eksklusiwiteit. Vervolgens kan gehipotetiseer word dat verskille in persone se verwagtinge ten opsigte van seksuele eksklusiwiteit, lae verhoudingskwaliteit tot gevolg sal hê.

4.8 OPSOMMING

Dit blyk uit die literatuur dat die manlike gay verhouding gekenmerk word deur (a) seksuele nie-eksklusiwiteit - altans, tot net vóór die vigs krisis, (b) paarlede met 'n geslagsgetipeerde of nie-geslagsgetipeerde selfkonsep, dit wil sê, manlik, vroulik of androgien, (c) die afwesigheid van heteroseksuele rollespel met betrekking tot die verdeling van huishoudelike take, seksuele aktiwiteitsvoorkeure en besluitneming, (d) groter ondersteuning van vriende dan die gesin, en (e) paarlid-homogamie, veral ten opsigte van ouderdom en geslagsrolselfkonsep. Inligting aangaande die mate van verskansing binne die manlike gay verhouding is egter afwesig.

Veranderlikes of toestande wat met hoë verhoudingskwaliteit gepaard gaan, blyk te wees: (a) seksuele eksklusiwiteit, (b) 'n vroulike of androgiene selfkonsep by paarlede, (c) die afwesigheid van heteroseksuele rollespel, spesifiek wat besluitneming betref, (d) waargenome sosiale ondersteuning van vriende, (e) lae vlakke van verskansing, en (f) paarlid-homogamie.

HOOFSTUK 5

METODE VAN ONDERSOEK

5.1 STEEKPROEFNEMING

'n Groot probleem met navorsing ten opsigte van homoseksualiteit is dat daar nie 'n duidelik afgebakende populasie van gay persone bestaan waaruit 'n verteenwoordigende steekproef van byvoorbeeld gay mans getrek kan word nie (Schurink & Schurink, 1990). Dit het tot gevolg dat navorsers gewoonlik van verskillende metodes gebruik maak om 'n steekproef van gay mans te bekom. Sommige navorsers besoek gay kroeë of klubs om respondente te werf, ander skakel met gay organisasies of plaas advertensies in gay koerante. Dikwels is die navorser se eie vriendekring ook 'n gerieflike bron van inligting. Elk van die verskillende bronne van steekproefneming gaan egter gepaard met sekere subgroepsydighede wat vergelyking tussen studies bemoeilik. So byvoorbeeld is lede van gay organisasies meer openlik rakende hul seksuele oriëntasie en besoekers van gay kroeë weer hoofsaaklik ekstroverte, stedelike jongmense (Gonsiorek, 1991).

Ofskoon 'n verteenwoordigende steekproef van gay mans dus nie haalbaar is nie (Morin, 1977), is 'n bruikbare, naastenby verteenwoordigende steekproef wel 'n moontlikheid. Twee beginsels is hier van deurslaggewende belang. Eerstens sal die steekproef gestratifiseer moet wees volgens die belangrikste demografiese veranderlikes van die betrokke samelewing en tweedens sal die respondente uit diverse oorde binne die gay gemeenskap getrek moet word ten einde die sydighede van die individuele steekproefbronne te oorbrug (Gonsiorek, 1991). Genoemde beginsels verg egter 'n tydrawende en finansiële uitputtende proses waarvoor daar nie binne die bestek van die huidige ondersoek voorsiening gemaak kon word nie.

Vir die steekproefnemingsprosedure van die huidige ondersoek, is daar op advertensies in die gay pers besluit. Dit is 'n steekproefnemingsmetode wat reeds deur verskeie navorsers benut is in die bestudering van manlike gay verhoudings (Kurdek, 1988a, 1989, 1991a; Kurdek & Schmitt, 1985, 1986a, 1986b, 1987a, 1987b; Peplau & Cochran, 1981). In 'n poging om ook gay mans wat geen kontak met die gay gemeenskap het nie by die ondersoek te betrek, is 'n verdere advertensie in die algemene pers geplaas (Harry, 1986).

Die gay mans wat op die onderskeie oproepe tot deelname reageer het, was almal vrywilligers. Vrywillige respondente is gewoonlik meer buigsaam en liberaal in hul denke, meer geïnteresseerd in sosiaal-wetenskaplike navorsing, en het ook 'n gunstige persepsie van sielkundiges in die algemeen (Kaats & Davis, 1971; Peplau & Gordon, 1983).

Die samestelling en besondere eienskappe van die huidige steekproef word in Hoofstuk 6, afdeling 6.1 beskryf. Dis belangrik dat lesers daarop sal let dat dié steekproef **geensins** verteenwoordigend was van alle Suid-Afrikaanse gay mans wat in verhoudings betrokke is nie.

5.2 MEETINSTRUMENTE

Agt meetinstrumente, almal selfbeoordelingskale, is in die huidige ondersoek gebruik. Die meetinstrumente sal vervolgens kortliks bespreek word.

5.2.1 Biografiese en Persoonlike Vraelys

'n Vraelys, gebaseer op twee prototipes, is deur hierdie navorser ontwikkel om inligting in te win aangaande die biografiese en persoonlike besonderhede van die steekproef. Die twee prototipes was Klughist (1985) se "Gay Relationship Questionnaire" en McWhirter en Mattison (1984) se gestruktureerde onderhoudsformaat.

Inligting wat ingewin is, was die respondente se ouderdom, taal, opvoedingspeil, beroep en maandelikse inkomste. Vrae is ook gestel oor die respondent se betrokkenheid by vorige gay verhoudings, die lengte van sy huidige verhouding, die terme waarmee hy sy maat beskryf, of hy en sy maat saamwoon, die teenwoordigheid van tradisies en seremonies binne die verhouding, die seksuele gedragstatus van die verhouding, die verwagting van seksuele getrouheid, die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite en die repondent se betrokkenheid by gay aktiwiteite.

Die Biografiese en Persoonlike Vraelys bestaan altesaam uit 22 items en is aangeheg as Bylae 2.

5.2.2 Dyadic Adjustment Scale

Die motivering vir die gebruik van Spanier (1976) se "Dyadic Adjustment Scale" (DAS) as meetinstrument vir die verhoudingskwaliteit van gay mans, is reeds in Hoofstuk 3, afdeling 3.4 bespreek. Die DAS is 'n 32-item vraelys wat saamgestel is uit vier subskale, naamlik:

(a) 'n Diadiese konsensus-subskaal, bestaande uit 13 items wat betrekking het op die mate van ooreenstemming tussen die paarlede rakende belangrike verhoudingskwessies. Die teoretiese spanwydte van die diadiese konsensus-subskaal strek van 0 tot 65.

(b) 'n Diadiese tevredenheid-subskaal wat uit 10 items bestaan en betrekking het op die mate van harmonie in die verhouding. Die teoretiese spanwydte van die diadiese tevredenheid-subskaal strek van 0 tot 12.

(c) 'n Diadiese kohesie-subskaal, bestaande uit 5 items wat betrekking het op die hoeveelheid gedeelde aktiwiteite binne die verhouding. Die teoretiese spanwydte van die betrokke subskaal strek van 0 tot 24.

(d) 'n Affektiewe ekspressie-subskaal wat saamgestel is uit 4 items. Die items meet die paarlede se tevredenheid met sekere gedemonstreerde vlakke van affeksie en die seksuele verhouding. Die affektiewe ekspressie-subskaal besit 'n teoretiese spanwydte van 0 tot 50.

Die teoretiese spanwydte van die totale DAS strek dus vanaf 0 tot 151.

Gerapporteerde alfakoëffisiënte vir die vier subskale, gebaseer op heteroseksuele sowel as gay steekproewe, was soos volg:

diadiese konsensus	:	0,80 - 0,91;
diadiese tevredenheid	:	0,77 - 0,94;
diadiese kohesie	:	0,72 - 0,86; en
affektiewe ekspressie	:	0,53 - 0,73

Die alfakoëffisiënt vir die totale skaal het gewissel tussen 0,89 en 0,96 (Antill & Cotton, 1982; Kurdek, 1988a; Kurdek & Schmitt, 1986a; Spanier & Thompson, 1982).

Punte van kritiek teen die DAS is onder andere die groot verskille in persentasies wat elke subskaal se items van die totale getal items uitmaak (Fincham & Bradbury,

1987), asook die kombinerings van items met verskillende responskategorieë in een skaal sonder behoorlike weging (Norton, 1983). Daar bestaan ook psigometriese aanduidings dat die vier subskale, en in die besonder die affektiewe ekspressie-subskaal, moontlik nie 'n repliseerbare faktor-struktuur besit nie (Schumm et al., 1986; Sharpley & Cross, 1982; Spanier & Thompson, 1982).

Ondanks die kritiek is die DAS steeds een van die gewildste en beste skale beskikbaar vir die meting van verhoudingskwaliteit (Fincham & Bradbury, 1987).

5.2.3 Bem Sex Role Inventory

Die "Bem Sex Role Inventory" (BSRI) is deur Bem (1974) ontwikkel om persone met 'n manlike, vroulike of androgene selfkonsep te identifiseer. Die vraelys bestaan uit 60 items waarvan 20 items elk 'n manlike en vroulike skaal verteenwoordig. Die orige 20 items is neutraal ten opsigte van geslagsrolselfkonsep. Elke item verteenwoordig 'n persoonlikheidseienskap en van die respondente word verwag om op 'n skaal van 1 ("Never or almost never true") tot 7 ("Always or almost always true") aan te dui in watter mate die verskillende items beskrywend is van homself. Die items op die BSRI is sodanig gerangskik dat die eerste en elke derde item daarna die manlike skaal uitmaak terwyl die vroulike skaal se items elke keer direk op dié van die manlike skaal volg. Die neutrale items lê tussen die manlike en vroulike skale se items.

Resultate is verkry deur die individuele tellings vir die manlike en vroulike skale bymekaar te tel en 'n totaalstelling vir elk van die twee skale te bereken. Teoreties gesproke kon 'n minimumstelling van 20 en 'n maksimumstelling van 140 op beide skale behaal word. Die mediaanwaardes vir die twee skale is bereken en die respondente is daarvolgens geklassifiseer as androgien, manlik, vroulik of ongedifferensieerd.

Die klassifikasie was soos volg: (a) respondente wie se totale tellings vir manlikheid en vroulikheid bokant hul onderskeie mediane gelê het, is geklassifiseer as androgien, (b) respondente wie se totale telling vir manlikheid bokant die mediaan vir manlikheid gelê het en die totale telling vir vroulikheid onder die mediaan vir vroulikheid, is geklassifiseer as manlik, (c) respondente wie se totale telling vir manlikheid onder die mediaan vir manlikheid gelê het en die totale telling vir vroulikheid bokant die mediaan vir vroulikheid, is geklassifiseer as vroulik, en

(d) respondente wie se totale tellings vir beide manlikheid en vroulikheid onder hul onderskeie mediane gelê het, is geklassifiseer as ongedifferensieerd (Lenney, 1991).

Kritiek wat dikwels teen die mediaan-verdelingsmetode gelewer word, is dat dit 'n onstabiele metode van klassifikasie is. Aangesien die mediane steekproef-spesifiek is, beteken dit dat die kriteria vir die klassifikasie van die respondente in die onderskeie geslagsrolkategorieë, sal verskil van ondersoek tot ondersoek (Kurdek, 1987). 'n Verdere punt van kritiek teen die mediaan-verdelingsmetode is die gebrek aan presisie. Die betrokke metode dui slegs aan of die onderskeie tellings vir manlikheid en vroulikheid hoog (bo die mediaan) of laag (onder die mediaan) was terwyl belangrike inligting omtrent die numeriese grootte van die tellings verlore gaan (Cook, 1985). Die onstabieleit van die mediaan-verdelingsmetode, sowel as die gebrek aan inligting omtrent die numeriese grootte van die tellings, is in die huidige ondersoek oorbrug deur regressie-ontledings met die totale tellings vir die twee skale uit te voer. Hiervolgens is manlikheid en vroulikheid hanteer as deurlopende waardes op 'n skaal van 20 tot 140 terwyl androginie geoperasionaliseer is as die produk van die twee waardes (Lubinski, Tellegen & Butcher, 1983).

Die BSRI beskik oor goeie interne konsekwentheid met gerapporteerde alfakoëffisiënte van tussen 0,82 en 0,86 vir die manlike skaal en tussen 0,78 en 0,82 vir die vroulike skaal (Bem, 1974; Kurdek & Schmitt, 1986b). Die twee skale is empiries onafhanklik van mekaar en blyk met faktorontleding nie twee suiwer faktore te wees nie wat Bem (aangehaal in Lenney, 1991) se aanname bevestig dat geslagsrolle inherent heterogeen en kultuur-gedetermineerd is.

5.2.4 Shared Decision Making Scale

Die "Shared Decision Making Scale" (SDMS) is deur Kurdek en Schmitt (1985) ontwikkel as 'n meetinstrument om die mate van gedeelde besluitneming binne die manlike gay verhouding te bepaal. Latere studies van Kurdek en Schmitt (1986c, 1987a) het die SDMS egter ook aangewend as 'n meetinstrument vir die mate van gedeelde besluitneming binne lesbiese sowel as getroude en samewonende heteroseksuele pare.

Die SDMS is gedeeltelik gebaseer op 'n besluitnemingskaal van Gray-Little (1982) en bestaan uit 27 items. Elke item verteenwoordig 'n bepaalde area van

besluitneming in die verhouding, byvoorbeeld, wie besluit wanneer om sosiale kontak met vriende te hê. Die respondent moes op 'n vyf-puntskaal aandui in watter mate die finale besluit aangaande elk van die 27 items, gewoonlik by hom of by sy maat, of by beide, berus. 'n Totaaltelling is verkry deur die getal items bymekaar te tel waar die respondent aangedui het dat die finale besluit gesamentlik deur hom en sy maat geneem word. Die teoretiese spanwydte van die SDMS strek van 0 (geen gedeelde besluitneming) tot 27 (maksimale gedeelde besluitneming).

Die SDMS besit 'n gerapporteerde alfakoëffisiënt van 0,74 (Kurdek & Schmitt, 1987a).

5.2.5 Perceived Social Support Scale

Die "Perceived Social Support Scale" is deur Procidano en Heller (1983) ontwikkel en bestaan uit twee skale. Die een skaal (PSS-Fr) meet die respondent se waargenome sosiale ondersteuning van sy vriende en die ander skaal (PSS-Fa) die respondent se waargenome sosiale ondersteuning van sy gesin.

Elk van die skale bestaan uit twintig stellings waarop die respondent bevestigend of ontkennend moes antwoord of wat hy moes merk as "onseker". Teoreties gesproke kon 'n minimumtelling van 0 (geen sosiale ondersteuning) en 'n maksimumtelling van 20 (hoë sosiale ondersteuning) op beide skale behaal word, wat beteken dat die "onseker"-kategorie se response nie by die berekening van 'n totaaltelling in ag geneem is nie.

Gerapporteerde alfakoëffisiënte vir die twee skale, gebaseer op 'n heteroseksuele sowel as gay steekproef, was onderskeidelik 0,87 en 0,88 vir die PSS-Fr en 0,90 en 0,93 vir die PSS-Fa (Kurdek & Schmitt, 1987a; Procidano & Heller, 1983).

5.2.6 Verskansingskale

Drie meetmiddels van verskansing wat deur Weinberg en Williams (1974) ontwikkel is, is in die huidige ondersoek gebruik. Die meetmiddels was die "Being Known to Distant Others Scale", die "Being Known to Significant Others Scale", en die "Desire to Pass Scale".

5.2.6.1 *Being Known to Distant Others Scale*

Die "Being Known to Distant Others Scale" verlang van die respondent om op 'n skaal van 1 ("None") tot 7 ("All") aan te dui hoeveel van die persone wat in 'n mindere mate vir hom belangrik is (byvoorbeeld: ooms, tannies, bure en kennisse by die werk), kennis dra van sy homoseksualiteit. Die skaal bestaan uit sewe items wat beteken dat 'n respondent 'n minimumtelling van 7 (algehele onbekendheid as gay) en 'n maksimumtelling van 49 (algehele bekendheid as gay) kan behaal.

Berger (1990b) en Weinberg en Williams (1974) het alfakoëffisiënte van onderskeidelik 0,85 en 0,88 vir die "Being Known to Distant Others Scale" gerapporteer.

5.2.6.2 *Being Known to Significant Others Scale*

Die "Being Known to Significant Others Scale" vereis van die respondent om aan te dui in watter mate 8 persone of groepe mense wat in 'n meerdere mate vir hom belangrik is (sy ouers, broers, susters, beste heteroseksuele vriende van beide geslagte, vrou en werkgewer), kennis dra van sy homoseksualiteit. Response word op 'n drie-puntskaal (1 = "Definitely knows"; 3 = "Does not seem to know or suspect") aangeteken.

Indien 'n bepaalde verwantskap nie op 'n respondent van toepassing was nie, is dit geïgnoreer en as ontoepaslik aangeteken. Dit het tot gevolg gehad dat die teoretiese maksimumtellings van die respondente onderling verskil het. Ten einde die teoretiese maksimumtellings en dus ook die empiriese tellings van die respondente vergelykbaar te maak, is proporsies gebruik. 'n Respondent se totale telling is gedeel deur drie keer die getal toepaslike verwantskappe. So byvoorbeeld is 'n respondent wat ongetroud was en vir homself gewerk het, se totale telling deur 18 (3x6) gedeel terwyl 'n respondent op wie al die verwantskappe van toepassing was, se totale telling deur 24 (3x8) gedeel is. Teoreties gesproke kon 'n respondent dus enige proporsie op 'n skaal van 0 (algehele onbekendheid as gay) tot 1 (algehele bekendheid as gay) behaal het.

Gerapporteerde alfakoëffisiënte vir die "Being Known to Significant Others Scale" was 0,70 en 0,75 (Berger, 1990b; Weinberg & Williams, 1974).

5.2.6.3 *Desire to Pass Scale*

Die "Desire to Pass Scale" meet die respondent se behoefte om "deur te gaan as heteroseksueel". Die skaal bestaan uit drie items. Van die respondent word verlang om op 'n vyf-puntskaal aan te dui in watter mate hy met die stellings saamstem of verskil. 'n Minimumtelling van 3 (geen behoefte om "deur te gaan as heteroseksueel") en 'n maksimumtelling van 15 (groot behoefte om "deur te gaan as heteroseksueel") kan behaal word.

Berger (1990b) en Weinberg en Williams (1974) het alfaïffisiënte van onderskeidelik 0,65 en 0,74 vir die "Desire to Pass Scale" gerapporteer.

5.3 PROSEDURE

Respondente is gewerf deur middel van advertensies in twee plaaslike gay koerante (*Exit*, Uitgawes 60, 61, 62 en 63 van 1993, en *Esteem*, Junie 1993) en 'n plaaslike gay tydskrif (*Outright*, Julie 1994). 'n Verdere navorsingsversoek is ook in 'n Afrikaanse tydskrif (*De Kat*, Julie 1994) geplaas om, soos reeds in Afdeling 5.1 verduidelik, respondente te probeer werf wat nie aktief by die gay gemeenskap ingeskakel was nie. In al die advertensies is die konstruktiewe en oordeelvrye aard van die navorsing sterk benadruk.

Altesaam 39 manlike gay pare het op die onderskeie oproepe tot deelname reageer en die navorser van 'n posadres voorsien. Elke paar het per pos twee identiese stelle meetinstrumente ontvang asook twee gefrankeerde koeverte vir die terugsending daarvan. Om eerlike reaksie te bewerkstellig, is die paarlede in 'n meegaande brief versoek om nie hul antwoorde onderling te bespreek alvorens hulle die meetinstrumente voltooi en teruggestuur het nie. Die brief, wat ook 'n kort motivering vir die ondersoek, algemene instruksies vir die voltooiing van die meetinstrumente en 'n versekering van vertroulikheid bevat het, is aangeheg as Bylae 1.

Slegs 32 uit die 39 pare het die meetinstrumente voltooi en aan die navorser teruggestuur. Vier van die voltooide stelle meetinstrumente was egter onbruikbaar aangesien twee pare nie 'n gemeenskaplike blyplek besit het nie. Die finale steekproef het dus uit 30 manlike gay pare, ofte wel 60 gay mans, bestaan.

5.4 DIE STATISTIESE TEGNIEKE WAT GEBRUIK IS

Afgesien van die berekening van frekwensies, persentasies, mediane, gemiddeldes en standaardafwykings om die steekproef te beskryf, is statistiese ontledings uitgevoer met onderskeidelik die individu ($N = 60$) en die paar ($N = 30$) as eenheid van analise. In beide gevalle is die volgende statistiese tegnieke gebruik:

- Produktmoment-korrelasies om die onderlinge verband tussen die voorspellingsveranderlikes te ondersoek, sowel as die verband tussen die voorspellingsveranderlikes en die DAS en elk van sy vier subskale.
- Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontledings om die tellings op die DAS, en elk van sy vier subskale, te voorspel op grond van die betrokke onafhanklike veranderlikes.

Statistiese ontledings is gedoen aan die hand van die STATGRAPHICS-rekenaarpakket.

HOOFSTUK 6

RESULTATE

6.1 BESKRYWING VAN STEEKPROEF

Die biografiese en persoonlike besonderhede van die paarlede ($N = 60$) en die pare ($N = 30$) word in Tabela 1 tot 26 saamgevat. Weens die afronding van desimale, is die somtotaal van die persentasies by sommige tabelle nie gelyk aan 100,0 nie.

Tabel 1 bevat 'n opsomming van die ouderdom van die paarlede.

Tabel 1

Ouderdom van Paarlede

Ouderdom in jare	<i>f</i>	%
20-29	14	23,3
30-39	18	30,0
40-49	13	21,7
50-59	13	21,7
60-69	2	3,3
Totaal	60	100,0

Dit blyk uit Tabel 1 dat byna een derde (30,0%) van die paarlede binne die ouderdomsgroep 30 tot 39 jaar geval het terwyl die ouderdomsgroepe 20 tot 29 en 40 tot 59 jaar ook goeie verteenwoordiging in die huidige steekproef geniet het. Die ouderdomme van die paarlede het gewissel tussen 20 en 69 jaar met 'n gemiddelde ouderdom van 39,97 jaar ($SA = 11,80$). Die mediaan ouderdom was 38,50 jaar.

Die verskille in ouderdom binne pare word in Tabel 2 uitgebeeld.

Tabel 2

Verskille in Ouderdom binne Pare

Verskille in jare	<i>f</i>	%
Geen	2	6,7
1-5	15	50,0
6-10	3	10,0
11-20	8	26,7
>20	2	6,7
Totaal	30	100,1

Soos gesien kan word in Tabel 2, het 50,0% van die pare tussen 1 en 5 jaar verskil wat ouderdom betref en 26,7% van die pare tussen 11 en 20 jaar. Die grootste verskil wat aangeteken is, was 32 jaar. Die gemiddelde verskil in ouderdom binne pare was 8,0 jaar ($SA = 7,51$) met 'n mediaan verskil van 5,0 jaar.

Tabel 3 bevat 'n samevatting van die huistaal van die paarlede.

Tabel 3

Huistaal van Paarlede

Huistaal	<i>f</i>	%
Afrikaans	22	36,7
Engels	34	56,7
Zoeloe	1	1,7
Portugees	1	1,7
Duits	1	1,7
Hollands	1	1,7
Totaal	60	100,2

Dit blyk uit Tabel 3 dat die meerderheid van die paarlede Engels- (56,7%) en Afrikaanssprekend (36,7%) was.

Die huistaalkombinasies binne pare word in Tabel 4 uitgebeeld.

Tabel 4

Huistaalkombinasies binne Pare

Kombinasies	<i>f</i>	%
Engels-Engels	11	36,7
Engels-Afrikaans	9	30,0
Afrikaans-Afrikaans	6	20,0
Zoeloe-Engels	1	3,3
Portugees-Engels	1	3,3
Hollands-Engels	1	3,3
Duits-Afrikaans	1	3,3
Totaal	30	99,9

Dit blyk uit Tabel 4 dat 36,7% van die pare saamgestel was uit twee Engelsprekende lede terwyl 20,0% van die pare uit twee Afrikaanssprekende lede bestaan het. Verder was daar in 30,0% van die pare beide 'n Engels- en Afrikaanssprekende lid aanwesig. In die geval van die Zoeloesprekende paarlid, was die verhouding oor die rassegrens heen.

Tabel 5 bevat 'n voorstelling van die opvoedingspeil van die paarlede.

Tabel 5

Opvoedingspeil van Paarlede

Opvoedingspeil	<i>f</i>	%
St. 5	1	1,7
St. 6-9	7	11,7
St. 10	22	36,7
Kollege-/Technikonopleiding	12	20,0
Universiteitsopleiding	18	30,0
Totaal	60	100,1

Soos gesien kan word in Tabel 5, het 36,7% van die paarlede oor matriek beskik, 20,0% het kollege- of technikonopleiding gehad en 30,0% universiteitsopleiding. Van dié met universiteitsopleiding, het 13,3% 'n eerste graad behaal en 16,7% 'n nagraadse kwalifikasie.

Die beroepstatus van die paarlede word in Tabel 6 weergegee.

Tabel 6

Beroepstatus van Paarlede

Beroep	f	%
Hoë status beroep (byvoorbeeld: chirurg, dosent)	10	16,7
Middel-status beroep (byvoorbeeld: tegnikus, onderwyser)	34	56,7
Lae status beroep (byvoorbeeld: blokman, vragmotorbestuurder)	4	6,7
Ander: Afgetree	4	6,7
Werkloos	2	3,3
Voltyds tuisteskepper	2	3,3
Werk vir self	4	6,7
Totaal	60	100,1

Dit blyk uit Tabel 6 dat meer as die helfte van die paarlede (56,7%) 'n middel-status beroep beoefen het, gevolg deur 16,7% wat 'n hoë status beroep beoefen het.

Tabel 7 bevat 'n samevatting van die bruto maandelikse inkomste van die paarlede.

Tabel 7

Bruto Maandelikse Inkomste van Paarlede

Inkomste per maand (in Rand)	f	%
Verdien geen inkomste	4	6,7
<1 000	2	3,3
1 000- 2 999	12	20,0
3 000- 4 999	14	23,3
5 000- 6 999	12	20,0
7 000- 8 999	0	0,0
9 000-10 999	10	16,7
≥11 000	6	10,0
Totaal	60	100,0

Soos gesien kan word in Tabel 7, het 23,3% van die paarlede tussen R3 000,00 en R4 999,00 per maand verdien en 20,0% elk tussen onderskeidelik R1 000,00 en R2 999,00 en R5 000,00 en R6 999,00 per maand. 'n Verdere 16,7% van die paarlede het tussen R9 000,00 en R10 999,00 per maand verdien. Die bruto maandelikse inkomste van die paarlede het gewissel tussen R0,00 en R30 000,00 met 'n gemiddelde inkomste van R5 949,03 ($SA = 5\,337,65$). Die mediaan inkomste was R4 400,00 per maand.

Die gemiddelde bruto maandelikse inkomste van die pare word in Tabel 8 saamgevat.

Tabel 8

Gemiddelde Bruto Maandelikse Inkomste van Pare

Inkomste per maand	<i>f</i>	%
R 1 000-R 2 999	9	30,0
R 3 000-R 4 999	6	20,0
R 5 000-R 6 999	5	16,7
R 7 000-R 8 999	3	10,0
R 9 000-R10 999	4	13,3
≥R11 000	3	10,0
Totaal	30	100,0

Dit blyk uit Tabel 8 dat 50,0% van die pare 'n gemiddelde bruto inkomste van tussen R1 000,00 en R4 999,00 per maand verdien het. Die gemiddelde inkomste vir elke paar het gewissel tussen R2 250,00 en R17 000,00 met 'n mediaan inkomste van R4 950,00 ($SA = 3\,917,80$).

Die verskille in die bruto maandelikse inkomste binne pare word in Tabel 9 weergegee.

Tabel 9

Verskille in Bruto Maandelikse Inkomste binne Pare

Verskil	<i>f</i>	%
Geen verskil	6	20,0
<R 1 000	5	16,7
R 1 000-R 2 999	5	16,7
R 3 000-R 4 999	5	16,7
R 5 000-R 6 999	4	13,3
R 7 000-R 8 999	1	3,3
R 9 000-R10 999	2	6,7
≥R11 000	2	6,7
Totaal	30	100,1

Soos gesien kan word in Tabel 9, was daar in die geval van 20,0% van die pare geen verskil in die bruto maandelikse inkomste tussen die onderskeie paarlede nie. Die grootste verskil wat aangeteken is, was R26 000,00. Die gemiddelde verskil in bruto maandelikse inkomste binne pare was R4 225,00 ($SA = 6\ 001,47$) met 'n mediaan verskil van R2 050,00.

Tabel 10 bevat 'n samevatting van die getal vorige gay verhoudings van die paarlede.

Tabel 10

Getal Vorige Gay Verhoudings van Paarlede

Getal	<i>f</i>	%
Geen	20	33,3
1	18	30,0
2	12	20,0
3	8	13,3
≥4	2	3,3
Totaal	60	99,9

Dit blyk uit Tabel 10 dat 33,3% van die paarlede nie vantevore in 'n gay verhouding

betrokke was nie terwyl onderskeidelik 30,0% en 20,0% van die paarlede in die verlede een of twee vorige gay verhoudings gehad het.

Die tydsduur van die langste vorige gay verhouding, soos weergegee deur die 66,7% wat wél een of meer verhoudings gehad het, word in Tabel 11 saamgevat.

Tabel 11

Tydsduur van Langste Vorige Gay Verhouding

Tydsduur in jare	<i>f</i>	%
≤1	10	25,0
2-3	8	20,0
4-5	8	20,0
6-10	14	35,0
Totaal	40	100,0

Soos gesien kan word in Tabel 11, het 35,0% van die paarlede wat in een of meer vorige gay verhoudings betrokke was, se langste verhouding tussen 6 en 10 jaar geduur.

Die tydsduur van die pare se huidige verhoudings word in Tabel 12 weergegee.

Tabel 12

Tydsduur van Huidige Verhouding

Tydsduur in jare	<i>f</i>	%
≤1	2	6,7
2-3	6	20,0
4-5	6	20,0
6-10	8	26,7
11-20	6	20,0
>20	2	6,7
Totaal	30	100,1

Dit blyk uit Tabel 12 dat 26,7% van die huidige verhoudings tussen 6 en 10 jaar geduur het terwyl 6,7% van die verhoudings langer as 20 jaar geduur het. Die verhouding met die langste tydsduur was een van bykans 30 jaar. Die gemiddelde tydsduur was 8,93 jaar ($SA = 7,64$) met 'n mediaan tydsduur van 8,0 jaar.

Die terme waarmee die paarlede hul maats beskryf het, word in Tabel 13 weergegee.

Tabel 13

Beskrywing van Lewensmaat

Term	<i>f</i>	%
Minnaar ("Lover")	28	37,8
Maat ("Partner")	16	21,6
Metgesel ("Companion")	4	5,4
Eggenoot/Gade ("Spouse")	12	16,2
Kamermaat ("Roommate")	0	0,0
Vriend ("Friend")	14	18,9
Totaal	74	99,9

Nota. Sommige paarlede het meer as een term gebruik om hul maat te beskryf

Dit blyk uit Tabel 13 dat die meerderheid paarlede (59,4%) na hul maat verwys het as 'n "lover" of "partner", maar dat geeneen van die paarlede die term "roommate" gebruik het nie.

Die tydsverloop tussen die onderskeie paarlede se eerste ontmoeting en hul intrek neem by mekaar, word in Tabel 14 weergegee.

Tabel 14

Tydsverloop tussen Eerste Ontmoeting en Intrek neem by Mekaar

Tydsverloop	<i>f</i>	%
≤1 maand	8	26,7
2-11 maande	10	33,3
1 jaar	4	13,3
2-5 jaar	6	20,0
>6 jaar	2	6,7
Totaal	30	100,0

Soos gesien kan word in Tabel 14, het 60,0% van die pare reeds binne die eerste 11 maande ná ontmoeting 'n gemeenskaplike blyplek gedeel.

In Tabel 15 word aangedui watter geskenke die paarlede aan mekaar gegee het om hul verbintenis tot mekaar te simboliseer.

Tabel 15

Geskenke deur Paarlede aan Mekaar gegee as 'n Simbool van Verbintenis

Geskenk	<i>f</i>	%
Ring	38	57,6
Ander juweliersware	12	18,2
Kledingstukke	2	3,0
Geen geskenk	14	21,2
Totaal	66	100,0

Nota. Sommige paarlede het meer as een geskenk aan hul maats gegee

Dit blyk uit Tabel 15 dat meer as die helfte (57,6%) van die paarlede 'n ring aan hul maats gegee het as 'n simbool van verbintenis.

Slegs 2 uit die 30 pare het aangedui dat hulle 'n gay verhoudingseremonie gehad het, wat gevolg is deur 'n partytjie en/of wittebrood.

Van die pare het ook wetlike kontrakte laat opstel om legitimiteit en sekuriteit aan hul verhouding te verskaf, soos gesien kan word in Tabel 16.

Tabel 16

Kontrakte opgestel deur Pare

Kontrak	<i>f</i>	%
Gesamentlike huiseienaarskap	12	30,0
Wedersydse testamentbegunstiging/ lewensversekering	10	25,0
Sakevennootskap	6	15,0
Geen kontrak	12	30,0
Totaal	40	100,0

Nota. Sommige pare het meer as een kontrak opgestel

Dit blyk uit Tabel 16 dat 30,0% van die pare huiseienaarskap gedeel het terwyl in 25,0% van die gevalle, die paarlede mekaar as begunstigdes in hul testament of lewensversekering benoem het.

Die seksuele gedragstatus van die pare se verhoudings word in Tabel 17 aangedui.

Tabel 17

Seksuele Gedragstatus van Verhouding

Gedragstatus	<i>f</i>	%
Seksueel eksklusief	16	53,3
Seksueel nie-eksklusief	14	46,7
Totaal	30	100,0

In Tabel 18 word aangedui watter persentasie van die paarlede seksuele getrouheid van hul maats verwag het.

Tabel 18

Verwagting van Seksuele Getrouheid onder Paarlede

Verwagting	f	%
Ja	32	53,3
Nee	28	46,7
Totaal	60	100,0

Tabel 19 bevat 'n opsomming van die getal persone, buiten hul maats, met wie die paarlede seksuele omgang gehad het sedert die aanvang van hul huidige verhouding.

Tabel 19

Getal Seksmaats van Paarlede sedert Aanvang van Huidige Verhouding

Getal	f	%
Geen	20	33,3
1-5	18	30,0
6-10	6	10,0
11-40	10	16,7
>40	6	10,0
Totaal	60	100,0

Soos gesien kan word in Tabel 19, het 30,0% van die paarlede gesê dat hulle, sedert die aanvang van hul huidige verhouding, seksuele omgang gehad het met tussen een en vyf ander gay mans. Twee paarlede het aangedui dat hulle tot op hede, binne die bestek van hul huidige verhouding, elk ongeveer 100 seksmaats gehad het. Die gemiddelde getal seksmaats was 15,8 met 'n mediaan van 3,5 persone.

Die paarlede se onderskeie weergawes van die verrigting van vier tipes seksuele aktiwiteite binne die verhouding, word in Tabel 20 weergegee.

Tabel 20

Paarlede se Beskrywing van die Verrigting van Vier Tipes Seksuele Aktiwiteite binne die Verhouding

Seksuele aktiwiteit	f	%
Orale seks		
Respondent aktief; maat passief	18	32,1
Respondent passief; maat aktief	18	32,1
Beide eweveel aktief of passief	20	35,7
Totaal	56	99,9
Anale seks		
Respondent aktief; maat passief	22	39,3
Respondent passief; maat aktief	22	39,3
Beide eweveel aktief of passief	12	21,4
Totaal	56	100,0
Masturbering van ander persoon		
Respondent meer geneig	18	31,0
Maat meer geneig	8	13,8
Beide eweveel daartoe geneig	32	55,2
Totaal	58	100,0
Liggaamsvrywing		
Respondent neem leiding	22	39,3
Maat neem leiding	14	25,0
Beide neem eweveel leiding	20	35,7
Totaal	56	100,0

Nota. Sommige paarlede het aangedui dat hulle, weens persoonlike redes, sekere seksuele aktiwiteite nie beoefen het nie

Dit blyk uit Tabel 20 dat masturbasie 'n gedeelde seksuele aktiwiteit was terwyl anale omgang die seksuele aktiwiteit was wat die minste deur die lede van die onderskeie pare gedeel is.

In Tabel 21 word aangedui watter persentasie van die paarlede geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite verrig het.

Tabel 21

Die Verrigting van Geslagsgetipeerde Seksuele Aktiwiteite deur die Paarlede

Geslagsgetipeerd	<i>f</i>	%
Ja	16	26,7
Nee	44	73,3
Totaal	60	100,0

Nota. Geslagsgetipeerd: Paarlid beoefen aktiewe orale en passiewe anale seks ("insertee") of aktiewe anale en passiewe orale seks ("inserter")

Tabel 22 werp lig op die voorkoms van komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle binne die pare.

Tabel 22

Die Voorkoms van Komplementêre Seksuele Aktiwiteitsrolle binne Pare

Komplementêr	<i>f</i>	%
Ja	4	13,3
Nee	26	86,7
Totaal	30	100,0

Nota. Komplementêr: Beide paarlede verrig geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite, maar in teenoorgestelde rigtings ("inserter" versus "insertee")

Die geslagsrolselfkonsep van die paarlede, soos gemeet deur die BSRI, word in Tabel 23 weergegee.

Tabel 23

Geslagsrolselfkonsep van Paarlede

Geslagsrolselfkonsep	<i>f</i>	%
Manlik	15	25,0
Vroulik	16	26,7
Androgien	15	25,0
Ongedifferensieerd	14	23,3
Totaal	60	100,0

Dit blyk uit Tabel 23 dat 26,7% van die paarlede 'n vroulike selfkonsep geopenbaar het en 25,0% elk 'n manlike en androgien selfkonsep. Die mediane vir manlikheid en vroulikheid, wat as basis gedien het vir die klassifikasie van die paarlede in vier geslagsrolkategorieë, was in die huidige ondersoek onderskeidelik 104,5 en 96,0.

Tabel 24 bevat 'n uiteensetting van die geslagsrolselfkonsep-kombinasies binne pare.

Tabel 24

Geslagsrolselfkonsep-kombinasies binne Pare

Kombinasie	<i>f</i>	%
Manlik-Manlik	1	3,3
Manlik-Vroulik	6	20,0
Manlik-Androgien	4	13,3
Manlik-Ongedifferensieerd	3	10,0
Vroulik-Vroulik	2	6,7
Vroulik-Androgien	3	10,0
Vroulik-Ongedifferensieerd	3	10,0
Androgien-Androgien	2	6,7
Androgien-Ongedifferensieerd	4	13,3
Ongedifferensieerd-Ongedifferensieerd	2	6,7
Totaal	30	100,0

Soos gesien kan word in Tabel 24, was 20,0% van die pare saamgestel uit lede met onderskeidelik 'n manlike en vroulike geslagsrolselfkonsep.

In Tabel 25 word aangedui hoe gereeld die paarlede gay kroë en klubs besoek het.

Tabel 25

Paarlede se Besoek aan Gay Kroeë en Klubs

Frekwensie van besoek	f	%
Een keer per week of meer	8	13,3
Een keer 'n maand	6	10,0
Een keer elke paar maande	10	16,7
Nooit of byna nooit	36	60,0
Totaal	60	100,0

Dit blyk uit Tabel 25 dat 60,0% van die paarlede nooit of byna nooit gay kroeë en klubs besoek het nie.

Tabel 26 dui aan hoe gereeld die paarlede gay sosialiseringplekke, soos byvoorbeeld 'n koffiehuis of gay sentrum, besoek het.

Tabel 26

Paarlede se Besoek aan Gay Sosialiseringplekke (Byvoorbeeld: Koffiehuis, Gay Sentrum)

Frekwensie van besoek	f	%
Een keer per week of meer	6	10,0
Een keer elke tweede week	2	3,3
Een keer elke paar maande	16	26,7
Nooit of byna nooit	36	60,0
Totaal	60	100,0

Soos gesien kan word in Tabel 26, het 60,0% van die paarlede gesê dat hulle nooit of byna nooit gay sosialiseringplekke besoek nie.

Die paarlede is ook gevra om op 'n skaal van 1 tot 7 aan te dui hoe betrokke hulle by georganiseerde gay aktiwiteite was. Hieruit het dit geblyk dat 86,6% van die paarlede geensins betrokke was nie terwyl slegs 6,7% baie betrokke was. Die orige 6,7% se tellings het verspreid rondom die middelpunt van die skaal gelê.

6.2 VERHOUDINGSKWALITEIT VAN DIE PAARLEDE

Soos reeds in Hoofstuk 1, afdeling 1.3 vermeld, was een van die doelstellings van die huidige ondersoek om die verhoudingskwaliteit van die paarlede ($N = 60$) te voorspel aan die hand van 16 veranderlikes, saamgevat binne 'n ekologiese raamwerk. Van die 16 voorspellingsveranderlikes was 4 kwalitatief en 12 kwantitatief van aard.

Die kwalitatiewe veranderlikes was die paarlede se betrokkenheid by vorige gay verhoudings (Afkorting: Vorige), of hul seksuele getrouheid van hul maats verag het (Afkorting: Verag), die seksuele gedragstatus van die huidige verhouding (Afkorting: Gedrag) en die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteit (Afkorting: Aktiwit). Al vier kwalitatiewe veranderlikes was egte dichotomieë (0/1). In die geval van seksuele gedragstatus het 0 en 1 onderskeidelik op seksuele eksklusiwiteit en nie-eksklusiwiteit gedui terwyl hierdie twee syfers in die geval van die ander drie veranderlikes 'n ontkennde en bevestigende antwoord verteenwoordig het.

Die 12 kwantitatiewe voorspellingsveranderlikes, sowel as die DAS en sy vier subskale wat ook kwantitatief van aard was, se beskrywende statistiek word in Tabel 27 weergegee.

Die afkortings wat vir die verskillende kwantitatiewe veranderlikes in Tabel 27 gebruik is, is soos volg:

DAS	:	Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die totale DAS
D.Konsens	:	Diadiese konsensus-subskaal van die DAS
A.Ekspres	:	Affektiewe ekspressie-subskaal van die DAS
D.Kohesie	:	Diadiese kohesie-subskaal van die DAS
D.Tevrede	:	Diadiese tevredenheid-subskaal van die DAS
Ouderdom	:	Ouderdom in jare
Inkomste	:	Bruto maandelikse inkomste
Lengte	:	Lengte (in jare) van huidige verhouding
Manlik	:	'n Manlike selfkonsep
Vroulik	:	'n Vroulike selfkonsep
Androgien	:	'n Androgene selfkonsep

- Besluit : Mate van gedeelde besluitneming in die verhouding
 Vriende : Waargenome sosiale ondersteuning van vriende
 Gesin : Waargenome sosiale ondersteuning van gesin
 Verskans : Mate van verskansing van homoseksualiteit
 Beteken : Mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ander
 Onbeteken : Mate van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander

Tabel 27

Beskrywende Statistiek van die Kwantitatiewe Veranderlikes vir Paarlede (N = 60)

Veranderlike	\bar{x}	M	SA	Hoogste waarde	Laagste waarde
DAS	109,62	109,50	16,58	144,00	71,00
D.Konsens	46,73	46,00	6,98	63,00	32,00
A.Ekspres	7,65	7,00	2,56	13,00	0,00
D.Kohesie	16,78	18,00	4,29	23,00	4,00
D.Tevrede	38,45	39,00	6,05	48,00	22,00
Ouderdom	39,97	38,50	11,80	69,00	20,00
Inkomste	5949,03	4400,00	5337,65	30000,00	0,00
Lengte	8,93	8,00	7,64	30,00	1,00
Manlik	102,38	104,50	13,07	124,00	75,00
Vroulik	94,02	96,00	13,79	118,00	62,00
Androgien	9601,17	9452,50	1770,79	14012,00	6375,00
Besluit	13,80	13,50	5,57	27,00	2,00
Vriende	13,20	13,00	4,67	20,00	4,00
Gesin	9,43	9,00	6,54	20,00	1,00
Verskans	6,37	6,00	3,04	13,00	3,00
Beteken	0,86	0,93	0,18	1,00	0,33
Onbeteken	33,70	35,00	11,44	49,00	10,00

Die onderlinge verband tussen die voorspellingsveranderlikes is vervolgens ondersoek en word in Tabel 28 gerapporteer.

Tabel 28

Interkorrelasies tussen Voorspellingsveranderlikes vir Paarlede ($N = 60$)

Veranderlike	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Ouderdom	--															
2. Inkomste	0,02	--														
3. Lengte	0,78***	- 0,24	--													
4. Vorige	0,26*	- 0,09	0,09	--												
5. Verwag	- 0,04	0,13	- 0,33**	- 0,02	--											
6. Gedrag	0,37**	- 0,25	0,51***	0,21	- 0,53***	--										
7. Aktiwit	0,07	0,10	0,08	- 0,32*	- 0,19	0,30*	--									
8. Manlik	- 0,45***	0,00	- 0,55***	0,10	0,04	- 0,20	0,12	--								
9. Vroulik	0,09	- 0,19	0,17	0,14	- 0,12	0,30*	- 0,31	- 0,14	--							
10. Androgien	- 0,25	- 0,16	- 0,26*	0,19	- 0,04	0,10	- 0,19	0,59***	0,71***	--						
11. Besluit	- 0,06	0,20	- 0,08	0,11	0,11	- 0,12	- 0,24	0,22	0,05	0,19	--					
12. Vriende	0,12	0,06	0,11	0,40**	0,16	- 0,09	- 0,26*	0,10	0,27*	0,30*	0,28*	--				
13. Gesin	- 0,16	- 0,17	- 0,11	- 0,05	- 0,03	- 0,13	- 0,16	0,25	0,32*	0,44***	0,02	0,22	--			
14. Verskans	- 0,18	- 0,13	- 0,10	0,07	0,01	- 0,19	- 0,12	- 0,06	- 0,36**	- 0,33*	- 0,06	- 0,13	- 0,16	--		
15. Beteken	0,19	- 0,08	0,28*	0,29*	0,00	0,03	- 0,39**	- 0,16	0,27*	0,11	0,44***	0,42***	0,23	- 0,34**	--	
16. Onbeteken	0,15	0,10	0,21	0,11	0,03	0,13	- 0,12	- 0,14	0,26*	0,11	0,36**	0,35**	0,16	- 0,62***	0,80***	--

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$

Dit blyk uit Tabel 28 dat die lengte van die paarlede se huidige verhoudings beduidend positief gekorreleer het met hul ouderdom ($p < 0,001$) en die mate waartoe hul bekend was as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,05$). Verhoudingslengte het ook beduidend negatief gekorreleer met die verwagting van seksuele getrouheid ($p < 0,01$) en 'n manlike ($p < 0,001$) sowel as 'n androgiene ($p < 0,05$) selfkonsep. Verder was verhoudings van 'n lang tydsduur gekenmerk deur seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,001$) terwyl paarlede wat in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings betrokke was, geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite verrig het ($p < 0,05$). Veral paarlede wat oor geen vorige ervaring van gay verhoudings beskik het nie ($p < 0,05$), wat onbekend was as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,01$) en min waargenome sosiale ondersteuning van hul vriende geniet het ($p < 0,05$), was geneig tot die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite.

Dit blyk ook uit Tabel 28 dat hoe ouer die paarlede, hoe meer geneig was hulle tot vorige ervaring van gay verhoudings ($p < 0,05$) en tot seksuele nie-eksklusiwiteit binne hul huidige verhouding ($p < 0,01$). Ouderdom het egter beduidend negatief gekorreleer met 'n manlike selfkonsep ($p < 0,001$) terwyl paarlede wat 'n vroulike selfkonsep geopenbaar het, geneig was om in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings betrokke te wees ($p < 0,05$). Seksuele nie-eksklusiwiteit was veral algemeen by paarlede wat nie seksuele getrouheid van hul maats verwag het nie ($p < 0,001$). Verder het beide 'n manlike ($p < 0,001$) en 'n vroulike ($p < 0,001$) selfkonsep 'n beduidende positiewe verband getoon met androginie.

Soos ook gesien kan word in Tabel 28, het paarlede wat in vorige gay verhoudings betrokke was ($p < 0,01$) en 'n vroulike ($p < 0,05$) sowel as 'n androgiene ($p < 0,05$) selfkonsep geopenbaar het, die meeste waargenome sosiale ondersteuning van hul vriende geniet. Daarby het 'n vroulike ($p < 0,05$) en 'n androgiene ($p < 0,001$) selfkonsep ook beduidend positief gekorreleer met waargenome sosiale ondersteuning van die gesin terwyl paarlede met genoemde twee tipes selfkonsepte minder geneig was tot die verskansing van hul homoseksualiteit ($p < 0,01$ en $p < 0,05$).

Dit is ook duidelik uit Tabel 28 dat gedeelde besluitneming binne die verhouding beduidend positief gekorreleer het met waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$) en die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle

($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,01$) ander. Verder het die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle en onbetekenisvolle ander, beduidend positief gekorreleer met 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$ in beide gevalle), sowel as met waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,001$ en $p < 0,01$ onderskeidelik). Veral paarlede wat vorige ervaring van gay verhoudings gehad het, se seksualiteit was geneig om bekend te gewees het aan betekenisvolle ander ($p < 0,05$).

Laastens, soos gesien kan word in Tabel 28, het die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle en onbetekenisvolle ander beduidend positief gekorreleer met mekaar ($p < 0,001$) terwyl beide gevalle van bekendheid as gay weer beduidend negatief gekorreleer het met verskansing van homoseksualiteit ($p < 0,01$ en $p < 0,001$).

Die verband tussen die afhanklike veranderlikes (die DAS met sy vier subskale) en die 16 voorspellingsveranderlikes word in Tabel 29 weergegee.

Tabel 29

Die Verband tussen die DAS, met sy Vier Subskale, en die Voorspellings-Veranderlikes vir Paarlede (N = 60)

Veranderlike	DAS	D.Konsens	A.Ekspres	D.Kohesie	D.Tevrede
Ouderdom	0,27*	0,40**	0,14	-0,03	0,24
Inkomste	0,10	0,10	-0,17	0,10	0,15
Lengte	0,32*	0,47***	0,15	0,03	0,25
Vorige	0,12	0,09	0,07	0,11	0,11
Verwag	-0,19	-0,23	-0,06	-0,36**	0,03
Gedrag	0,23	0,37**	0,16	0,13	0,04
Aktiwit	-0,07	0,09	0,04	-0,22	-0,15
Manlik	0,06	-0,07	0,29*	0,11	0,04
Vroulik	0,26*	0,05	0,11	0,26*	0,43***
Androgien	0,22	-0,04	0,27*	0,27*	0,35**
Besluit	0,61***	0,44***	0,56***	0,57***	0,52***
Vriende	0,10	0,01	0,12	0,13	0,11
Gesin	-0,10	-0,28*	0,03	0,06	-0,00
Verskans	-0,41**	-0,32*	-0,19	-0,34**	-0,44***
Beteken	0,59***	0,52***	0,30*	0,44***	0,57***
Onbeteken	0,56***	0,46***	0,25*	0,47***	0,56***

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Dit blyk uit Tabel 29 dat die volgende veranderlikes beduidend positief gekorreleer het met die verhoudingskwaliteit van die paarlede soos gemeet deur die totale DAS: die ouderdom van die paarlede ($p < 0,05$), die lengte van hul huidige verhouding ($p < 0,05$), 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$), gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$), asook die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Verskansing van homoseksualiteit het beduidend negatief gekorreleer met verhoudingskwaliteit ($p < 0,01$).

Veranderlikes wat beduidend positief gekorreleer het met diadiese konsensus, was die ouderdom van die paarlede ($p < 0,01$), die lengte van hul huidige verhouding ($p < 0,001$), seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,01$), gedeelde besluitneming ($p < 0,001$) en die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Verder het paarlede wat min waargenome sosiale ondersteuning van hul gesin geniet het ($p < 0,05$) en lae vlakke van verskansing geopenbaar het ($p < 0,05$), hoë tellings op die diadiese konsensus-subskaal van die DAS behaal.

Affektiewe ekspressie het beduidend positief gekorreleer met 'n manlike ($p < 0,05$) en 'n androgene ($p < 0,05$) selfkonsep, gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$) asook die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,05$) en onbetekenisvolle ($p < 0,05$) ander.

Veranderlikes wat beduidend positief gekorreleer het met diadiese kohesie, was 'n vroulike ($p < 0,05$) en 'n androgene ($p < 0,05$) selfkonsep, gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$), asook die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Daarby het paarlede wat nie seksuele getrouheid van hul maats verwag het nie ($p < 0,01$) en lae vlakke van verskansing geopenbaar het ($p < 0,01$), hoë tellings op die diadiese kohesie-subskaal van die DAS behaal.

Diadiese tevredenheid het, net soos diadiese kohesie, beduidend positief gekorreleer met 'n vroulike ($p < 0,001$) en androgene ($p < 0,01$) selfkonsep, sowel as die mate van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$) en die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle

($p < 0,001$) ander. Verder het die verskansing van homoseksualiteit beduidend negatief gekorreleer met diadiese tevredenheid ($p < 0,001$).

Tabel 30 bevat die resultate van 'n stapsgewyse meervoudige regressie-ontleding vir die paarlede met die DAS en sy vier subskale as afhanklike veranderlikes.

Tabel 30

B-koëffisiënte verkry deur 'n Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontleding met die Paarlede ($N = 60$) as Eenheid van Analise en Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die DAS en sy Vier Subskale, as Afhanklike Veranderlike

Voorspeller	DAS	D.Konsens	A.Ekspres	D.Kohesie	D.Tevrede
Ouderdom	--	--	--	--	--
Inkomste	0,00*	0,00**	-0,00**	--	0,00***
Lengte	0,86***	0,46***	--	--	0,40***
Vorige	--	--	--	--	--
Verwag	--	--	--	-3,93***	--
Gedrag	--	2,55*	--	--	-4,45***
Aktiwit	--	--	1,38*	-2,02*	2,26*
Manlik	1,99**	0,21***	--	--	0,21***
Vroulik	1,95**	--	--	--	0,29***
Androgien	-0,12*	--	--	--	--
Besluit	1,14***	0,27*	0,31***	0,42***	0,27**
Vriende	-1,07***	-0,47***	--	--	-0,53***
Gesin	-0,64***	-0,34***	--	--	-0,27***
Verskans	-0,82*	--	--	-0,45***	--
Beteken	40,82***	22,16***	--	--	18,69***
Onbeteken	--	--	--	--	--
R^2	0,80	0,74	0,42	0,63	0,79
gv	10;49	8;51	3;56	4;55	10;49
F	24,16***	22,53***	15,33***	24,42***	23,03***

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Soos gesien kan word in Tabel 30, was die volgende veranderlikes betekenisvolle voorspellers van hoë verhoudingskwaliteit by paarlede soos gemeet deur die totale DAS: 'n hoë maandelikse inkomste ($p < 0,05$), 'n toename in verhoudingslengte ($p < 0,001$), 'n manlike ($p < 0,01$) sowel as 'n vroulike ($p < 0,01$) selfkonsep, die afwesigheid van androginie ($p < 0,05$), 'n hoë mate van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$), min waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,001$) en die gesin ($p < 0,001$), lae vlakke van verskansing van

homoseksualiteit ($p < 0,05$) en 'n hoë mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$). In kombinasie het die 10 voorspellers altesaam 80,0% van die variansie in verhoudingskwaliteit verklaar [$F(10, 49) = 24,16, p < 0,001$].

Betekenisvolle voorspellers van hoë diadiese konsensus was 'n hoë maandelikse inkomste ($p < 0,01$), 'n toename in verhoudingslengte ($p < 0,001$), seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,05$), 'n manlike selfkonsep ($p < 0,001$), 'n hoë mate van gedeelde besluitneming ($p < 0,05$), min waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,001$) en die gesin ($p < 0,001$) en 'n hoë mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde voorspellers het altesaam 74,0% van die variansie in diadiese konsensus verklaar [$F(8, 51) = 22,53, p < 0,001$].

Drie veranderlikes het gedien as betekenisvolle voorspellers van hoë affektiewe ekspressie, naamlik 'n lae maandelikse inkomste ($p < 0,01$), die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite ($p < 0,05$) en 'n hoë mate van gedeelde besluitneming ($p < 0,001$). Genoemde voorspellers het gesamentlik 42,0% van die variansie in affektiewe ekspressie verklaar [$F(3, 56) = 15,33, p < 0,001$].

Betekenisvolle voorspellers van hoë diadiese kohesie was die afwesigheid van verwagtinge van seksuele getrouheid ($p < 0,001$), sowel as die afwesigheid van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteitsverrigting ($p < 0,05$), 'n hoë mate van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$) en lae vlakke van verskansing ($p < 0,001$). In kombinasie het die vier voorspellers altesaam 63,0% van die variansie in diadiese kohesie verklaar [$F(4, 55) = 24,42, p < 0,001$].

Hoë diadiese tevredenheid is ten beste voorspel deur 'n hoë maandelikse inkomste ($p < 0,001$), 'n toename in verhoudingslengte ($p < 0,001$), seksuele eksklusiwiteit ($p < 0,001$), die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite ($p < 0,05$), 'n manlike ($p < 0,001$) sowel as 'n vroulike ($p < 0,001$) selfkonsep, 'n hoë mate van gedeelde besluitneming ($p < 0,01$), min waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,001$) en die gesin ($p < 0,001$), en 'n hoë mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde 10 voorspellers het

gesamentlik 79,0% van die variansie in diadiese tevredenheid verklaar [$F(10, 49) = 23,03, p < 0,001$].

6.3 VERHOUDINGSKWALITEIT VAN DIE PARE

Streng gesproke behoort die resultate wat in Afdeling 6.2 vermeld is, bevraagteken te word aangesien die verskillende response van die paarlede nie statisties onafhanklik van mekaar was nie. Ten einde dié probleem te oorbrug, was 'n verdere doelstelling van die huidige ondersoek om die verhoudingskwaliteit van die pare ($N = 30$) te voorspel aan die hand van 14 veranderlikes, saamgevat binne 'n ekologiese raamwerk. Van die 14 voorspellingsveranderlikes was 2 kwalitatief en die res kwantitatief.

Die kwalitatiewe veranderlikes was die seksuele gedragstatus van die pare se huidige verhoudings (Afkorting: Gedrag) en die aanwesigheid van komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle binne die verhouding (Afkorting: Komplemen). Beide kwalitatiewe veranderlikes was egte dichotomieë (0/1). In die geval van seksuele gedragstatus het 0 en 1 onderskeidelik op seksuele eksklusiwiteit en nie-eksklusiwiteit gedui terwyl hierdie syfers in die geval van komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle 'n ontkennde en bevestigende antwoord verteenwoordig het.

In die geval van die kwantitatiewe voorspellingsveranderlikes, sowel as die DAS en sy vier subskale wat ook kwantitatief van aard was, is 'n gesamentlike telling vir elke paar verkry deur die gemiddelde van die paarlede se onderskeie tellings te bereken.

Die beskrywende statistiek van die kwantitatiewe veranderlikes vir pare word in Tabel 31 weergegee.

Tabel 31

Beskrywende Statistiek van die Kwantitatiewe Veranderlikes vir Pare (N = 30)

Veranderlike	\bar{X}	M	SA	Hoogste waarde	Laagste waarde
DAS	109,62	112,50	14,56	131,50	79,00
D.Konsens	46,73	47,00	5,89	57,00	33,00
A.Ekspres	7,65	8,00	1,86	10,00	4,00
D.Kohesie	16,78	16,75	3,66	22,50	10,50
D.Tevrede	38,45	40,25	5,21	47,50	29,50
Ouderdom	39,97	39,75	10,54	62,50	22,00
Inkomste	5949,03	4950,00	3917,80	17000,00	2250,00
Lengte	8,93	8,00	7,71	30,00	1,00
Manlik	102,38	101,75	10,09	118,50	76,50
Vroulik	94,02	95,25	9,34	110,00	72,00
Androgien	9601,17	9741,25	1590,26	12369,50	6619,50
Besluit	13,80	12,75	4,94	23,50	8,00
Vriende	13,20	12,75	2,46	18,50	9,50
Gesin	9,43	8,75	3,99	17,00	2,50
Verskans	6,37	6,50	2,18	12,00	3,00
Beteken	0,86	0,90	0,15	1,00	0,47
Onbeteken	33,70	34,00	9,46	49,00	16,00

Die afkortings wat vir die verskillende kwantitatiewe veranderlikes in Tabel 31 gebruik is, se omskrywings was dieselfde as in die geval van Tabel 27.

Die onderlinge verband tussen die voorspellingsveranderlikes is ook ondersoek en word in Tabel 32 gerapporteer.

Tabel 32

Interkorrelasies tussen Voorspellingsveranderlikes vir Pare (N = 30)

Veranderlike	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Ouderdom	--													
2. Inkomste	- 0,22	--												
3. Lengte	0,88***	- 0,33	--											
4. Gedrag	0,34	- 0,36	0,43*	--										
5. Komplemen	- 0,01	0,05	- 0,10	0,45*	--									
6. Manlik	- 0,66***	0,14	- 0,71***	- 0,15	0,08	--								
7. Vroulik	0,05	- 0,13	0,25	0,54**	- 0,03	- 0,05	--							
8. Androgien	- 0,47**	- 0,02	- 0,38*	0,13	- 0,03	0,53**	0,61***	--						
9. Besluit	- 0,15	0,26	- 0,10	0,01	- 0,17	0,25	0,07	0,14	--					
10. Vriende	0,09	0,04	0,22	- 0,18	- 0,30	0,08	0,23	0,11	0,41*	--				
11. Gesin	- 0,19	- 0,26	- 0,18	- 0,20	- 0,48**	0,59***	0,01	0,28	0,29	0,44*	--			
12. Verskans	- 0,18	- 0,40*	- 0,13	- 0,28	- 0,08	0,25	- 0,41*	- 0,05	- 0,11	0,25	0,26	--		
13. Beteken	0,25	0,02	0,33	0,00	- 0,39*	- 0,31	0,16	- 0,12	0,67***	0,31	0,08	- 0,31	--	
14. Onbeteken	0,26	0,36*	0,26	0,17	- 0,15	- 0,27	0,21	- 0,10	0,63***	0,13	- 0,08	- 6,50***	0,81***	--

* $p < 0,05$
 ** $p < 0,01$
 *** $p < 0,001$

Dit blyk uit Tabel 32 dat die lengte van die pare se huidige verhoudings beduidend positief gekorreleer het met die gemiddelde ouderdom binne pare ($p < 0,001$), asook met die aanwesigheid van seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,05$). Verder het verhoudingslengte beduidend negatief gekorreleer met 'n manlike ($p < 0,001$) en androgene ($p < 0,05$) selfkonsep terwyl 'n beduidende negatiewe verband gevind is tussen die gemiddelde ouderdom binne pare en 'n manlike ($p < 0,001$) sowel as 'n androgene ($p < 0,01$) selfkonsep.

Dit blyk ook uit Tabel 32 dat pare met komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle meer geneig was tot seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,05$). Pare met komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle het egter die minste waargenome sosiale ondersteuning van hul onderskeie gesinne geniet ($p < 0,01$) en hul homoseksualiteit was ook die minste bekend aan betekenisvolle ander ($p < 0,05$).

Soos verder gesien kan word in Tabel 32, het beide 'n manlike ($p < 0,01$) en 'n vroulike ($p < 0,001$) selfkonsep beduidend positief gekorreleer met androginie. Daar was 'n hoë mate van vroulikheid in seksuele nie-eksklusiewe pare aanwesig ($p < 0,01$) terwyl pare met 'n hoë mate van manlikheid die meeste waargenome sosiale ondersteuning van hul gesinne geniet het ($p < 0,001$). 'n Beduidende positiewe korrelasie is gevind tussen waargenome sosiale ondersteuning van gesin en waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$).

Dit is ook duidelik uit Tabel 32 dat pare met 'n hoë mate van gedeelde besluitneming die meeste waargenome sosiale ondersteuning van hul vriende geniet het ($p < 0,05$) en ook die meeste bekend was as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander.

Laastens, soos gesien kan word in Tabel 32, het die verskansing van homoseksualiteit beduidend negatief gekorreleer met die gemiddelde maandelikse inkomste van die pare ($p < 0,05$), 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$) en die mate waartoe die pare bekend was as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). Pare wie se homoseksualiteit bekend was aan onbetekenisvolle ander, het binne 'n hoë inkomstegroep geval ($p < 0,05$) terwyl hul seksuele voorkeure ook bekend was aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$).

Die verband tussen die afhanklike veranderlikes (die DAS met sy vier subskale) en die 14 voorspellingsveranderlikes word in Tabel 33 weergegee.

Tabel 33

Die Verband tussen die DAS, met sy Vier Subskale, en die Voorspellings-Veranderlikes vir Pare (N = 30)

Veranderlike	DAS	D.Konsens	A.Ekspres	D.Kohesie	D.Tevrede
Ouderdom	0,32	0,47**	0,27	0,03	0,23
Inkomste	0,19	0,12	-0,03	0,21	0,25
Lengte	0,37*	0,56**	0,21	0,03	0,29
Gedrag	0,36	0,42*	0,39*	0,27	0,20
Komplemen	-0,08	0,03	-0,09	-0,14	-0,13
Manlik	-0,14	-0,38*	0,22	0,14	-0,13
Vroulik	0,49**	0,42*	0,39*	0,41*	0,47**
Androgien	0,15	-0,10	0,24	0,27	0,25
Besluit	0,59***	0,47**	0,56**	0,56**	0,53**
Vriende	0,21	0,15	0,38*	0,10	0,21
Gesin	-0,01	-0,21	0,44*	0,11	-0,02
Verskans	-0,57***	-0,54**	-0,33	-0,42*	-0,58***
Beteken	0,77***	0,74***	0,45*	0,68***	0,69***
Onbeteken	0,85***	0,77***	0,56**	0,73***	0,78***

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Dit blyk uit Tabel 33 dat die volgende veranderlikes beduidend positief gekorreleer het met die verhoudingskwaliteit van die pare soos gemeet deur die totale DAS: die lengte van die huidige verhouding ($p < 0,05$), 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,01$), gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$), asook die pare se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Verskansing van homoseksualiteit het beduidend negatief gekorreleer met verhoudingskwaliteit ($p < 0,001$).

Veranderlikes wat beduidend positief gekorreleer het met diadiese konsensus, was die gemiddelde ouderdom binne pare ($p < 0,01$), die lengte van die huidige verhouding ($p < 0,01$), seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,05$), 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$), gedeelde besluitneming ($p < 0,01$) en die pare se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Verder het pare wat 'n lae mate van manlikheid besit het ($p < 0,05$) en lae

vlakke van verskansing geopenbaar het ($p < 0,01$), hoë tellings op die diadiese konsensus-subskaal van die DAS behaal.

Affektiewe ekspressie het beduidend positief gekorreleer met 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$), die aanwesigheid van seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,05$), gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,01$), waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$) en die gesin ($p < 0,05$), asook die pare se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,05$) en onbetekenisvolle ($p < 0,01$) ander.

Veranderlikes wat beduidend positief gekorreleer het met diadiese kohesie, was 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$), gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,01$), asook die pare se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Daarby het pare wat lae vlakke van verskansing geopenbaar het ($p < 0,05$), hoë tellings op die diadiese kohesie-subskaal van die DAS behaal.

Diadiese tevredenheid het, net soos diadiese kohesie, beduidend positief gekorreleer met 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,01$), sowel as die mate van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,01$) en die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Verder het die verskansing van homoseksualiteit beduidend negatief gekorreleer met diadiese tevredenheid ($p < 0,001$).

Tabel 34 bevat die resultate van 'n stapsgewyse meervoudige regressie-ontleding vir die pare met die DAS en sy vier subskale as afhanklike veranderlikes.

Tabel 34

B-koëffisiënte verkry deur 'n Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontleding met die Paar ($N = 30$) as Eenheid van Analise en Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die DAS en sy Vier Subskale, as Afhanklike Veranderlike

Voorspeller	DAS	D.Konsens	A.Ekspres	D.Kohesie	D.Tevrede
Ouderdom	--	--	--	--	--
Inkomste	--	--	--	--	--
Lengte	--	0,30***	--	--	0,17*
Gedrag	--	--	1,51***	--	--
Komplemen	--	--	--	--	--
Manlik	--	--	--	--	--
Vroulik	0,50**	--	--	--	--
Androgien	--	--	--	0,00**	0,00**
Besluit	--	--	--	--	--
Vriende	--	--	--	--	--
Gesin	--	--	0,26***	--	--
Verskans	--	--	--	--	--
Beteken	--	--	--	--	--
Onbeteken	1,20***	0,42***	0,11***	0,30***	0,42***
R^2	0,80	0,72	0,68	0,64	0,75
gv	2;27	2;27	3;26	2;27	3;26
F	60,58***	37,91***	21,11***	26,24***	30,50***

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Soos gesien kan word in Tabel 34, was slegs twee veranderlikes betekenisvolle voorspellers van hoë verhoudingskwaliteit by manlike gay pare soos gemeet deur die totale DAS: 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,01$) en 'n hoë mate van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). In kombinasie het die twee voorspellers altesaam 80,0% van die variansie in verhoudingskwaliteit verklaar [$F(2, 27) = 60,58, p < 0,001$].

Betekenisvolle voorspellers van hoë diadiese konsensus was 'n toename in verhoudingslengte ($p < 0,001$) en 'n hoë mate van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde voorspellers het altesaam 72,0% van die variansie in diadiese konsensus verklaar [$F(2, 27) = 37,91, p < 0,001$].

Drie veranderlikes het gedien as betekenisvolle voorspellers van hoë affektiewe ekspressie, naamlik seksuele nie-eksklusiwiteit ($p < 0,001$), 'n hoë mate van

waargenome sosiale ondersteuning van die gesin ($p < 0,001$), asook 'n hoë mate van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde voorspellers het gesamentlik 68,0% van die variansie in affektiewe ekspressie verklaar [$F(3, 26) = 21,11, p < 0,001$].

Betekenisvolle voorspellers van hoë diadiese kohesie was 'n androgiene selfkonsep ($p < 0,01$), asook 'n hoë mate van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). In kombinasie het die twee voorspellers altesaam 64,0% van die variansie in diadiese kohesie verklaar [$F(2, 27) = 26,24, p < 0,001$].

Hoë diadiese tevredenheid is ten beste voorspel deur 'n toename in verhoudingslengte ($p < 0,05$), 'n androgiene selfkonsep ($p < 0,01$), en 'n hoë mate van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde drie voorspellers het gesamentlik 75,0% van die variansie in diadiese tevredenheid verklaar [$F(3, 26) = 30,50, p < 0,001$].

6.4 HOMOGAMIE

'n Verdere doelstelling van die huidige ondersoek was om te bepaal in watter mate die beginsels van homogamie van krag was in die voorspelling van die verhoudingskwaliteit van manlike gay pare ($N = 30$). Vir dié doel is die absolute verskille tussen 11 kwantitatiewe onafhanklike veranderlikes vir elke paar bereken en, tesame met 3 kwalitatiewe onafhanklike veranderlikes, gebruik om die tellings van die pare op die DAS en sy vier subskale te voorspel.

Die drie kwalitatiewe onafhanklike veranderlikes was die voorkoms van verskille tussen die paarlede met betrekking tot huistaal, vorige verhoudings (Afkorting: Vorige) en verwagtinge van seksuele getrouheid (Afkorting: Verwag). Al drie kwalitatiewe veranderlikes was egte dichotomieë (0 = geen verskil tussen paarlede; 1 = wel 'n verskil).

Die beskrywende statistiek van die verskille tussen die 11 kwantitatiewe onafhanklike veranderlikes vir die onderskeie pare word in Tabel 35 weergegee. Tabel 35 bevat geen beskrywende statistiek van die kwantitatiewe afhanklike

veranderlikes (die DAS en sy vier subskale) nie, aangesien gesamentlike verhoudingskwaliteittellings vir elke paar, soos in Tabel 31 gerapporteer, bereken is.

Tabel 35

Beskrywende Statistiek van die Verskille tussen die Kwantitatiewe Onafhanklike Veranderlikes vir Elke Paar ($N = 30$)

Veranderlike	\bar{X}	M	SA	Grootste verskil	Kleinste verskil
Ouderdom	8,00	5,00	7,51	32,00	0,00
Inkomste	4225,00	2050,00	6001,47	26000,00	0,00
Manlik	13,37	12,50	10,16	42,00	2,00
Vroulik	16,30	13,00	12,16	50,00	2,00
Androgien	2566,63	1052,00	5223,49	28703,00	4,00
Besluit	3,63	2,00	4,80	16,00	0,00
Vriende	6,27	4,50	4,89	16,00	0,00
Gesin	8,80	8,50	5,41	19,00	0,00
Verskans	3,47	3,00	2,33	8,00	0,00
Beteken	0,15	0,16	0,13	0,42	0,00
Onbeteken	9,87	8,00	8,57	30,00	0,00

Die afkortings wat vir die verskillende kwantitatiewe onafhanklike veranderlikes in Tabel 35 gebruik is, se omskrywings was dieselfde as in Tabel 27.

Die onderlinge verband tussen die verskille in die onafhanklike veranderlikes, kwantitatief sowel as kwalitatief, vir elke paar is ook bereken en word in Tabel 36 gerapporteer.

Tabel 36

Interkorrelasies van die Verskille tussen die Onafhanklike Veranderlikes vir Elke Paar (N = 30)

Veranderlike	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Ouderdom	--													
2. Inkomste	0,21	--												
3. Huistaal	0,31	0,26	--											
4. Vorige	0,51**	0,25	- 0,27	--										
5. Verwag	- 0,03	- 0,23	- 0,45*	0,18	--									
6. Manlik	- 0,31	- 0,15	- 0,48**	0,17	- 0,01	--								
7. Vroulik	0,25	- 0,14	0,16	0,27	0,17	- 0,01	--							
8. Androgien	- 0,00	0,03	- 0,13	0,24	- 0,06	- 0,04	0,26	--						
9. Besluit	- 0,04	- 0,20	- 0,43*	0,08	0,73***	- 0,07	- 0,16	0,07	--					
10. Vriende	- 0,05	0,45*	- 0,11	0,17	- 0,06	- 0,07	0,13	0,29	- 0,08	--				
11. Gesin	0,12	- 0,07	- 0,33	0,44*	0,11	0,06	0,21	0,43*	0,13	0,43*	--			
12. Verskans	0,38*	- 0,10	0,35	0,20	- 0,55**	- 0,35	0,27	0,42*	- 0,39*	0,00	0,20	--		
13. Beteken	0,27	- 0,14	- 0,22	0,42*	0,38*	- 0,14	0,62***	0,22	- 0,05	0,32	0,22	0,24	--	
14. Onbeteken	0,02	- 0,06	- 0,47**	0,46*	0,26	- 0,23	- 0,02	0,21	0,13	0,34	0,24	0,18	0,65***	--

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$

Dit blyk uit Tabel 36 dat verskille tussen paarlede met betrekking tot huistaal beduidend negatief gekorreleer het met verskille in hul onderskeie verwagtinge van seksuele getrouheid binne die verhouding ($p < 0,05$), asook met verskille in hul beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,05$) en hul bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,01$). Verder het verskille in huistaal binne pare beduidend negatief gekorreleer met verskille in manlikheid binne pare ($p < 0,01$).

Dit blyk ook uit Tabel 36 dat groot ouderdomsverskille voorgekom het in die geval van pare waar slegs een paarlid oor vorige ervaring van gay verhoudings beskik het ($p < 0,01$). Groot ouderdomsverskille het verder gepaard gegaan met groot verskille in die paarlede se onderskeie vlakke van verskansing ($p < 0,05$) terwyl verskille in die paarlede se ervaring van vorige gay verhoudings beduidend positief gekorreleer het met verskille in hul bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,05$) en onbetekenisvolle ($p < 0,05$) ander, sowel as met verskille in hul waargenome sosiale ondersteuning van hul gesinne van oorsprong ($p < 0,05$).

Soos verder gesien kan word in Tabel 36, het verskille tussen paarlede met betrekking tot inkomste beduidend positief gekorreleer met verskille in hul waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$). Daarby het groot verskille in die paarlede se waargenome sosiale ondersteuning van vriende gepaard gegaan met groot verskille in hul waargenome sosiale ondersteuning van hul gesinne van oorsprong ($p < 0,05$).

Dit is ook duidelik uit Tabel 36 dat verskille tussen paarlede met betrekking tot 'n vroulike selfkonsep beduidend positief gekorreleer het met verskille in hul bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$). Verskille in androginie binne pare het weer beduidend positief gekorreleer met verskille in die paarlede se waargenome sosiale ondersteuning van hul gesinne van oorsprong ($p < 0,05$) en hul vlakke van verskansing ($p < 0,05$).

Laastens, soos gesien kan word in Tabel 36, was groot verskille tussen paarlede met betrekking tot die beskouing van gedeelde besluitneming kenmerkend van verhoudings waar slegs een paarlid seksuele getrouheid van sy maat verwag het ($p < 0,001$). Verskille in die paarlede se onderskeie vlakke van verskansing het

egter beduidend negatief gekorreleer met verskille in hul beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,05$), sowel as met verskille in die paarlede se verwagtinge van seksuele getrouheid ($p < 0,01$). 'n Beduidende positiewe verband is ook gevind tussen verskille in die paarlede se vlakke van bekendheid as gay aan betekenisvolle ander en verskille in hul verwagtinge van seksuele getrouheid binne die verhouding ($p < 0,05$). Daarby het groot verskille in die paarlede se vlakke van bekendheid as gay aan betekenisvolle ander gepaard gegaan met groot verskille in hul vlakke van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$).

Die verband tussen die afhanklike veranderlikes (soos gemeet deur die DAS en sy vier subskale) en die 14 voorspellingsveranderlikes, word in Tabel 37 weergegee. Die voorspellingsveranderlikes was die verskille tussen die onafhanklike veranderlikes vir elke paar.

Tabel 37

Die Verband tussen die DAS, met sy Vier Subskale, en die Verskille tussen die Onafhanklike Veranderlikes vir Elke Paar ($N = 30$)

Veranderlike	DAS	D.Konsens	A.Ekspres	D.Kohesie	D.Tevrede
Ouderdom	-0,16	-0,11	0,10	-0,24	-0,20
Inkomste	0,04	-0,15	-0,04	0,14	0,19
Huistaal	0,08	-0,10	0,50**	0,14	0,05
Vorige	-0,10	-0,04	-0,23	-0,26	0,04
Verwag	-0,36	-0,12	-0,36	-0,44*	-0,44*
Manlik	0,37*	0,39*	0,09	0,27	0,38*
Vroulik	-0,38*	-0,44*	-0,10	-0,22	-0,36
Androgien	-0,26	-0,24	-0,36	-0,13	-0,24
Besluit	-0,19	0,11	-0,33	-0,32	-0,32
Vriende	-0,51**	-0,67***	-0,43*	-0,42*	-0,21
Gesin	-0,15	-0,12	-0,20	-0,29	-0,01
Verskans	-0,10	-0,13	-0,02	-0,04	-0,09
Beteken	-0,73***	-0,64***	-0,64***	-0,64***	-0,65***
Onbeteken	-0,54***	-0,41*	-0,74***	-0,61***	-0,37*

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Dit blyk uit Tabel 37 dat verskille tussen die paarlede met betrekking tot die volgende onafhanklike veranderlikes, beduidend negatief gekorreleer het met verhoudingskwaliteit soos gemeet deur die totale DAS: 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$), waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,01$), asook die mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Verskille in 'n manlike selfkonsep binne pare het beduidend positief gekorreleer met verhoudingskwaliteit ($p < 0,05$).

Onafhanklike veranderlikes waarvan die verskille tussen paarlede beduidend negatief gekorreleer het met diadiese konsensus, was 'n vroulike selfkonsep ($p < 0,05$), waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,001$), sowel as die mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ander ($p < 0,05$). Groot verskille in die paarlede se tellings soos behaal op die manlikheidskaal van die BSRI, het gepaard gegaan met hoë tellings op die diadiese konsensus-subskaal van die DAS ($p < 0,05$).

Affektiewe ekspressie het beduidend negatief gekorreleer met verskille in die paarlede se waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$), sowel as hul bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander. Groot verskille in huistaal het gepaard gegaan met hoë affektiewe ekspressie ($p < 0,01$).

Onafhanklike veranderlikes waarvan die verskille beduidend negatief gekorreleer het met diadiese kohesie, was die verwagting van seksuele getrouheid ($p < 0,05$), waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$), asook die mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,001$) ander.

Verskille binne pare met betrekking tot die volgende drie veranderlikes het beduidend negatief gekorreleer met diadiese tevredenheid: die verwagting van seksuele getrouheid ($p < 0,05$) en die mate van bekendheid as gay aan betekenisvolle ($p < 0,001$) en onbetekenisvolle ($p < 0,05$) ander. Groot verskille in manlikheid binne pare het gepaard gegaan met hoë diadiese tevredenheid ($p < 0,05$).

Tabel 38 bevat die resultate van 'n stapsgewyse meervoudige regressie-ontleding met die DAS en sy vier subskale as afhanklike veranderlikes en die verskille tussen die 14 onafhanklike veranderlikes as voorspellers.

Tabel 38

B-koëffisiënte verkry deur 'n Stapsgewyse Meervoudige Regressie-ontleding met Verhoudingskwaliteit, soos gemeet deur die DAS en sy Vier Subskale, as Afhanklike Veranderlike en die Verskille tussen die Onafhanklike Veranderlikes as Voorspellers (N = 30)

Voorspeller	DAS	D.Konsens	A.Ekspres	D.Kohesie	D.Tevrede
Ouderdom	--	--	--	--	-0,19*
Inkomste	--	--	--	--	--
Huistaal	-6,71*	--	--	--	--
Vorige	7,83*	2,74*	--	--	5,88***
Verwag	--	--	--	--	--
Manlik	--	0,14*	--	--	--
Vroulik	--	--	--	--	--
Androgien	--	--	--	--	--
Besluit	-1,16**	--	--	-0,28**	-0,45***
Vriende	-1,06**	-0,63***	--	-0,20*	--
Gesin	--	--	--	--	--
Verskans	--	--	--	--	--
Beteken	-89,48***	-24,24***	--	-16,00***	-33,00***
Onbeteken	--	--	-0,16***	--	--
R^2	0,75	0,74	0,53	0,55	0,70
gv	5;24	4;25	1;28	3;26	4;25
F	18,80***	21,20***	33,95***	12,81***	18,19***

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Soos gesien kan word in Tabel 38, was paarlid-homogamie ten opsigte van huistaal ($p < 0,05$), die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,01$), waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,01$), bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$), tesame met die afwesigheid van paarlid-homogamie ten opsigte van vorige gay verhoudings ($p < 0,05$), betekenisvolle voorspellers van hoë verhoudingskwaliteit soos gemeet deur die totale DAS. In kombinasie het die vyf voorspellers altesaam 75,0% van die variansie in verhoudingskwaliteit verklaar [$F(5, 24) = 18,80, p < 0,001$].

Betekenisvolle voorspellers van hoë diadiese konsensus was paarlid-homogamie ten opsigte van waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,001$), bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$), sowel as die afwesigheid van homogamie ten opsigte van vorige gay verhoudings ($p < 0,05$) en 'n manlike selfkonsep ($p < 0,05$). Genoemde vier voorspellers het gesamentlik 74,0% van die variansie in diadiese konsensus verklaar [$F(4, 25) = 21,20, p < 0,001$].

Daar was slegs een betekenisvolle voorspeller van hoë affektiewe ekspressie, naamlik paarlid-homogamie ten opsigte van bekendheid as gay aan onbetekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde voorspeller het 53,0% van die variansie in affektiewe ekspressie verklaar [$F(1, 28) = 33,95, p < 0,001$].

Hoë diadiese kohesie is ten beste voorspel deur paarlid-homogamie ten opsigte van die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,01$), waargenome sosiale ondersteuning van vriende ($p < 0,05$) en bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$). Genoemde voorspellers het altesaam 55,0% van die variansie in diadiese kohesie verklaar [$F(3, 26) = 12,81, p < 0,001$].

Verder was paarlid-homogamie ten opsigte van ouderdom ($p < 0,05$), die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding ($p < 0,001$) en die bekendheid as gay aan betekenisvolle ander ($p < 0,001$), tesame met die afwesigheid van homogamie ten opsigte van vorige gay verhoudings ($p < 0,001$), betekenisvolle voorspellers van hoë diadiese tevredenheid. In kombinasie het die vier voorspellers altesaam 70,0% van die variansie in diadiese tevredenheid verklaar [$F(4, 25) = 18,19, p < 0,001$].

HOOFSTUK 7

BESPREKING EN GEVOLGTREKKING

7.1 INLEIDING

Die primêre doelstellings van die huidige ondersoek was om die verhoudingskwaliteit van manlike gay pare, sowel as dié van die paarlede, te voorspel aan die hand van sekere gekose veranderlikes. Die gekose veranderlikes is saamgevat binne 'n ekologiese raamwerk wat veranderlikes vanuit 'n persoonlike, sielkundige, interpersoonlike en sosiale konteks behels het. Veral vyf veranderlikes het wye dekking in die huidige ondersoek geniet, naamlik die seksuele gedragstatus van die huidige verhouding, geslagsrolselfkonsep, geslagsrolgedrag, waargenome sosiale ondersteuning van gesin en vriende, en verskansing. Ook paarlid-homogamie was 'n belangrike veranderlike in die huidige ondersoek, met die gevolg dat verskille in die gekose veranderlikes binne pare gebruik is as 'n verdere voorspelling van die verhoudingskwaliteit van manlike gay pare.

Die integrasie van die bevindings, sowel as 'n uiteensetting van die bydraes en beperkinge van die huidige ondersoek, en aanbevelings vir verdere ondersoek, sal vervolgens aandag geniet.

7.2 INTEGRASIE VAN BEVINDINGS

In ooreenstemming met vorige navorsing (Harry, 1984; McWhirter & Mattison, 1984; Warren, 1974), het dit uit die resultate van die huidige ondersoek geblyk dat seksuele nie-eksklusiwiteit, sowel as die afwesigheid van verwagtinge van seksuele getrouheid, kenmerkend was van verhoudings van hoë tydsduur. Wat veral opgeval het, was dat individuele paarlede wat in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings betrokke was, geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite verrig het terwyl seksueel nie-eksklusiewe pare weer komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle vervul het ("inserter" versus "insertee"). Dié gelyktydige aanwesigheid van tradisionele en nie-tradisionele patrone is na alle waarskynlikheid 'n poging van gay mans om die spanning tussen die "aspirations for change" en "obligations of reciprocity" (De Cecco, 1988, p 3) binne hul verhoudings suksesvol op te los.

Verder het seksuele nie-eksklusiwiteit algemeen voorgekom by paarlede wat 'n vroulike selfkonsep geopenbaar het. Aangesien 'n persoon met 'n vroulike selfkonsep verhoudinggesentreerd is en ook sensitief is vir ander se behoeftes (Cook, 1985; Kurdek & Schmitt, 1986b), kan sy betrokkenheid in seksueel nie-eksklusiewe verhoudings onder andere daaraan toegeskryf word dat hy toegeeflik sal wees teenoor 'n maat wat, naas 'n primêre verhouding, ook seksuele verskeidenheid verlang.

Dit het ook uit die huidige ondersoek geblyk dat 'n hoë mate van vroulikheid binne die manlike gay verhouding gepaard gegaan het met seksuele nie-eksklusiwiteit. Dit beteken egter nie dat pare waar beide lede 'n vroulike selfkonsep openbaar, 'n groter behoefte aan seksuele nie-eksklusiwiteit ervaar nie, maar eerder dat sulke pare beter in staat is om vrye seksuele verhoudings te hanteer vanweë die lede se gemeenskaplike verbintenis tot die primêre verhouding.

Seksuele nie-eksklusiwiteit het, volgens die bevindinge van die huidige ondersoek, verhoogde diadiese konsensus by pare tot gevolg gehad. Dié resultaat is verstaanbaar omrede die formulering van reëls en riglyne vir die beoefening van seksuele nie-eksklusiwiteit afhanklik is van grootskaalse kommunikasie tussen die paarlede, sowel as die bereiking van 'n ooreenkoms tussen hulle (Harry, 1984). Wat miskien nie so duidelik is nie, is waarom seksuele nie-eksklusiwiteit, in die geval van die paar as ontledingseenheid, beduidend positief gekorreleer het met affektiewe ekspressie. Twee opmerkings kan in dié verband as toeligting dien: eerstens beïnvloed vrye seksuele verhoudings nie die paarlede se toegeneentheid jeens mekaar nie, en tweedens steek daar moontlik waarheid in die revolusionêre beskouing dat 'n manlike gay verhouding net daarby kan baat indien dit beide persone vry staan om seksueel te eksperimenteer (Blasband & Peplau, 1985; Peplau, 1981).

Terselfdertyd mag die belangrikheid van seksuele eksklusiwiteit vir die manlike gay verhouding egter geensins onderskat word nie, aangesien seksuele eksklusiwiteit, in die geval van die paarlede, 'n betekenisvolle voorspeller was van hoë diadiese tevredenheid, dit wil sê 'n hoë mate van harmonie in die verhouding (Bell & Weinberg, 1978; Kurdek & Schmitt, 1985).

Daar was algemene ooreenstemming tussen die houdings en gedrag van die paarlede met betrekking tot seksuele verhoudings. Paarlede wat seksuele getrouheid

van hul maats verwag het, was die minste geneig tot seksueel nie-eksklusiewe verhoudings. Daarby het die afwesigheid van verwagtinge van getrouheid onder paarlede bygedra tot hoë diadiese kohesie. Dit wil dus voorkom asof die afwesigheid van sodanige verwagtinge, wat eintlik maar op wedersydse vertroue berus, die nodige basis vir die paarlede voorsien om op 'n vrye en onbevangende wyse met mekaar in interaksie te tree.

Verder het verskille in die paarlede se onderskeie verwagtinge van seksuele getrouheid beduidend negatief gekorreleer met diadiese kohesie sowel as met diadiese tevredenheid wat daarop dui dat paarlid-homogamie ten opsigte van verwagtinge van getrouheid, van groot belang is vir die doeltreffende funksionering van manlike gay verhoudings.

Wat geslagsrolselfkonsep betref, het dit uit die resultate van die huidige ondersoek geblyk dat jong gay mans wat in die beginstadium van hul onderskeie verhoudings verkeer het, geneig was om groot klem op manlike eienskappe te plaas. Vroulike eienskappe was in die beginstadium slegs van belang in soverre dit in kombinasie met manlike eienskappe, dit wil sê as androginie, voorgekom het. Die belangrikheid van 'n manlike selfkonsep gedurende die vroeë verhoudingsjare moet gesien word in die lig van die afwesigheid van toepaslike rolmodelle, sowel as 'n produk van geïnternaliseerde homofobie. Omrede 'n gay man aan die begin van 'n verhouding gewoonlik onseker is oor wat van hom verwag word en hy moontlik ook "minder manlik" mag voel oor hy in 'n verhouding met 'n ander man betrokke is, probeer hy om sy twyfel te besweer en sy selfbeeld in ere te herstel deur tipies manlike eienskappe te openbaar, soos byvoorbeeld assertiwiteit, doelgerigtheid en die neem van leiding.

In die geval van die paarlede as eenheid van analise, was 'n manlike selfkonsep by 'n individuele paarlid 'n betekenisvolle voorspeller van hoë diadiese konsensus terwyl 'n manlike selfkonsep in die geval van die paar as ontledingseenheid, weer beduidend negatief gekorreleer het met diadiese konsensus. Dié teenstrydigheid word verklaar deurdat groot verskille in psigologiese manlikheid binne pare in die huidige ondersoek gepaard gegaan het met hoë diadiese konsensus. Die verklaring is dus moontlik dat die manlikheid van slegs één paarlid deurslaggewend is vir die bereiking van konsensus rakende verhoudingskwessies. Indien beide paarlede 'n manlike selfkonsep openbaar, beteken dit dat twee sterk menings teenoor mekaar afgespeel word wat diadiese konsensus teenwerk.

Wat miskien nie so geredelik verklaar kan word nie, is waarom psigologiese manlikheid by paarlede hoë affektiewe ekspressie tot gevolg gehad het. Omrede dit te betwyfel is of 'n persoon met 'n manlike selfkonsep oor die nodige sensitiwiteit beskik wat nodig is vir die doeltreffende demonstrasie van affeksie (Cook, 1985), lê die antwoord moontlik opgesluit in die bewoording van die items wat affektiewe ekspressie gemeet het. Twee van die vier items se vraagstelling en responskategorieë was identies met dié van diadiese konsensus terwyl die ander twee items se inhoud moontlik sosiale wenslikheid kon ontlok het. 'n Persoon wat nadruk op manlikheid en inisiatief lê, sal byvoorbeeld waarskynlik nie gretig wees om te erken dat hy die afgelope paar weke te moeg vir seks was nie.

Die gerapporteerde gunstige effek van vroulikheid, en in 'n mindere mate ook androginie, op verhoudingskwaliteit, het in die huidige ondersoek duidelik na vore gekom (Kurdek & Schmitt, 1986b, 1986c). In die geval van die paar as ontledingseenheid, het 'n vroulike selfkonsep beduidend positief gekorreleer met al vier dimensies van verhoudingskwaliteit. Klein verskille in die tellings wat die paarlede op die vroulike skaal van die BSRI behaal het, het ook verhoogde verhoudingskwaliteit tot gevolg gehad. In teenstelling hiermee het groot verskille in manlikheid met hoë verhoudingskwaliteit gepaard gegaan. Gevolglik kan geredeneer word dat verhoudingskwaliteit die hoogste blyk te wees in die geval van manlike gay pare waar beide lede 'n vroulike selfkonsep openbaar en slegs een lid 'n manlike selfkonsep. Van naderby beskou, beteken dit dan dat een paarlid vroulik moet wees en sy maat androgien. Dit is egter net gedeeltelik waar aangesien verhoogde verhoudingskwaliteit by paarlede ten beste voorspel is deur beide 'n manlike en vroulike selfkonsep, maar die afwesigheid van androginie. 'n Veilige gevolgtrekking sou dus wees om te sê dat waar een lid van 'n suksesvolle manlike gay verhouding gewoonlik net vroulikheid openbaar, sy maat oor beide manlike en vroulike eienskappe beskik, maar op só 'n wyse dat hy nie geklassifiseer kan word as androgien nie. Twee moontlikhede is hier van toepassing: eerstens is die manlike en vroulike eienskappe oneweredig by die individu aanwesig met vermoedelik die vroulike eienskappe dominant, en tweedens is die betrokke eienskappe nie in 'n uitsonderlike hoë mate by die individu aanwesig nie.

Geslagsrolgedrag is in die huidige ondersoek verteenwoordig deur twee veranderlikes, naamlik die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding en die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite. In ooreenstemming met vorige navorsing (Harry, 1984; Kurdek, 1988b;

Kurdek & Schmitt, 1986c), was pare met 'n hoë mate van gedeelde besluitneming se verhoudingskwaliteit die hoogste. Veral twee faktore was bevorderlik vir gelyke besluitneming binne die manlike gay verhouding, naamlik die handhawing van 'n openlike gay lewenstyl en sosiale ondersteuning van vriende. Daarby het die afwesigheid van sodanige faktore, tesame met geen vorige ervaring van gay verhoudings, ook gepaard gegaan met geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteitsverrigting by paarlede. Alhoewel gedeelde besluitneming en die nie-verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite 'n direkte gevolg van 'n openlike gay lewenstyl blyk te wees, is die oorsaak-gevolg verhouding in die geval van sosiale ondersteuning van vriende onseker. Vriende kan ewe maklik as rolmodelle vir toepaslike gedrag dien of sosiale ondersteuning in reaksie op toepaslike gedrag lewer.

Waar geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite onder paarlede 'n betekenisvolle voorspeller was van lae diadiese kohesie, was dit terselfdertyd 'n betekenisvolle voorspeller van hoë affektiewe ekspressie en diadiese tevredenheid. Geen sinvolle verklaring kan hiervoor gebied word nie. Wat wel gesê kan word, is dat die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite in kombinasie met gedeelde besluitneming voorgekom het. Heteroseksuele rollespel met betrekking tot seksuele aktiwiteite impliseer dus nie noodwendig dat die totale verhouding ook op 'n heteroseksuele model gebaseer is nie. Die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite kan byvoorbeeld deel uitmaak van 'n eksperimenteringsfase binne 'n andersins gelyke verhouding.

Pare wat komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle openbaar ("inserter" versus "insertee"), het die minste waargenome ondersteuning van hul gesinne geniet. Behalwe om terug te val op stereotipes, is 'n sinvolle verklaring weer eens onmoontlik aangesien dit onwaarskynlik is dat die gesinne van oorsprong bekend sou gewees het met die paarlede se seksuele rolle. 'n Stereotipiese verklaring in dié verband sou dus behels dat pare met komplementêre seksuele aktiwiteitsrolle ook opvallende manlike en vroulike gedrag openbaar wat nie net tot groot misnoeë van hul gesinne strek nie, maar ook verminderde sosiale ondersteuning tot gevolg het.

In die huidige ondersoek het paarlede met 'n vroulike en androgene selfkonsep die meeste waargenome sosiale ondersteuning van hul vriende en gesinne geniet. Dié resultaat is begryplik omrede androgene persone oor die sosiale vaardighede beskik wat nodig is vir harmonie in interpersoonlike verhoudings terwyl persone met 'n

vroulike selfkonsep weer sensitief is vir ekspressiewe leidrade en ook konformerende gedrag openbaar (Cook, 1985; Kurdek & Schmitt, 1987b; Sarason, Sarason, Hacker & Basham, 1985). Manlike gay pare waar béide lede psigologiese manlikheid getoon het, was egter ook geneig tot hoë waargenome sosiale ondersteuning van hul onderskeie gesinne van oorsprong. Dit wil dus voorkom asof die uitdra van 'n manlike beeld een wyse is waarop 'n manlike gay paar effektief daarin kan slaag om hul gesinslede se geykte beskouing van homoseksualiteit, naamlik dat dit met verwyfdheid gepaard gaan, te bevraagteken en sosiale ondersteuning vir hul verhouding te ontlok.

Min waargenome sosiale ondersteuning van beide vriende en die gesin was, in die geval van die individuele paarlede, betekenisvolle voorspellers van hoë verhoudingskwaliteit, asook van hoë diadiese konsensus en tevredenheid. Dit is in die teenoorgestelde rigting as Kurdek en Schmitt (1986c) se bevinding dat waargenome sosiale ondersteuning van vriende beduidend positief gekorreleer het met verhoudingstevredenheid. Waargenome sosiale ondersteuning van vriende en die gesin kan dus, afgesien van die gerapporteerde gunstige effek op psigologiese gesondheid (Procidano & Heller, 1993), ook nadelig inwerk op die manlike gay verhouding. So byvoorbeeld kan 'n paarlid se waargenome ondersteuningsbronne deur sy maat as 'n bron van irritasie en struweling binne die verhouding ervaar word. Dikwels is ondersteunende vriende en gesinslede ook geneig om partydig te wees, veral ten tyde van verhoudingsprobleme wanneer hulle 'n veilige emosionele en/of fisiese hawe bied aan 'n paarlid in nood. Dit het tot gevolg dat die betrokke paarlid minder gemotiveerd voel om sy probleme met sy maat uit te stryk aangesien daar mense is wat hom en sy standpunt, hoe reg of verkeerd ook al, ondersteun. Laasgenoemde is veral toepaslik in gevalle waar die paarlid deel is van 'n hegte gesin en/of intieme vriendekring.

'n Hoë mate van waargenome sosiale ondersteuning van gesin en vriende binne pare het in die geval van die huidige ondersoek gepaard gegaan met verhoogde affektiewe ekspressie. Pare waar beide lede se gesin en vriende die verhouding ondersteun en dit dus ook sanksioneer, ervaar minder konflik en skuldgevoelens en neem groter vrymoedigheid om op 'n vrye en gepaste wyse uitdrukking te gee aan hul gevoel vir mekaar. Verder was paarlid-homogamie ten opsigte van waargenome sosiale ondersteuning van vriende deurslaggewend vir die sukses van die manlike gay verhouding (Kurdek, 1988a). Veral gay mans met vorige ervaring van gay verhoudings wat 'n openlike gay lewenstyl gehandhaaf het, dit wil sê ervaar,

selfaanvaardende gay mans, het die meeste waargenome sosiale ondersteuning van hul vriende geniet.

'n Openlike gay lewenstyl het, in die geval van beide die paar en die individuele paarlede as eenheid van analise, verhoogde verhoudingskwaliteit tot gevolg gehad (Berger, 1990b). Groot verskille in die individuele paarlede se vlakke van bekendheid as gay het weer 'n negatiewe uitwerking gehad op die verhoudingskwaliteit van die manlike gay paar. Wat veral opgeval het, was dat paarlede wat in die beginstadium van 'n eerste verhouding verkeer het, se homoseksualiteit minder geneig was om bekend te gewees het aan betekenisvolle ander, waaronder hul ouers, broers, susters en beste heteroseksuele vriende van beide geslagte. Openlikheid met betrekking tot homoseksualiteit blyk dus eers na vore te tree, of onvermydelik te word, namate die verhouding in tydskuur toeneem of soos die paarlede ervaring van vorige gay verhoudings begin opbou.

Die toepaslike onthulling van homoseksualiteit, sowel as die handhawing van 'n openlike gay lewenstyl, is grootliks afhanklik van eienskappe soos begrip, takt en sensitiwiteit vir ander se behoeftes. Aangesien laasgenoemde eienskappe kenmerkend is van 'n vroulike selfkonsep (Cook, 1985), is dit te verstane dat 'n vroulike selfkonsep beduidend positief gekorreleer het met die paarlede se bekendheid as gay aan betekenisvolle en onbetekenisvolle ander, en beduidend negatief met die paarlede se geneigdheid tot verskansing. Die handhawing van 'n openlike gay lewenstyl vereis verder ook 'n sosiale bewustheid wat moontlik kan verklaar waarom pare wat binne 'n hoë inkomstegroep geval het, die minste geneig was tot die verbloeming van hul seksuele voorkeure.

Ten slotte het dit uit die huidige ondersoek geblyk dat die pare se verhoudingskwaliteit, en spesifiek diadiese konsensus, toegeneem het namate die lengte van hul verhouding toegeneem het. Aangesien daar 'n beduidende positiewe verband gevind is tussen die ouderdom van die paarlede en die duur van hul huidige verhouding, het ouderdom ook beduidend positief gekorreleer met diadiese konsensus. Daarby was paarlid-homogamie ten opsigte van ouderdom ook 'n betekenisvolle voorspeller van hoë diadiese tevredenheid. Laasgenoemde is in teenstelling met Kurdek & Schmitt (1987a) se bevinding dat daar geen beduidende verband bestaan tussen verhoudingskwaliteit en die voorkoms van verskille in ouderdom binne pare nie.

Opsommenderwys kan die volgende gesê word:

- Indien die verskillende resultate gesamentlik in oënskou geneem word, was die belangrikste **korrelate** van verhoudingskwaliteit 'n toename in verhoudingslengte, 'n vroulike selfkonsep by beide paarlede, die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding en die handhawing van 'n openlike gay lewenstyl, tesame met paarlid-homogamie ten opsigte van onderskeidelik 'n vroulike selfkonsep, waargenome sosiale ondersteuning van vriende en die vlak van openlikheid met betrekking tot seksuele voorkeure. Dit was verder ook van belang dat slegs een van die paarlede oor psigologiese manlikheid moes beskik.
- Die belangrikste **voorspellers** van verhoudingskwaliteit was 'n toename in verhoudingslengte, 'n vroulike selfkonsep by beide paarlede, die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding, min waargenome sosiale ondersteuning van vriende en die gesin, en 'n openlike gay lewenstyl, tesame met paarlid-homogamie ten opsigte van onderskeidelik waargenome sosiale ondersteuning van vriende, bekendheid as gay aan betekenisvolle ander en die beskouing van gedeelde besluitneming binne die verhouding. Dit was verder ook belangrik dat een van die paarlede vorige ervaring van gay verhoudings moes gehad het.

7.3 BYDRAES EN BEPERKINGE VAN DIE HUIDIGE ONDERSOEK

Die belangrikste bydrae van die huidige ondersoek was dat aandag geskenk is aan 'n gestigmatiseerde en verwaarloosde navorsingsveld binne die sielkunde. Lig is gewerp op die funksionering van manlike gay verhoudings binne die Suid-Afrikaanse konteks wat terselfdertyd ook gedien het as 'n aanvulling tot bestaande oorsese navorsing.

'n Tweede bydrae van die huidige ondersoek was dat, in ooreenstemming met Peplau (1982) se aanbeveling, onafhanklike inligting ingewin is van beide paarlede betrokke in 'n manlike gay verhouding. Sodoende kon daar iets van die interne dinamika binne pare, hoewel baie beperk, in die huidige ondersoek vasgevang word.

Verder is nie net verhoudingskwaliteit nie, maar ook die verskillende dimensies daarvan (soos gemeet deur die DAS en sy vier subskale) as afhanklike veranderlikes gebruik in die huidige ondersoek. Dit het tot gevolg gehad dat groter duidelikheid

verkry is oor die kompleksiteit van 'n bepaalde veranderlike se verwantskap met verhoudingskwaliteit. So byvoorbeeld is in die onderhawige steekproef gevind dat waar seksuele nie-eksklusiwiteit in die geval van die paarlede 'n betekenisvolle voorspeller was van hoë diadiese konsensus, dit terselfdertyd 'n betekenisvolle voorspeller was van lae diadiese tevredenheid.

Aangesien die oorsese navorsingsresultate dit eens is dat die oorgrote meerderheid gay mans nie heteroseksuele rollespel met betrekking tot seksuele aktiwiteitsvoorkeure beoefen nie, het geen navorsers, sover bekend, dit tot op hede nodig geag om die invloed daarvan op die kwaliteit van die manlike gay verhouding te ondersoek nie. 'n Verdere bydrae van die huidige ondersoek was dus dat dit die verrigting van geslagsgetipeerde seksuele aktiwiteite met verhoudingskwaliteit in verband gebring het.

Buiten die ondersoek van Berger (1990b) was daar, sover bekend, geen vorige poging van navorsers om ondersoek in te stel na die invloed van verskansing op die verhoudingskwaliteit van gay mans nie. Die huidige ondersoek het dus 'n bydrae gelewer deur aan te toon dat 'n openlike gay lewenstyl sowel as klein verskille in die paarlede se vlakke van openlikheid, bevorderlik was vir verhoudingskwaliteit. Dis 'n resultaat wat, afgesien van moontlike gebruiksaanwending binne 'n terapeutiese opset, ook implikasies sou kon inhou vir gay aktivisme en sosiale beleidsformulering.

Die grootste enkele beperking van die huidige ondersoek was die klein steekproef wat lae statistiese kragdoeltreffendheid tot gevolg gehad het. In aansluiting hierby was die steekproef ook onewewigtig in dié sin dat dit saamgestel was uit middel- en hoëklas blankes wat in goed-funksionerende, samewonende verhoudings van hoë tydskuur (± 8 jaar) betrokke was. Die verkreeë resultate moet dus met groot omsigtigheid geïnterpreteer word.

'n Verdere beperking van die huidige ondersoek was dat, in die geval van die pare as ontledingseenheid, gesamentlike tellings vir elke paar verkry is deur die gemiddelde van die paarlede se onderskeie tellings te bereken. Volgens 'n sisteemteoretiese benadering is die geheel (die paar) egter meer as die somtotaal van die dele (die paarlede) wat beteken dat die bestudering van die manlike gay paar as 'n dinamiese eenheid nie in die huidige ondersoek tot sy volle reg gekom het nie.

Die meetinstrumente wat in die huidige ondersoek gebruik is, was almal selfbeoordelingskale. 'n Selfbeoordelingskaal berus gewoonlik op die aanname dat 'n individu bewus is van en in staat is om eerlike en akkurate inligting te verskaf oor belangrike verhoudingskwessies. Dis egter nie noodwendig te alle tye waar nie met die gevolg dat die moontlikheid nie uitgesluit kan word dat sosiale wenslikheid 'n invloed kon gehad het op die huidige ondersoek se resultate nie.

7.4 AANBEVELINGS VIR VERDERE ONDERSOEK

Met inagneming van die beperkinge wat in Afdeling 7.3 vermeld is, kan die volgende aanbevelings met betrekking tot toekomstige navorsing gemaak word:

- 'n Groter en meer verteenwoordigende steekproef sal verkry moet word. Die steekproef sal gestratifiseer moet wees volgens die belangrikste demografiese veranderlikes van die Suid-Afrikaanse samelewing. Veral ras is 'n belangrike stratifikasieveranderlike aangesien daar geen inligting bestaan oor die ervaring van homoseksualiteit binne die swart gemeenskap nie. Verder sal die respondente ook uit diverse oorde binne die gay gemeenskap getrek moet word ten einde die sydigheid van 'n enkele steekproefbron te oorbrug (Gonsiorek, 1991).
- 'n Eendimensionele benadering tot verhoudingskwaliteit kan in toekomstige studies oorweeg word. Anders as in die geval van die DAS, sal dit tot gevolg hê dat samewonende sowel as nie-samewonende manlike gay pare die navorsingsfokus van die ondersoek uitmaak.
- In die plek van vraelyste, kan diepte-onderhoude met die manlike gay paar gevoer word. Die betrokke lede moet individueel sowel as gesamentlik ondervra word om betroubare resultate te help verseker.
- Laastens kan toekomstige navorsers ook 'n bydrae lewer deur die verhoudingskwaliteit van lesbiese sowel as manlike gay pare in 'n vergelykende studie te ondersoek.

VERWYSINGSLYS

- Antill, J.K. (1983). Sex role complementarity versus similarity in married couples. Journal of Personality and Social Psychology, 45(1), 145-155.
- Antill, J.K., & Cotton, S. (1982). Spanier's Dyadic Adjustment Scale: Some confirmatory analyses. Australian Psychologist, 17(2), 181-189.
- Antill, J.K., & Cunningham, J.D. (1979). Self-esteem as a function of masculinity in both sexes. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 47(4), 783-785.
- Atkinson, J., & Huston, T.L. (1984). Sex role orientation and division of labor early in marriage. Journal of Personality and Social Psychology, 46(2), 330-345.
- Bahr, J.M., & Weeks, G.R. (1989). Sexual functioning in a nonclinical sample of male couples. American Journal of Family Therapy, 17(2), 110-127.
- Banta, T.J., & Hetherington, M. (1963). Relations between needs of friends and fiancés. Journal of Abnormal and Social Psychology, 66(4), 401-404.
- Barrows, P.A., & Halgin, R.P. (1988). Current issues in psychotherapy with gay men: Impact of the AIDS phenomenon. Professional Psychology: Research and Practice, 19(4), 392-402.
- Baucom, D.H., & Aiken, P.A. (1984). Sex role identity, marital satisfaction, and response to behavioral marital therapy. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 52(3), 438-444.
- Bell, A.P., & Weinberg, M.S. (1978). Homosexualities: A study of diversity among men and women. New York: Simon & Schuster.
- Bem, S.L. (1974). The measurement of psychological androgyny. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 42(2), 155-162.
- Bentler, P.M., & Newcomb, M.D. (1978). Longitudinal study of marital success and failure. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 46(5), 1053-1070.
- Berger, R.M. (1982). Gay and gray: The older homosexual man. Urbana: University of Illinois Press.

- Berger, R.M. (1990a). Men together: Understanding the gay couple. Journal of Homosexuality, 19(3), 31-49.
- Berger, R.M. (1990b). Passing: Impact on the quality of same-sex couple relationships. Social Work, 35(4), 328-332.
- Bernard, L.C., & Epstein, D.J. (1978). Androgyny scores of matched homosexual and heterosexual males. Journal of Homosexuality, 4(2), 169-178.
- Berzon, B. (1979). Achieving success as a gay couple. In B. Berzon, & R. Leighton (Eds.), Positively gay (pp. 30-40). Millbrae, CA: Celestial Arts.
- Berzon, B. (1988). Permanent partners: Building gay and lesbian relationships that last. New York: E.P. Dutton.
- Bioletta, V.M. (1976). An existential-phenomenological study of gay male permanent lover relationships (Doctoral dissertation, Duquesne University, 1976). Dissertation Abstracts International, 38B(1), 345.
- Blasband, D., & Peplau, L.A. (1985). Sexual exclusivity versus openness in gay male couples. Archives of Sexual Behavior, 14(5), 395-412.
- Blumstein, P., & Schwartz, P. (1983). American couples. New York: William & Morrow.
- Blythe, B.J. (1983). Social support networks in health care and health promotion. In J.K. Whittaker, & J. Garbarino (Eds.), Social support networks (pp. 107-131). New York: Aldine.
- Botha, K. (1994). Quit fence sitting! Exit, Issue 64, p. 3.
- Boyden, T., Carroll, J.S., & Maier, R.A. (1984). Similarity and attraction in homosexual males: The effects of age and masculinity-femininity. Sex Roles, 10(11), 939-948.
- Burger, A.L., & Jacobson, N.S. (1979). The relationship between sex role characteristics, couple satisfaction and couple problem-solving skills. American Journal of Family Therapy, 7(4), 52-60.
- Burr, W.R. (1973). Theory construction and the sociology of the family. New York: John Wiley & Sons.

- Buss, D.M. (1984). Toward a psychology of person-environment (PE) correlation: The role of spouse selection. Journal of Personality and Social Psychology, 47(2), 361-377.
- Butler, M., & Clarke, J. (1991). Couple therapy with homosexual men. In D. Hooper, & W. Dryden (Eds.), Couple therapy: A handbook (pp. 196-206). Milton Keynes: Open University Press.
- Cabaj, R.P. (1988). Gay and lesbian couples: Lessons on human intimacy. Psychiatric Annals, 18(1), 21-25.
- Cardell, M., Finn, S., & Marecek, J. (1981). Sex-role identity, sex-role behavior, and satisfaction in heterosexual, lesbian, and gay male couples. Psychology of Women Quarterly, 5(3), 488-494.
- Clark, D. (1987). The new loving someone gay. Berkeley, CA: Celestial Arts.
- Cohen, S., & Wills, T.A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. Psychological Bulletin, 98(2), 310-357.
- Coleman, M., & Ganong, L.H. (1985). Love and sex role stereotypes: Do macho men and feminine women make better lovers? Journal of Personality and Social Psychology, 49(1), 170-176.
- Cook, E.P. (1985). Psychological androgyny. New York: Pergamon Press.
- Cotton, W.L. (1972). Role-playing substitutes among homosexuals. Journal of Sex Research, 8(4), 310-323.
- Dailey, D.M. (1979). Adjustment of heterosexual and homosexual couples in pairing relationships: An exploratory study. Journal of Sex Research, 15(2), 143-157.
- D'Augelli, A. (1983). Social support networks in mental health. In J.K. Whittaker, & J. Garbarino (Eds.), Social support networks (pp. 71-106). New York: Aldine.
- De Cecco, J.P. (1988). Obligation versus aspiration. In J.P. De Cecco (Ed.), Gay relationships (pp. 1-10). New York: Haworth Press.
- De Cecco, J.P., & Shively, M.G. (1978). A study of perceptions of rights and needs in interpersonal conflicts in homosexual relationships. Journal of Homosexuality, 3(3), 205-216.

- Decker, B. (1984). Counseling gay and lesbian couples. Journal of Social Work and Human Sexuality, 2(2), 39-52.
- Duckitt, J.H. (1983). Attitudes of white South Africans toward homosexuality. South African Journal of Sociology, 15(2), 89-93.
- Duffy, S.M., & Rusbult, C.E. (1985). Satisfaction and commitment in homosexual and heterosexual relationships. Journal of Homosexuality, 12(2), 1-23.
- Eldridge, N.S. (1987). Gender issues in counselling same-sex couples. Professional Psychology: Research and Practice, 18(6), 567-572.
- Engel, J.W., & Saracino, M. (1986). Love preferences and ideals: A comparison of homosexual, bisexual, and heterosexual groups. Contemporary Family Therapy, 8(3), 241-250.
- Falbo, T., & Peplau, L.A. (1980). Power strategies in intimate relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 38(4), 618-628.
- Fincham, F.D., & Bradbury, T.N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. Journal of Marriage and the Family, 49, 797-809.
- Freedman, M. (1975), March). Far from illness: Homosexuals may be healthier than straights. Psychology Today, pp. 28-32.
- Freund, K., Langevin, R., Laws, R., & Serber, M. (1974). Femininity and preferred partner age in homosexual and heterosexual males. British Journal of Psychiatry, 125, 442-446.
- Friedman, R.C. (1991). Couple therapy with gay couples. Psychiatric Annals, 21(8), 485-490.
- George, K.D., & Behrendt, A.E. (1987). Therapy for male couples experiencing relationship problems and sexual problems. Journal of Homosexuality, 14(1), 77-88.
- Glanz, L. (1988). Attitudes of white South Africans towards certain legal rights of homosexuals. South African Journal of Sociology, 19(3), 93-101.
- Gonsiorek, J.C. (1982). Introduction to mental health. In W. Paul, J.C. Weinberg, J.C. Gonsiorek, & M.E. Hotvedt (Eds.), Homosexuality: Social, psychological, and biological issues (pp. 57-70). Beverly Hills: Sage.

- Gonsiorek, J.C. (1991). The empirical basis for the demise of the illness model of homosexuality. In J.C. Gonsiorek, & J.D. Weinberg (Eds.), Homosexuality: Research implications for public policy (pp. 115-136). Newbury Park, CA: Sage.
- Gonsiorek, J.C., & Weinberg, J.D. (1991). The definition and scope of sexual orientation. In J.C. Gonsiorek, & J.D. Weinberg (Eds.), Homosexuality: Research implications for public policy (pp. 1-12). Newbury Park, CA: Sage.
- Gray-Little, B. (1982). Marital quality and power processes among black couples. Journal of Marriage and the Family, 44, 633-646.
- Harry, J. (1982). Decision making and age differences among gay male couples. Journal of Homosexuality, 8(2), 9-21.
- Harry, J. (1983). Gay male and lesbian relationships. In E.D. Macklin, & R.H. Rubin (Eds.), Contemporary families and alternative lifestyles (pp. 216-234). Beverly Hills, CA: Sage.
- Harry, J. (1984). Gay couples. New York: Praeger.
- Harry, J. (1986). Sampling gay men. Journal of Sex Research, 22(1), 21-34.
- Harry, J., & DeVall, W.B. (1978). The social organization of gay males. New York: Praeger.
- Harry, J., & Lovely, R. (1979). Gay marriages and communities of sexual orientation. Alternative Lifestyles, 2(2), 177-200.
- Harvard Law Review (1990). Sexual orientation and the law. Cambridge: Harvard.
- Heller, K. (1979). The effects of social support: Prevention and treating implications. In A.P. Goldstein, & F.H. Kanfer (Eds.), Maximizing treatment gains: Transfer enhancement in psychotherapy (pp. 353-382). New York: Academic Press.
- Heller, K., & Swindle, R.W. (1983). Social networks, perceived social support and coping with stress. In R.D. Felner, L.A. Jason, J. Moritsugu, & S.S. Farber (Eds.), Preventive psychology: Theory, research and practise in community intervention (pp. 87-103). New York: Pergamon Press.

- Hooker, E. (1965). An empirical study of some relations between sexual patterns and gender identity in male homosexuals. In J. Money (Ed.), Sex research: New developments (pp. 25-52). New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Howard, J.A., Blumstein, P., & Schwartz, P. (1986). Sex, power, and influence tactics in intimate relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 51(2), 102-109.
- Hurley, T. (1977). Gay couples and straight law. In E.S. Morrison, & V. Borosage (Eds.), Human sexuality: Contemporary perspectives (pp. 331-339). Palo Alto, CA: Mayfield.
- Isaacs, G., & McKendrick, B. (1992). Male homosexuality in South Africa: Identity formation, culture, and crisis. Cape Town: Oxford University Press.
- Israelstam, S.M. (1974). A comparison between attitudes held by psychologists and psychiatrists and those held by gay liberation movements towards homosexuality. Unpublished master's thesis, University of South Africa, Pretoria.
- Jay, K. (1977). Surviving gay coupledness. In E.S. Morrison, & V. Borosage (Eds.), Human sexuality: Contemporary perspectives (pp. 246-256). Palo Alto, CA: Mayfield.
- Jones, R.W., & Bates, J.E. (1978). Satisfaction in male homosexual couples. Journal of Homosexuality, 3(3), 217-224.
- Jones, R.W., & De Cecco, J.P. (1982). The femininity and masculinity of partners in heterosexual and homosexual relationships. Journal of Homosexuality, 8(2), 37-44.
- Jones, W.H., Chernovetz, M. O'C., & Hansson, R.O. (1978). The enigma of androgyny: Differential implications for males and females? Journal of Consulting and Clinical Psychology, 46(2), 298-313.
- Kaats, G.R., & Davis, K.E. (1971). Effects of volunteer biases in studies of sexual behavior and attitudes. Journal of Sex Research, 7(1), 26-34.
- Keller, D., & Rosen, H. (1988). Treating the gay couple within the context of their families of origin. In F.W. Kaslow (Ed.), Couples therapy in a family context: Perspective and retrospective (pp. 105-119). Maryland: Aspen.

- Kinsey, A.C., Pomeroy, W.B., & Martin, C.E. (1948). Sexual behavior in the human male. Philadelphia: W.B. Saunders Company.
- Klughist, D.A.I. (1985). The role of rituals in the stabilization of gay relationships. Unpublished master's thesis, University of South Africa, Pretoria.
- Kotkin, M. (1983). Sex roles among married and unmarried couples. Sex Roles, 9(9), 975-985.
- Kurdek, L.A. (1987). Sex role self schema and psychological adjustment in coupled homosexual and heterosexual men and women. Sex Roles, 17(9), 549-562.
- Kurdek, L.A. (1988a). Perceived social support in gays and lesbians in cohabiting relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 54(3), 504-509.
- Kurdek, L.A. (1988b). Relationship quality of gay and lesbian cohabiting couples. Journal of Homosexuality, 15(3), 93-118.
- Kurdek, L.A. (1989). Relationship quality in gay and lesbian cohabiting couples: A 1-year follow-up study. Journal of Social and Personal Relationships, 6, 39-59.
- Kurdek, L.A. (1991a). Correlates of relationship satisfaction in cohabiting gay and lesbian couples: Integration of contextual, investment, and problem-solving models. Journal of Personality and Social Psychology, 61(6), 910-922.
- Kurdek, L.A. (1991b). The dissolution of gay and lesbian couples. Journal of Social and Personal Relationships, 8, 265-278.
- Kurdek, L.A. (1991c). Sexuality in homosexual and heterosexual couples. In K. McKinney, & S. Sprecher (Eds.), Sexuality in close relationships (pp. 177-191). Hillsdale, NJ: Hove and London.
- Kurdek, L.A. (1992). Relationship stability and relationship satisfaction in cohabiting gay and lesbian couples: A prospective longitudinal test of the contextual and interdependence models. Journal of Social and Personal Relationships, 9, 125-142.
- Kurdek, L.A., & Schmitt, J.P. (1985). Relationship quality of gay men in closed or open relationships. Journal of Homosexuality, 12(2), 85-99.

- Kurdek, L.A., & Schmitt, J.P. (1986a). Early development of relationship quality in heterosexual married, heterosexual cohabiting, gay, and lesbian couples. Developmental Psychology, 22(3), 305-309.
- Kurdek, L.A., & Schmitt, J.P. (1986b). Interaction of sex role self-concept with relationship quality and relationship beliefs in married, heterosexual cohabiting, gay, and lesbian couples. Journal of Personality and Social Psychology, 51(2), 365-370.
- Kurdek, L.A., & Schmitt, J.P. (1986c). Relationship quality of partners in heterosexual married, heterosexual cohabiting, and gay and lesbian relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 51(4), 711-720.
- Kurdek, L.A., & Schmitt, J.P. (1987a). Partner homogamy in married, heterosexual cohabiting, gay, and lesbian couples. Journal of Sex Research, 23(2), 212-232.
- Kurdek, L.A., & Schmitt, J.P. (1987b). Perceived emotional support from family and friends in members of homosexual, married, and heterosexual cohabiting couples. Journal of Homosexuality, 14(3), 57-68.
- Laner, M.R. (1977). Permanent partner priorities: Gay and straight. Journal of Homosexuality, 3(1), 21-39.
- Larson, P.C. (1981). Sexual identity and self-concept. Journal of Homosexuality, 7(1), 15-32.
- Larson, P.C. (1982). Gay male relationships. In W. Paul, J.D. Weinrich, J.C. Gonsiorek, & M.E. Hotvedt (Eds.), Homosexuality: Social, psychological, and biological issues (pp. 219-232). Beverly Hills, CA: Sage.
- Lee, J.A. (1976). Forbidden colors of love: Patterns of gay love and gay liberation. Journal of Homosexuality, 1(4), 401-418.
- Lee, J.A. (1990). Can we talk? Can we *really* talk? Communication as a key factor in the maturing homosexual couple. Journal of Homosexuality, 20(3), 143-168.
- Lenney, E. (1991). Sex roles: The measurement of masculinity, femininity, and androgyny. In J.P. Robinson, P.R. Shaver, & L.S. Whrightsman (Eds.), Measure of personality and social psychological attitudes (pp. 573-597). San Diego: Academic Press.

- Lesnik-Oberstein, M., & Cohen, L. (1984). Cognitive style, sensation seeking, and assortative mating. Journal of Personality and Social Psychology, 46(1), 112-117.
- Lewis, R.A., & Spanier, G.B. (1979). Theorizing about the quality and stability of marriage. In W.R. Burr, R. Hill, F.I. Nye, & I.L. Reiss (Eds.), Contemporary theories about the family (pp. 268-294). New York: Free Press.
- Lively, E. (1969). Toward conceptual clarification: A case of marital interaction. Journal of Marriage and the Family, 31, 108-114.
- Lubinski, D., Tellegen, A., & Butcher, J.N. (1983). Masculinity, femininity, and androgyny viewed and assessed as distinct concepts. Journal of Personality and Social Psychology, 44(2), 428-439.
- Maconachie, M. (1988). Bound by language: Homogamous marriage among a sample of white South Africans. South African Journal of Sociology, 19(1), 34-41.
- Maconachie, M. (1992). The allocation of domestic tasks by white married couples. South African Journal of Sociology, 23(4), 112-118.
- Mallen, C.A. (1983). Sex role stereotypes, gender identity and parental relationships in male homosexuals and heterosexuals. Journal of Homosexuality, 9, 55-74.
- Marcus, E. (1988). The male couple's guide to living together. New York: Harper & Row.
- Marecek, J., Finn, S.E., & Cardell, M. (1982). Gender roles in the relationships of lesbians and gay men. Journal of Homosexuality, 8(2), 45-50.
- Mattison, A.M., & McWhirter, D.P. (1987a). Male couples: The beginning years. Journal of Social Work and Human Relationships, 5(2), 67-78.
- Mattison, A.M., & McWhirter, D.P. (1987b). Stage discrepancy in male couples. Journal of Homosexuality, 14(1), 89-99.
- McWhirter, D.P., & Mattison, A.M. (1978). The treatment of sexual dysfunction in gay male couples. Journal of Sex and Marital Therapy, 4(3), 213-218.
- McWhirter, D.P., & Mattison, A.M. (1981). Psychotherapy for gay male couples. Journal of Homosexuality, 7(2), 79-91.

- McWhirter, D.P., & Mattison, A.M. (1984). The male couple: How relationships develop. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Meredith, N. (1984), January). The gay dilemma. Psychology Today, pp. 56-62.
- Meyer, J. (1989). Guess who's coming to dinner this time? A study of gay intimate relationships and the support for those relationships. Marriage and Family Review, 14(3), 59-82.
- Meyer, J.P., & Pepper, S. (1977). Need compatibility and marital adjustment in young married couples. Journal of Personality and Social Psychology, 35(5), 331-342.
- Michell, J. (1990), February). The gay nineties. Cape Style, pp. 34-41.
- Modrcin, M.J., & Wyers, N.L. (1990). Lesbian and gay couples: Where they turn when help is needed. Journal of Gay and Lesbian Psychotherapy, 1(3), 89-104.
- Morin, S.F. (1977). Heterosexual bias in psychological research on lesbianism and male homosexuality. American Psychologist, 32, 629-637.
- Murray, S.O. (1990). Couples. In W.R. Dynes (Ed.), Encyclopedia of homosexuality (pp. 272-277). New York: Garland.
- Murstein, B.I. (1961). The complementary need hypothesis in newlyweds and middle-aged married couples. Journal of Abnormal and Social Psychology, 63(1), 194-197.
- Murstein, B.I. (1970). Stimulus-value role: A theory of marital choice. Journal of Marriage and the Family, 32, 465-481.
- Nielsen, L. (1990). Family rights and the 'registered partnership' in Denmark. International Journal of Law and the Family, 4, 297-307.
- Norton, R. (1983). Measuring marital quality: A critical look at the dependent variable. Journal of Marriage and the Family, 45, 141-151.
- O'Brien, K. (1992). Primary relationships affect the psychological health of homosexual men at risk for AIDS. Psychological Reports, 71, 147-153.

- Oliver, L.S. (1985). Male homosexual dyads: A study of thirty couples (Doctoral dissertation, George Washington University, 1976). Ann Arbor: Xerox University Microfilms.
- Olivier, L. (1989). The physical and psychological problems of the peoples of South Africa (Report P-101). Pretoria: Human Sciences Research Council, Institute for Psychological and Edumetric Research.
- Orlofsky, J.L., & O'Heron, C.A. (1987). Stereotypic and nonstereotypic sex role trait and behavior orientations: Implications for personal adjustment. Journal of Personality and Social Psychology, 52(5), 1034-1042.
- Peplau, L.A. (1981), March). What homosexuals want in relationships. Psychology Today, pp. 28-38.
- Peplau, L.A. (1982). Research on homosexual couples: An overview. Journal of Homosexuality, 8(2), 3-8.
- Peplau, L.A. (1991). Lesbian and gay relationships. In J.C. Gonsiorek, & J.D. Weinrich (Eds.), Homosexuality: Research implications for public policy (pp. 177-196). Newbury Park: Sage.
- Peplau, L.A., & Cochran, S.D. (1981). Value orientations in the intimate relationships of gay men. Journal of Homosexuality, 6(3), 1-19.
- Peplau, L.A., & Gordon, S.L. (1983). The intimate relationships of lesbians and gay men. In E.R. Allgeier, & N.B. McCormick (Eds.), Changing boundaries: Gender roles and sexual behavior (pp. 226-244). Palo Alto, CA: Mayfield.
- Pilisuk, M. (1982). Delivery of social support: The social inoculation. American Journal of Orthopsychiatry, 52(1), 20-31.
- Plummer, K. (1981). Researching into homosexualities. In K. Plummer (Ed.), The making of the modern homosexual (pp. 211-230). Totowa, NJ: Barnes & Noble.
- Pope, K.S., Tabachnick, B.G., & Keith-Spiegel, P. (1987). Ethics of practice: The beliefs and behaviors of psychologists as therapists. American Psychologist, 42, 993-1006.
- Pretorius, H. (1990). Om gay te wees: Straf of seën? Pretoria: Homofilos.

- Procidano, M.E., & Heller, K. (1983). Measures of perceived social support from friends and from families: Three validation studies. American Journal of Community Psychology, 11(1), 1-24.
- Reece, R.W. (1980). The relationship of selected sex role variables to longevity in gay male couples (Doctoral dissertation, Purdue University, 1979). Dissertation Abstracts International, 40A(9), 5205-5206.
- Reece, R. (1987). Causes and treatments of sexual desire discrepancies in male couples. Journal of Homosexuality, 14(1), 157-172.
- Reece, R., & Segrist, A.E. (1981). The association of selected "masculine" sex-role variables with length of relationship in gay male couples. Journal of Homosexuality, 7(1), 33-47.
- Risman, B., & Schwartz, P. (1988). Sociological research on male and female homosexuality. Annual Review of Sociology, 14, 125-147.
- Roach, A.J., Frazier, L.P., & Bowden, S.R. (1981). The Marital Satisfaction Scale: Development of a measure for intervention research. Journal of Marriage and the Family, 40, 537-546.
- Romance, J.L. (1988). The impact of internalized homophobia on the satisfaction levels in gay male relationships (Doctoral dissertation, Barry University School of Social Work, 1987). Dissertation Abstracts International, 48A(12), 3207.
- Rusbult, C.E., Zembrodt, I.M., & Iwaniszek, J. (1986). The impact of gender and sex-role orientation on responses to dissatisfaction in close relationships. Sex Roles, 15(1), 1-20.
- Saghir, M.T., & Robins, E. (1973). Male and female homosexuality: A comprehensive investigation. Baltimore: Williams & Wilkins.
- Sarason, B.R., Sarason, I.G., Hacker, A., & Basham, R.B. (1985). Concomitants of social support: Social skills, physical attractiveness, and gender. Journal of Personality and Social Psychology, 49(2), 469-480.
- Schmitt, J.P., & Kurdek, L.A. (1987). Personality correlates of positive identity and relationship involvement in gay men. Journal of Homosexuality, 13(4), 101-109.

- Schullo, S.A., & Alperson, B.L. (1984). Interpersonal phenomenology as a function of sexual orientation, sex, sentiment, and trait categories in long-term dyadic relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 47(5), 983-1002.
- Schumaker, S.A., & Brownell, A. (1984). Toward a theory of social support. Journal of Social Issues, 40(4), 11-36.
- Schumm, W.R., Paff-Bergen, L.A., Hatch, R.C., Obiorah, F.C., Copeland, J.M., Meens, L.D., & Bugaighis, M.A. (1986). Concurrent and discriminant validity of the Kansas Marital Satisfaction Scale. Journal of Marriage and the Family, 48, 381-387.
- Schurink, E., & Schurink, W.J. (1990). Aids: Lay perceptions of a group of gay men (Report S-187). Pretoria: Human Sciences Research Council, Institute for Sociological and Demographic Research.
- Sharpley, C.F., & Cross, D.G. (1982). A psychometric evaluation of the Spanier Dyadic Adjustment Scale. Journal of Marriage and the Family, 44, 739-741.
- Shinn, M., Lehmann, S., & Wong, N.W. (1984). Social interaction and social support. Journal of Social Issues, 40(4), 55-76.
- Silverstein, A.J. (1973). Comment: Constitutional aspects of the homosexual's right to a marriage license. Journal of Family Law, 12(4), 607-634.
- Smith, C.C. (1986). Androgyny and relationship satisfaction. Unpublished master's thesis, University of South Africa, Pretoria.
- Snyder, D.K. (1979). Multidimensional assessment of marital satisfaction. Journal of Marriage and the Family, 41, 812-823.
- Sonenschein, D. (1968). The ethnography of male homosexual relationships. Journal of Sex Research, 4(2), 69-83.
- Sonenschein, D. (1976). Male homosexual relationships. In M.S. Weinberg (Ed.), Sex research: Studies from the Kinsey Institute (pp. 140-155). New York: Oxford University Press.
- Spanier, G.B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. Journal of Marriage and the Family, 38, 15-28.

- Spanier, G.B. (1983). Married and unmarried cohabitation in the United States: 1980. Journal of Marriage and the Family, 45, 277-288.
- Spanier, G.B., & Cole, C.L. (1976). Toward clarification and investigation of marital adjustment. International Journal of Sociology of the Family, 6, 121-146.
- Spanier, G.B., & Filsinger, E.E. (1983). The Dyadic Adjustment Scale. In E.E. Filsinger (Ed.), Marriage and family assessment (pp. 158-168). Beverly Hills, CA: Sage.
- Spanier, G.B., & Thompson, L. (1982). A confirmatory analysis of the Dyadic Adjustment Scale. Journal of Marriage and the Family, 44, 731-738.
- Stein, T.S. (1988). Homosexuality and new family forms: Issues in psychotherapy. Psychiatric Annals, 18(1), 12-20.
- Steinman, R. (1990). Social exchanges between older and younger gay male partners. Journal of Homosexuality, 20(3), 179-206.
- Stevens, D.J.H. (1975). Cohabitation without marriage (Doctoral dissertation, University of Texas at Austin, 1975). Dissertation Abstracts International, 37A(1), 640-641.
- Strommen, E.F. (1990). Hidden branches and growing pains: Homosexuality and the family tree. In F.W. Bozett, & M.B. Sussman (Eds.), Homosexuality and family relations (pp. 9-34). New York: Harrington Park Press.
- Taylor, M.C., & Hall, J.A. (1982). Psychological androgyny: Theories, methods, and conclusions. Psychological Bulletin, 92(2), 347-366.
- Tessina, T. (1989). Gay relationships for men and women. Los Angeles, CA: Jeremy P. Tarcher.
- Testa, R.J., Kinder, B.N., & Ironson, G. (1987). Heterosexual bias in the perception of loving relationships of gay males and lesbians. Journal of Sex Research, 23(2), 163-172.
- Tripp, C.A. (1987). The homosexual matrix (2nd ed.). New York: Meridian.
- Tuller, N.R. (1978). Couples: The hidden segment of the gay world. Journal of Homosexuality, 3(4), 331-343.

- Ussher, J.M. (1990). Couples therapy with gay clients: Issues facing counsellors. Counselling Psychology Quarterly, 3(1), 109-116.
- Ussher, J.M. (1991). Family and couples therapy with gay and lesbian clients: Acknowledging the forgotten minority. Journal of Family Therapy, 13, 131-148.
- Viljoen, S. (1982). The evaluation of the quality of marriage. Pretoria: Academica.
- Warren, C.A.B. (1974). Identity and community in the gay world. New York: John Wiley & Sons.
- Waterman, C.K., Dawson, L.J., & Bologna, M.J. (1989). Sexual coercion in gay male and lesbian relationships: Predictors and implications for support services. Journal of Sex Research, 26(1), 118-124.
- Weinberg, M.S., & Williams, C.J. (1974). Male homosexuals: Their problems and adaptations. New York: Oxford University Press.
- Westmoreland, C. (1975). A study of long-term relationships among male homosexuals (Doctoral dissertation, United States International University, 1975). Dissertation Abstracts International, 36B(6), 3132.
- Westwood, G. (1960). A minority - A report on the life of the male homosexual in Great Britain. London: Longmans & Green.
- Whitley, B.E., Jr. (1983). Sex role orientation and self esteem: A critical meta-analytical review. Journal of Personality and Social Psychology, 44(4), 765-786.
- Whitley, B.E., Jr. (1984). Sex role orientation and psychological well-being: Two meta-analyses. Sex Roles, 12(2), 207-225.
- Wockner, R. (1993). Gay, lesbian marriage in Norway, July 1. Exit, Issue 60, p. 3.

BYLAE 1**VOORBEELD VAN BRIEF WAT VRAELYS VERGESEL**

Dear Respondent

GAY COUPLE RESEARCH

As you already know, I am in the process of conducting non-judgemental research on gay couples for a thesis entitled *Predictors of the Relationship Quality of Gay Men*.

Your contribution to the study is important for mainly two reasons. Firstly, world wide as well as in South Africa research focusing on gay couples has lagged far behind research on heterosexual couples, leaving many questions regarding the functioning of gay couples unanswered. Secondly, if therapists and counsellors wish to be of help to gay men desiring stable love relationships, one logical place to begin is an improved understanding of such relationships that do exist despite the pressure against them.

Please note: Although the information you supply will be used in the study, your responses can in no way be traced back to you. To ensure the **confidentiality** of your responses, do not write your name or any other identifying particulars such as your address, on the questionnaire or the envelope. However, for analytic purposes I must inter alia calculate joint scores for each couple. Therefore I am going to ask you and your partner to decide upon some sort of code (eg. "SSS") and to write it down on the front page of both questionnaires. This will enable me to see which two questionnaires belong together.

Your total **honesty** will be highly appreciated. Although some of the questions could be seen to be of a sensitive or personal nature, your answers to ALL questions are nevertheless extremely vital. Please do not discuss your responses with your partner until both of you have completed and returned your questionnaires.

Attached you will find two stamped, addressed envelopes - one for you and one for your partner. Please insert the completed questionnaire in one of the envelopes and mail it back to me as soon as possible. You are most welcome to phone if there are questions.

Thank you for taking time to participate in this study. I trust that this research will to some extent lead to a better understanding of gay relationships.

Yours sincerely

Nelius Boshoff

BYLAE 2

BIOGRAPHICAL AND PERSONAL QUESTIONNAIRE

PLEASE MARK THE BOX CORRESPONDING TO THE ANSWER OF YOUR CHOICE, EXCEPT WHERE OTHERWISE STATED

1. Age _____ (years)

2. What is your home language?

English	☐
Afrikaans	☐
Other (Specify.....)	☐

3. What is your highest educational level?

Standard 6-9	☐
Standard 10	☐
College diploma	☐
Graduate	☐
Post-graduate	☐

4. Occupation _____

5. If working, what is your total monthly income? (Before deductions)

6. *Prior to your present relationship*, were you involved in a primary relationship with a partner of the same sex?

Yes	☐
No	☐

7. If yes to question 6, with how many partners?

_____ (number)

8. If yes to question 6, what was the length of your longest relationship with a partner of the same sex?

9. How long are you and your current partner together?

Less than one year	
One year	
Two to three years	
Four to five years	
Six to ten years	
Eleven to twenty years	
More than twenty years	

10. What is the term you use to describe your current primary relationship?

Lover	
Partner	
Companion	
Spouse	
Roommate	
Friend	
Other (Specify.....)	

11. Do you and your partner live together under the same roof?

Yes	
No	

12. If yes to question 11, how long after you met did you start living together?

13. How have you publicly announced your commitment to your partner? (Mark *each* item which applies)

By way of: a) some form of "gay union" ceremony	
b) a party	
c) other (Specify.....)	
or d) have not announced in any way	

14. What concrete object(s) have you given to your partner to symbolize your commitment to him? (Mark *each* item which applies)

a) A ring	
b) A piece of jewellery (other than a ring)	
c) Other (Specify.....)	
d) None	

15. What legal contracts have you drawn up between the two of you? (Mark *each* item which applies)

a) Joint ownership of house	
b) Business partnership	
c) Other (Specify.....)	
d) Have not drawn up any	

16. Which *one* of the following descriptions best describes your sexual relationship with your partner?

a) Exclusive: You both have sexual relations solely with each other	
b) Non-exclusive: You <u>both</u> have sexual relations with each other and with others	
c) Non-exclusive: Only <u>you</u> have sexual relations with others	
d) Non-exclusive: Only <u>your partner</u> has sexual relations with others	

17. Since you and your partner have been together, with how many people (other than your partner) have you had sexual relations with?

_____ (number)

18. Do you expect sexual fidelity from your partner?

Yes	
No	

THE FOLLOWING QUESTION SHOULD BE ANSWERED BY CIRCLING THE APPROPRIATE NUMBER

- 1 = My partner much more
- 3 = Both of us equally
- 5 = I much more
- 2 and 4 are in between

19. In your sexual relationship with your partner, who is more likely:

a) to perform oral sex? (Fellating)	1	2	3	4	5
b) to perform anal sex? (Penetrating)	1	2	3	4	5
c) to masturbate the other?	1	2	3	4	5
d) to take the lead in body rubbing?	1	2	3	4	5

20. How often do you go to a gay bar or club?

More than once a week	
About once a week	
About once every other week	
About once a month	
About once every few months	
Almost never	
Never	

21. Excluding bars, how often do you go to public places where gay men socialize, such as a coffeehouse, gay center, etc.?

More than once a week	
About once a week	
About once every other week	
About once a month	
About once every few months	
Almost never	
Never	

22. On a scale of 1 to 7, how involved would you say are you in organized gay male activities? (Circle the appropriate number)

*Extremely
involved*

*Not at all
involved*

1

2

3

4

5

6

7